

Peter Aasheim

Berit Bae

Isak L. Ravndal

Josefine Imset

Solveig Østrem

Lyudmyla Roman

Charlotte S. Ingebretsen

Øystein Djupedal

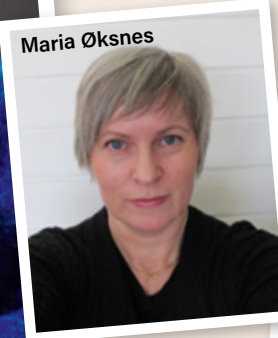
Siri Louise Sævdal

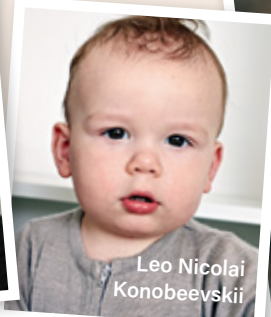
Mohsen Kusra-Hadad

Anne Greve

Maria Øksnes

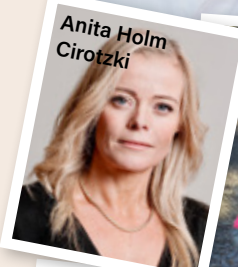
Leo Nicolai Konobeevskii

Robert Ullmann

Imre Marius S. Opdahl

Anita Holm Cirotzki

Ida Petrine Kristoffersen

Espen Øby

JUBILEUMSUTGAVE

FØRSTE STEG

20 ÅR

2004-2024

NR. 3 / 2024

Et tidsskrift for barnehagelærere
fra Utdanningsforbundet

VI HAR SNAKKET MED

20 FAGFOLK BARN BARNEHAGE- LÆRERE

De vet hvor skoen trykker. Hva mener de er det viktigste som har skjedd i barnehagen de siste 20 årene, og hvordan kan fremtiden bli bedre?

Palma Kleppe

Nikoline Tøften
Nesset

Olve Røsegg

Irja Ramberg

Dag Fredriksen

Leah Othelie
Myrseth

Linnea Sannes
Rønning

Kari Carlsen

Aline
Nilsen

Tina Pfeifer

Christian Schou
Lauvland

Nina Verpe
Deilrind

Espen Dahlberg

Tor Eirik Rasmussen

Eliah Paulukat-Vo

Selma Meacher-Sollid

Trine Gundersen

Maren
Bekkenheien

Ingunn
Størksen

Johanna
Holmberg

Elin Eriksen
Ødegaard

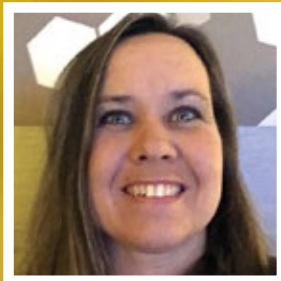
Olivia Wold
Liserud

Mimi Bjerkestrand

Sølvi Skiftesvik

John Hammersmark

Aina Wøien

Bård Kuvaas

Karoline Kopperud

LEDERFORUM 2025

Motivasjon og mestring – lederens viktigste oppgave

Lederforum 2025 gir deg og dine kollegaer
en inspirerende start på reisen mot å skape
motivasjon og mestring i personalgruppen!

STED: OSLO KONGRESSENTER • TID: 3. FEBRUAR, 2025
• PÅMELDING: WWW.UTVIKLINGSFORUM.NO •

En lykkedag

Året var 2005. Jeg husker jeg gråt av glede da jeg fikk vite at mitt første barn hadde fått barnehageplass. Vi slapp også unna med en makspris på 2750 kroner pluss matpenger, mot over 4000 kroner et par år før. Ikke alle i barselgruppa mi var like heldige. Det var ingen selvfølge å få barnehageplass for 20 år siden. Men takket være barnehagereformen, som sørget for en storstilt barnehageutbygging, makspris og likebehandling av offentlige og private barnehager, ble det langt enklere å få barnehageplass til barn nummer to og tre.

Samme år som jeg fikk mitt første barn, kom tidsskriftet du nå holder i hånden, ut med sin første utgave. Under redaktør Arne Sollis ledelse gikk det fra å være et abonnementsblad med 80 abonnenter i 2004 til å bli et medlemsblad for barnehagelærere i Utdanningsforbundet med 28 300 abonnenter ti år etter. Da jeg overtok for ni år siden, hadde Første steg en solid posisjon og har det fortsatt med sine 71 000 lesere. Første steg er et tidsskrift som blir lest og diskutert, viser undersøkelser. Det har også høstet priser og heder for sin journalistikk og utvikling av tidsskriftet.

I forbindelse med Første stegs 20-årsjubileum har vi spurt 20 barnehagelærere og 20 andre fagfolk innen barnehagefeltet hva de mener er det viktigste som har skjedd i norske barnehager de siste 20 årene. Mange av dem trekker frem barns rett til barnehageplass og

barns rett til medvirkning. En norm for bemanning og antallet pedagoger har selvsagt vært viktig. Andre trekker frem at vi har fått økt kunnskap om barns utvikling, og at det er satset på barnehageforskning.

Vi har også spurt 20 barn som startet i barnehagen fra 2004 og hvert år frem til i dag om deres beste barnehageminne. For flere er det å leke og å være ute det aller beste med å gå i barnehagen. Voksne som ser dem og er med i leken, betyr også mye.

For mange av de 60 personene i vårt jubileumsnummer er drømmen for barnehagen i fremtiden mindre barnegrupper, flere ansatte og større andel barnehagelærere. Barnehagelærerne må få lønn etter kompetanse, og det må gjøres noe for å rekruttere flere. Mer tid til hvert enkelt barn er et mantra.

For 20 år siden var lykken å få en barnehageplass. I dag er det en selvfølge. Jeg håper mange av drømmene barnehagefolk og barna har for barnehagen i dag, blir en selvfølge om nye 20 år. Og aller helst lenge før.

Line

Line Fredheim Storvik

ansvarlig redaktør
line@utdanningsnytt.no

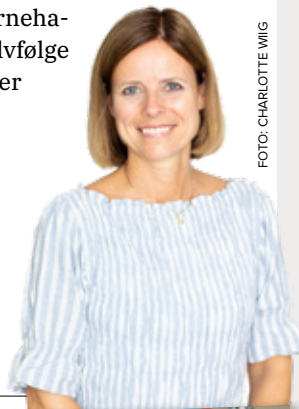

FOTO: CHARLOTTE WIIG

SIDEN SIST

har redaktør Line Fredheim Storvik i Første steg intervjuet professor emerita Berit Bae ved OsloMet om hva hun mener er det viktigste som har skjedd i barnehagen de siste 20 årene. Foto: Geir Dokken

har fotograf Geir Dokken fotografert professor Anne Greve ved OsloMet i forbindelse med vårt store jubileumsnummer om barnehagens utvikling de siste 20 årene. Foto: Line Fredheim Storvik

FØRSTE STEG

NR. 3 / 2024

Ansvarlig redaktør

Line Fredheim Storvik
line@utdanningsnytt.no
93 04 20 94

ANNONSEKONTAKT

Grethe Ånerud, HS Media AS
utdanning@hsmedia.no
62 94 69 04 / 92 83 68 30

MEDLEMSSERVICE

Spørsmål om abonnement og bladordningen, adresseendringer og Min side:

medlem@udf.no

24 14 20 00

For medlemmer: udf.no/min-side

MIN SIDE

Ikke medlem, men ønsker abonnement? Send e-post til: abonnement@utdanningsnytt.no

KONTAKT OSS

forstesteg@udf.no

Post: Første steg, Utdanningsforbundet, Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

Besøk: Hausmanns gate 17, Oslo
På nett: utdanningsnytt.no/forste-steg

GRAFISK DESIGN

Mediamania
mediamania.no

TRYKK

Ålgård Offset AS
Opstadveien 7, 4330 Ålgård
ISSN 1504-1891

Bekreftet opplag: 31 341 ifølge

Fagpressens Mediekontroll

Utgiver: Utdanningsforbundet

Utgivelsesdato:

Første steg nr. 3 2024: 4. oktober

Første steg er medlem av Fagpressen og redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som likevel føler seg urettmessig rammet, oppfordres til å ta kontakt med redaktøren. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen.

Stoff i tidsskriftet kan bare gjengis etter tillatelse fra redaktøren og med kildehenvisning.

Vi forbeholder oss retten til å lagre og utgi stoffet i elektronisk form fra vårt redaksjonsarkiv eller andre databaser som vi har avtale med, herunder å utgi stoffet digitalt.

Forsiden: 20 barnehagelærere, 20 fagfolk og 20 barn i Norge om barnehagens utvikling de siste 20 årene. Foto: Geir Dokken, Ingun A. Mæhlum, Paal Svendsen, NTB og privat.

42

Tema: Barnehagen fra 2004 til 2024

- 11 Derfor ble Første steg etablert
Arne Solli
- 12 Første steg fra 2004 til 2024
- 18 20 barnehagelærere om barnehagens utvikling
- 32 Historiske høydepunkt
- 34 20 fagfolk om barnehagens utvikling
- 38 Historien bak barnehageforliket
- 50 20 barn om sitt beste barnehageminne

Reportasjer

- 16 Hederlig omtale til Første steg
- 68 Siritun barnehage har laget en magisk verden av sko
- 75 Ny leserundersøkelse: Leserne er fornøyd med Første steg

Fag og forskning

- 72 20 års barnehagepolitikk – historien om barnehagen som utdanning **Jon Kaurel**
- 76 Ledelse i den eldste barnehagelærerutdanningen
Tora Korsvold
- 82 Hva er en pedagogisk aktivitet i barnehagen?
Carl Cato Wadel

Meninger

- 87 Kontaktforum barnehage: 2025 er eit jubileumsår for barnehagen **Anita Holm Cirotzki**

HVER GANG

- 2 Leder
- 4 Barnehagen min: Den internasjonale Montessoribarnehagen i Sandvika
- 8 Tilbakeblikk: Første steg 20 år
- 14 Studentblikk: Mari Otnes
- 17 Styrerblikk: Ann Kristine Johansen
- 64 Mitt barnehageminne: Kim Wigaard
- 66 Språkglede: Futt og fart med rytmekoffert
Trude Anette Brendeland
- 81 Nye bøker
- 86 Barnehager verden rundt

SAGT I DETTE TIDSSKRIFTET

«Styrer- og barnehagelærerrollen og profesjonaliteten ble et dominerende tema i Første steg fra første stund.»

ARNE SOLLI, SIDE 11

Les flere saker fra barnehagen på
utdanningsnytt.no/forste-steg

Følg oss på **@forstesteg**

MIN SIDE FOR
MEDLEMMER
udf.no/min-side

Barnehagen min

Den internasjonale Montessoribarnehagen (IMS) i Sandvika i Bærum kommune

I denne barnehagen foregår alt PÅ ENGELSK

STYRER: Tanesha Sollien forteller at de som har barna i den internasjonale Montessoribarnehagen, ønsker å være en del av et internasjonalt samfunn.

International Montessori Preschool barnehage

Det er en privat barnehage fra 1980 som ligger i Bærum kommune.

Den har 24 barn fra 18 måneder til 6 år, og 8 ansatte.

Barna i Montessoribarnehagen **har mulighet til å lære både matte og geografi.** De finner selv materiellet de ønsker å jobbe med.

TEKST: MERETE SILLESEN FOTO: MARIANNE OTTERDAHL-JENSEN

Den internasjonale Montessoribarnehagen (IMS) i Sandvika i Bærum kommune er en flerkulturell barnehage, der familiene kommer fra hele verden. De som søker plass, ønsker å være en del av et internasjonalt samfunn.

– Engelsk er hovedspråket i barnehagen, men ikke alle barn kan engelsk når de starter, sier styrer Tanesha Sollien. I barnehagen starter barna med en tre timers arbeidssyklus hver dag, der de kan delta i aktiviteter, som lekegruppe, yoga, lesestund og femårsgruppe. Ønsket er å forberede bar-

net til å møte det internasjonale samfunnet og å skape en interesse for å lære.

NORSKE FORELDRE MED TOSPRÅKLIG SØNN

Da Første steg besøker Montessoribarnehagen pusler barna med sitt, mens det hele tiden er voksne tilgjengelig for spørsmål og hjelp. Det er stille og ryddig i leke- og arbeidsrommet, og barna henter rolig det de vil jobbe med. Jonathan (5) finner straks tallspillet han vil starte dagen med. Pappa Magnus Dahl forteller at de ønsker at Jonathan skal bli tospråklig, selv om begge foreldrene er norske.

– Jeg har selv gått i denne barnehagen og er fan av pedagogikken, sier Magnus. Han har bare snakket engelsk med Jonathan helt fra han var født, mens moren har snakket norsk. Foreldrene snakker norsk sammen. De setter pris på at sønnen tidlig i livet har lært å ta ansvar for egen læring, ta beslutninger, tenke logisk og håndtere følelser.

Montessoripedagogikk er opptatt av barnets selvstendige læring og naturlige utvikling. Materialene barna bruker, er laget for at barna skal lære med hele kroppen. Barna får frihet til å velge aktiviteter, og ifølge pedagogikken «vet» barnet intuitivt hva det selv trenger for å utvikle seg.

ALT MATERIELL HAR EN BETYDNING

Møblene i barnehagen er tilpasset barnas

KUNSTNER: Mahmoud (3) velger å male ved staffeliet i den internasjonale Montessoribarnehagen i Bærum. Når kunstneren er ferdig, rydder han og gjør klart til nestemann.

SAMSPILL: Odin (3) og Conrad (5) blir gode til å samarbeide når de bygger Lego sammen. Å gi barna frihet og ansvar er viktig i montessoripedagogikken.

TOSPRÅKLIG: Jonathan veksler mellom engelsk og norsk avhengig av hvem han snakker med, uten problemer.

PAPPA: Magnus Dahl Hegge har sønnen Jonathan i den internasjonale montessoribarnehagen fordi han ønsker at sønnen skal bli tospråklig, selv om begge foreldrene er norske.

høyde. Det skal være enkelt å sitte å jobbe ved bordene, og barna skal kunne hente alt materiell selv. I det store grupperommet holder barna på med aktiviteter, enten alene eller sammen med en eller flere andre.

Tanesha forteller at montessorimateriellet i hyllene er utviklet gjennom mange års arbeid, og skal gjøre det lystbetont å lære. Mye vil være likt over hele verden.

Beatrice (4) jobber med et kart der verdensdelene vises, og Tanesha hjelper henne å plassere tilhørende flagg og bokstaver. To andre holder på å forberede formiddagens lille fruktmåltid.

– Materiell skal gi nøkler til forståelse, klargjøre begreper og sammenhenger, og stimulere til videre arbeid, sier Tanesha og poengterer at barna forberedes til praktiske oppgaver i dagliglivet. Det kan være å vaske hender, helle vann, lage såpeboller, kverne kaffe, skjære frukt eller dekke bordet.

– Vi har også sansemateriell, der alle sanser blir stimulert. Barna lærer ikke bare ved å se og høre, men også ved fysiske opplevelser. De erfarer at det er forskjell på farger og former. De lærer å vurdere om noe er stort eller lite, mykt eller hardt, tungt eller lett, sier styreren.

– Gradering av lyd, som høy og lav, ute- og innestemme er viktig. Barna liker også å bruke montessoribokstavene, der de bruker egne lyder for å stave ord.

Tanesha sier at barna også lærer matematikk og geografi. Tall, mengder og symboler først, deretter lærer 3–6 åringer å telle, legge sammen, trekke fra, dele og gange. Puslespill med land, kontinenter og flagg er også populært.

MØTER BARNET DER DET ER

Tiffany Murison er pedagogisk leder for småbarnsavdelingen. Hun forteller at selv om aldersblandede grupper er et grunn-

Montessoripedagogikken

- Det er en pedagogisk metode som ble utviklet av den italienske legen og pedagogen Maria Montessori på begynnelsen av 1900-tallet.
- Montessoripedagogikk er opptatt av barnets selvstendige læring og naturlige utvikling.
- Materialene barna bruker, er laget for at barna skal lære med hele kroppen.
- Barna får frihet til å velge aktiviteter, og ifølge pedagogikken «vet» barnet intuitivt hva det selv trenger for å utvikle seg.

HER ER GRUNNPRINSIPPENE:

Frihet og ansvar: Barna kan velge aktiviteter og samarbeider med andre barn i små grupper. De har ansvar for å respektere hverandre og omgivelsene, og å behandle alt materiell med respekt. De må rydde etter seg.

Eksempel: Når barna søler vann, har de ansvar for å finne en klut og tørke opp sølet.

Høflighet og harmoni: Dette er kjernen for å skape et fredelig miljø for alle.

Eksempel: Barnet må sørge for at materialene er ryddet pent på plass og klare til nestemann når barnet er ferdig.

Selvstendighet: Det lærer barna gjennom daglige aktiviteter som gir mestringsfølelse.

Eksempel: Barna dekker på bordet, vasker og rydder etter seg ved alle måltider.

Tilrettelagt miljø: Det er viktig at alt i barnas omgivelse er i barnehøyde, slik at de selv kan hente materialer fra hyllene.

Læring på barnas premisser: Barn kan bruke samme materiell på ulike måter.

Eksempel: Mens småbarna bygger tårn av de myke klossene, er de større barna mer opptatt av å sammenligne de ulike materialene klossene er laget av.

Observasjon: Voksne observerer barna i samspill med hverandre og i miljøet rundt dem. For å skape det beste miljøet for barna er det viktig å se hvert barn, følge barnets interesser og utvikling og gi barnet utfordringer som gir mestringsfølelse.

Kilde: Tanesha Sollien, internationalmontessori.no og haldenmontessoribarnehage.no/hva-er-montessori

NY I BARNEHAGEN: Aaradhya (3) synes det er trygt å ha med barnehagemedarbeider Jaya Jaiswal i leken, fordi hun nettopp har begynt i barnehagen.

VELGER AKTIVITETER: Selv om Linnea (3) limer, mens Mahmoud (3), tegner er det sosialt fordi de sitter sammen og gjør de ulike aktivitetene.

LEKER SAMMEN: Addie (4) og Mads (4) kan velge aktiviteter og samarbeide med andre barn i små grupper. De liker godt å leke sammen og synes det er spennende med dyr.

PEDAGOGISK LEDER: Tiffany Murison har barnehagelærerutdanning fra London. Barnehagen krever ikke montessoriuutdanning, men alle ansatte må jobbe etter pedagogikken.

leggende montessoripedagogisk prinsipp, er ikke barna sammen hele dagen.

– De yngste har spesielle behov som må ivaretas, blant annet søvn, sier Tiffany. Hun legger til at de ansatte er opptatte av å møte barnet der det er. De voksne presenterer alt materiell, barnet velger hva det vil gjøre.

– Hvis et barn har en dårlig dag, er det viktigste å være der og se barnets behov. Heldigvis har vi mulighet til å omorganisere, og vi er nok voksne til å få til det, sier Tiffany.

ANSATTE MED ULIK BAKGRUNN

Tanesha har sin barnehagelærerutdanning fra USA, Tiffany fra London. Utdanningen er godkjent i Norge. Barnehagen krever ikke montessoriuutdanning, men alle ansatte må jobbe med og etter pedagogikken. I dag har barnehagen to ansatte uten slik utdanning.

– Det er ikke et krav om at de ansatte må snakke norsk, men de må kunne engelsk, sier styreeren.

– Vi har ansatte fra mange land, men kun én vikar som er fra Norge. Det er helt tilfeldig, og ikke fordi vi ikke ønsker norske barnehagelærere. Her er alle land og kulturer velkomne, sier Tanesha.

ramesil@hotmail.com

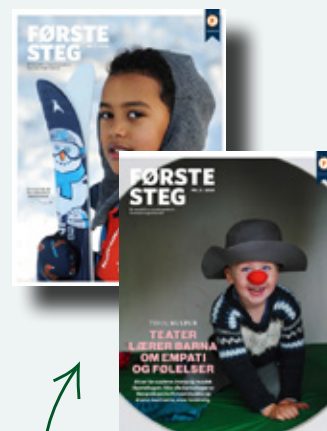
ANNONSE

Bestill annonser for 2025

Utgivelsesplan

annonsefrist/utgivelsesdato

- 1 **12. februar** / 14. mars
- 2 **23. april** / 23. mai
- 3 **27. august** / 26. september
- 4 **12. november** / 12. desember

Visste du at annonser hos oss sees av 73 000 lesere?

Annonseinformasjon:

Annonsekontakt

Grethe Ånerud i HS Media
E-post: utdanning@hsmedia.no
Telefon: 62 94 69 04 / 92 83 68 30

Her er et tilbakeblikk på tidligere saker i Første steg de siste 20 årene.

**SPØRSMÅL OM
ABONNEMENT?**

MEDLEM: medlem@udf.no
IKKE-MEDLEM:
abonnement@utdanningsnytt.no

TIPS OSS om ny forskning og
nyheter på forstesteg@udf.no

Styrerens rolle er i endring

SKAL STYREREN BISTÅ I ARBEIDET MED BARN INNE PÅ AVDELINGEN eller bruke tiden på å løse barnehagens økonomiske og administrative oppgaver, møte politikere og rådmenn og delta i kampen om barnehagen? Spørsmålet kommer etter at blant annet Kvinesdal kommune har innført en tonivåmodell i barnehagene, der styrerne bli enhetsledere. Styrer Anne Britt Kristiansen i Knerten barnehage er positiv til det, mens styrer Oddbjørg Skuland fra Vigeland barnehage i Lindesnes får frem et annet synspunkt i debatten: – Jeg husker fra min tid som nyutdannet: En styrer som ikke viste seg på avdelingen, var «bånn i bøtta». Styrer Torill Thorsby i Ravneheia barnehage i Kristiansand er positiv til endringene: – Når samfunnet endrer seg, må kanskje lederrollen i barnehagen endre seg også? sier hun. (Første steg nummer 1 2004)

Første steg blir et medlemsblad

De fire første årene var Første steg et abonnementsblad. Fra 2009 får alle førskolelærerne som er medlem i Utdanningsforbundet, Første steg gratis i tillegg til medlemsbladet Utdanning. – Vi har forstått at mange medlemmer savner et tidsskrift som er mer spesifikt rettet inn mot deres medlemsgruppe enn det Utdanning er. Med denne satsingen kan medlemmene lettere få kunnskap om pedagogisk forskning på en måte som knytter forskningen til praksisfeltet, sier nestleder Per Aahlin i Utdanningsforbundet. Leder Helga Hjetland i Utdanningsforbundet håper tidsskriftet kan bidra til at førskolelærerne tar del i kunnskapsutviklingen og debatten rundt sitt eget yrke, i en tid der kravet til kvalitet og resultater øker.

(Første steg nummer 4 2008)

FOTO: TORE BRØYN

Ikke bra nok utdanning

Det er store forskjeller i kvaliteten mellom de 20 førskolelærerutdanningen i Norge, viser rapporten *Evaluerings av førskolelærerutdanningen i Norge 2010* fra Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). De bryr seg for lite om teoretisk vitenskapelig kunnskap, ifølge rapporten. Den foreslår blant annet øremerkede penger til forskning, spesielt om de yngste barna, en femårig førskolelærerutdanning og en obligatorisk styrerutdanning.

(Første steg nummer 3 2010)

Økte opplaget

Da det første nummeret av Første steg kom ut i 2004, hadde det 80 abonnenter. Høsten 2008 var antallet abonnenter 1500, forteller redaktør Arne Solli. Så bestemte Utdanningsforbundet at Første steg skulle bli et medlemsgode som en del av kontingenten. Da økte opplaget til 17 000. Høsten 2014 har tidsskriftet rundt 28 300 abonnenter og feirer sitt 10-årsjubileum.

(Første steg nummer 4 2014)

Flere førskolelærere gir et bedre fagmiljø

I Seljord heildagsbarnehage er de to førskolelærere for hver fagarbeider eller assistent. Det er ifølge styrer Kristin Gaarder, omvendt av hva som er regelen i nesten alle andre norske barnehager. Hun sier økt pedagogtettethet skaper et bedre faglig miljø. – Vi har et godt faglig miljø med lavt stressnivå. Det gjør at vi har få personalkonflikter, og at de ansatte blir værende, sier styreren. Ifølge kommunalsjef Oddvar Hallaråker blir det ikke dyrere heller, fordi sykefraværet er lavt.

(Første steg nummer 3 2006)

Målet med Første steg

I det første nummeret av Første steg skriver leder Mimi Bjerkestrand og nestleder Lasse Kolstad ved seksjon barnehage i Utdanningsforbundet om målet med det nye tidsskriftet: «Vårt håp for det nye tidsskriftet er at det vil bringe artikler og stoff som går i dybden, som utforsker, utfordrer og gir ny kunnskap.»

(Første steg nummer 1 2004)

11 timer som endret livet

For 20 år siden ble Heidi Hetland (40) tatt som gissel med 9 ansatte og 25 barn i Hjelmeland barnehage. I dag er hun uføretrygdet som følge av gisselsaken. – Jeg husker jeg håpet at barnehagen eksploderte så vi døde på likt, og at han ikke begynte å skyte barn, forteller en annen barnehagelærer. Hun har flyttet fra Hjelmeland.

Fire av ti ansatte som ble tatt som gisler, jobbet i barnehage ti år etter, viser Første steg sin undersøkelse blant ansatte som opplevde gisseldramaet i Hjelmeland barnehage 15. mai 2000. Gisselsaken handler ikke bare om ansatte og barn som ble fanget og truet på livet av en person i bygda, en situasjon ekspertene rangerer på den ekstreme traumetoppen. Den handler om skyldfølelse og om gisler som ikke ble fulgt opp systematisk.

(Første steg nummer 3 2019)

Barns rett til medvirkning har noen fallgruver

Om barn virkelig skal få medvirke i barnehagen, er avhengig av at barna møter empatiske pedagoger som er i stand til å se og anerkjenne barnas kompetanse og sterke sider, og som oppmuntrer dem til å utvikle seg og lære, skriver førsteamanuensis Berit Bae ved Høgskolen i Oslo i en fagartikkel. En fallgrube er en praksis som går ut på å stimulere barns individualisme, og som tolker barns medvirkning som selvbestemmelse og individuelle valg. En annen fallgrube er å definere demokrati for snevert. Noen tror at å arrangere et barnemøte eller å gjennomføre avstemninger slik at flertallet får bestemme, er demokrati. En tredje fallgrube er at leken blir undervurdert, ifølge Bae.

(Første steg nummer 1 2009)

Turid opplevde å bli krenket i barnehagen

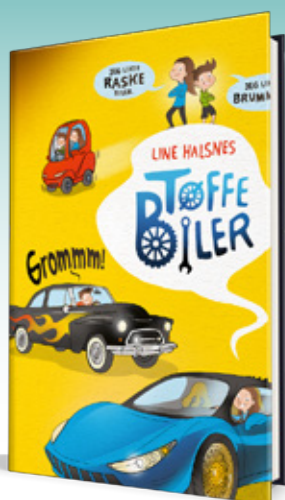
En av fem barnehagesaker handler om ansatte som krenker barn, viser Første steg sin undersøkelse blant landets 11 mobbeombud. Vi har snakket med pedagogiske ledere, styre, en forsker, Foreldreutvalget for barnehager (FUB), Utdanningsforbundet og ansatte på høgskoler og universitet som alle bekrefter det samme: Det finnes eksempler på ansatte som krenker barn. Vi utdanner til og med uskikkede barnehagelærere, fordi vi synes synd på dem hvis de stryker. Konsekvensene for barna kan bli store. Turid Nese er ennå preget av at hun ble latterliggjort og krenket i barnehagen for 30 år siden.

(Første steg nummer 1 2020)

Fem gode grunner til å prioritere høytlesning

- Å bli lest for stimulerer språkutviklingen og gir et større ordforråd.
- Å lese bøker gir økte sosiale ferdigheter og mer empati.
- Det å bli lest for som liten har en direkte innvirkning på fremtidige lese- og skriveferdigheter.
- Høytlesning styrker båndet mellom den som leser og den som blir lest for.
- Høytlesning stimulerer fantasien og evnen til å skape indre bilder, og trener konsentrasjonsevnen.

Tøffe fakta om tøffe biler!
Store biler, små biler, gamle biler, raske biler og kule biler. Og selvsagt bobiler og el-biler. Tøffe biler tar de små faktaelskerne på alvor.

TØFFE BILER
LINE HALSNES

Tante Bolla er ikke som andre tanter! Hun skal være barnevakt og ankommer i en lastebil full av godteri, iført rosa pelskåpe og er med på alt Storebolla og Lillebolla vil leke.

STOREBOLLA OG LILLEBOLLA - VERDENS BESTE BARNEVAKT
CECILIE RAMONA KÅSS FURUSETH
OG EMILY CLAPHAM

Barn synes lek med ord, rim og rytme er gøy.
Norge rundt for barske barn er stappfull av moro- vers som dekker hele Norge fra nord til sør og øst til vest, med rare stedsnavn og viltre rim. En rundtur i dette langstrakte landet som du sent vil glemme!

NORGE RUNDT FOR BARSKE BARN
ANNE ØSTGAARD OG EGIL NYHUS

Hvor på kroppen vokser det egentlig hår? Hva må man gjøre for å ta vare på tennene? Og hvor på andres kropp er det greit å ta uten å spørre? Deler av innholdet er tidligere utgitt som *Alle har en bakside*. Anna Fiske snakker til barna i øyehøyde og tar dem på alvor, samtidig som hun evner å skrive hjertevarmt, inkluderende og morsomt.

HVORDAN ER DET Å HA EN KROPP?
ANNA FISKE

En god barnebok skal kunne leses maaange ganger (slik barn ofte vil med bøker de liker), og stadig la små og store lesere oppdage nye detaljer. Både språket og verden rundt oss er i stadig utvikling, og da er det viktig å oppdatere bokhylla med god samtidslitteratur som barna kan kjenne seg igjen i.

BESTILL
BØKENE HER

Første steg feirer 20-årsjubileum

Utdanningsforbundet ønsket å være en profesjonsorganisasjon, og derfor ble Første steg etablert for å gi førskolelærarmedlemmene et eget fagblad.

Jeg skriver *førskolelærer* fordi tittelen ble endret fra førskolelærer til barnehagelærer fra høsten 2013.

Første steg nummer 1 kom i november 2004 med hovedtemaet «Den nye styren». Det ble eneste utgivelse det året, men fra 2005 var Første steg i rute. Styrer- og barnehagelærerrollen og profesjonaliteten ble et dominerende tema fra første stund. Pedagogenes profesjonalitet og autoritet og barnehagens plass i samfunnet og i utdanningssystemet har preget Første steg gjennom alle år. Det nest siste nummeret jeg hadde redaktøransvaret for, nummer 1/2015, hadde typisk nok «Kampen om barnehageloven» som hovedtema. Offentlige versus private barnehager ble en gjenganger. Likeså forholdet til arbeidsgiversiden, Kommunesektorens organisasjon (KS).

VERVET ABONNENTER

Det begynte imidlertid tungt. Utdanningsforbundet hadde bestemt at Første steg skulle basere seg på betalende abonnenter. Ved utgangen av 2004 hadde bladet 80 av den sorten. Et opplagt konkursforetak. Nå dekket selvsagt forbundet underskuddet, og redaktørens oppgave, ved siden av å mekke bladet – de første årene sammen med min fremragende sidekick grafisk designer og illustratør Karl Rikard Nygaard – ble å verve abonnenter. I årene som fulgte, deltok jeg som redaktør på utallige kurs og konferan-

ser over hele landet. Jeg laget reportasjer og vervet abonnenter om hverandre. Hver milepæl – 500 abonnenter, 1000 abonnenter og så videre – ble markert med marsipankake på redaksjonens fredagssamling. Første steg var også da en del av en større redaksjon der Utdanning var hovedorganet.

BLE ET MEDLEMSGODE

Så løsnet det fra og med nummer 4 i 2009, i forbindelse med Første stegs femårsjubileum. Den høsten bestemte Utdanningsforbundet, i tråd med sine ønsker om å være en sterk profesjonsorganisasjon, at Første steg skulle bli et medlemskode. Det vil si at alle medlemmer av seksjon barnehage skulle få det «gratis» i kraft av kontingenten. Det ble et voldsomt opplagshopp. Da jeg gikk av som redaktør i 2015, var opplaget 28 266, selvsagt omtrent tilsvarende antallet førskolelærere i forbundet.

Når Første steg nå kan gratuleres med de 20, betyr det også at bladet har feiret sine 10. Det hadde jeg gleden av å få være med på. Nå har enda 10 år gått, og Line Fredheim Storvik overtok redaktørkrakken fra og med nummer. 3/2015. Du løser oppgaven på din måte, Line, og du løser den godt! Gratulerer!

”Styrer- og barnehagelærerrollen og profesjonaliteten ble et dominerende tema fra første stund.”

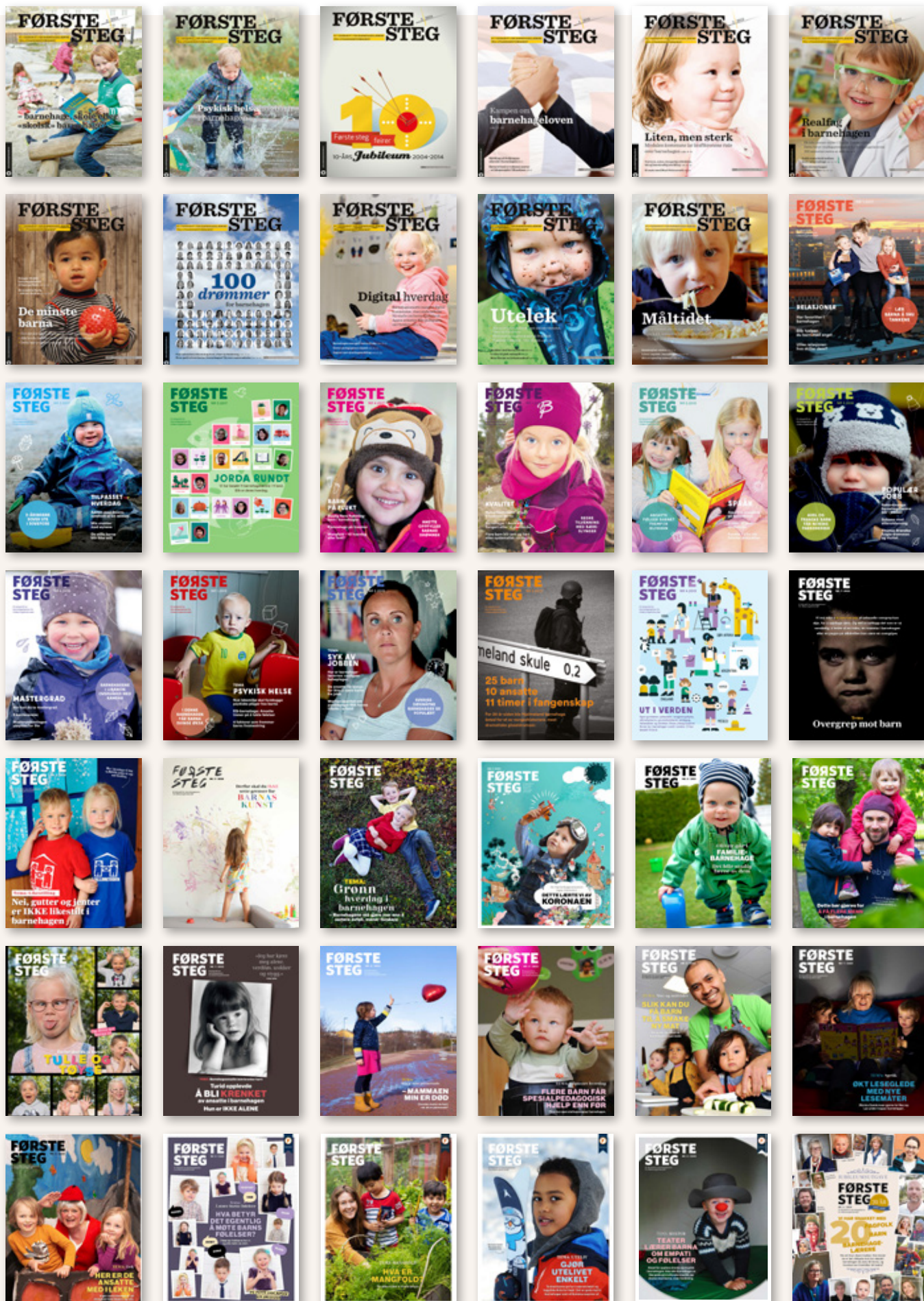
Arne Solli

ansvarlig redaktør i
Første steg 2004–2015
arne19olli@gmail.com

2004-2024

Første steg 4/2004 Barnekonvensjonen Om UNs 30 års jubileum	Første steg 1/2005 Barnehusene gjør det bedre! FABA-SKO-rapporten	Første steg 2/2005 Veiledning gir styrket profesjonsbevissthet	Første steg 3/2005 Med kompetanse skal Barnehus-Norge bygges	Første steg 4/2005 Styrket rammeplankompetanse	Første steg 5/2005 PEDAGOGISKE FÆRDIGHETER
Første steg 4/2006 Styreren	Første steg 1/2007 Førskolelærerne er kvalitetsgarantistene	Første steg 2/2007 Utfordringer og muligheter	Første steg 3/2007 Samarbeid	Første steg 4/2007 Reggio Emilia	Første steg 5/2007 Matematikk
Første steg 2/2008 Forskningsrådet	Første steg 3/2008 SamBa 4-8	Første steg 4/2008 Rettsferdighet	Første steg 1/2009 Medvirkning	Første steg 2/2009 Veiledning som rekrutteringstiltak	Første steg 3/2009 Taler KD med kløvet tunge?
Første steg 4/2009 Familie	Første steg 1/2010 På vei mot en ny	Første steg 2/2010 SamBa-prosjekt	Første steg 3/2010 GULT KORT	Første steg 4/2010 Barnehusene	Første steg 5/2010 Matematikk og naturfag
Første steg 2/2011 Sikkerhet	Første steg 3/2011 Psykisk helse	Første steg 4/2011 Lovende	Første steg 1/2012 Ledelse	Første steg 2/2012 Interkulturell linje	Første steg 3/2012 Ledelse
Første steg 4/2012 Planleggingstid	Første steg 1/2013 40 år	Første steg 2/2013 Framtidens barnehage	Første steg 3/2013 Ledelse	Første steg 4/2013 Kulturelle forhold	Første steg 5/2013 Det gyldne

Jeg innrømmer det. Jeg har syndet mot seinvaktas kjøkkenoppgaver, men det var for å berge et barn, sier Mari Otnes.

En barnehagelærers betroelse

Mari Otnes

student ved Høgskulen i Volda,
master i barnehagekunnskap
mari.otnes@hotmail.com

”Og så, mens han sitter sånn på fanget mitt, så forteller han det.

Det er rett som de sier, jeg har ved et par anledninger spurt mellomvakta om å ta kjøkkenet for meg, slik at jeg kan være ute i leken. Ikke for å sluntre unna oppgavene, eller fordi jeg er viktigere enn andre. Men det var det riktige å gjøre når et barn trengte meg. Andre barnehagelærere har nok vært i situasjonen før meg. Kjent på at det å forsvare en slik handling er krevende. Som profesjon er vi ikke gode nok til å sette ord på vår spesialkompetanse. Trolig er det en medvirkende årsak til at den flate strukturen fortsatt råder i mange barnehager.

FORKLARINGEN

Jeg har lagt merke til Tussi. Særlig i uteleken. I A.A. Milnes kjente bok om Ole Brumm blir Tussi sittende igjen på sandkassekannten når Tigergutt, Nasse og Brumm spretter videre i leken.

Hvorfor vil han ikke leke? Personalet har prøvd mye: hentet fram sykler, tilbudt leker, tatt han i hånden og ledet han bort til de andre. Men til de voksnes frustrasjon synker han sammen over sykkelstyret og blir sittende stille. Av og til kan den velmente motivasjonen få han til å begynne å gråte. Instinktivt blir jeg i det indre kartoteket. Hvordan er språket? Lekekompetansen? Vennekretsen? Hjemmeforholdene? Jeg må etablere en relasjon, bygge tillit og komme i posisjon for å kunne hjelpe han. Veien dit går gjennom leken.

TUSSI LIKER DINOSAURER

Tussi liker dinosaurer. Vi bygger et landskap i skogkanten. Et hus de kan sove i og et matlager med rognebær. I leken lytter jeg

etter språkferdigheter og begrepsbruk. Når Tigergutt, Nasse og Brumm titter frem, ser jeg hvordan de henvender seg og responderer på hverandre. For å trygge Tussi i samspillet er jeg bevisst på hvor jeg plasserer meg. For fjernt og jeg risikerer at leken suser fra ham. For nært kan jeg ta for mye plass. Leken går over flere dager. Samtidig etableres en relasjon som er nødvendig for at han skal stole på meg. Jeg må være tilgjengelig når blikket hans blir usikkert. Noen ganger er det nok med et blikk som sier «jeg ser deg, dette går fint». Andre ganger må dinosaurmammaen bysse Triceratops til ro. Og så, mens han sitter sånn på fanget mitt, så forteller han det. Svakt, fra innsiden av regnheten. Hemmeligheten sin. Nøkkelen jeg trengte for å kunne hjelpe han.

FORSVARE LEKEN

Å være en voksen i leken kan fra utsiden se ganske kleint ut, men det er en viktig del av jobben. Jeg må bruke hele meg og all min kunnskap i en lekende tilnærming til barna for å være tro mot samfunnsmandatet. Selv om det ser uviktig ut, så kan det være livsviktig for den det gjelder. Derfor må det være rom for å bytte kjøkkentjenesten mot ei utevakt. Vi må for alvor argumentere for at det å leke med barna står seg opp imot å ta sin tårn på kjøkkenet. Hva hadde skjedd om jeg ikke hadde syndet? En ting er i hvert fall sikkert: Jeg hadde sluppet å få voksenkjøft på personalmøtet.

I hvert nummer inviterer vi en student til å skrive om et tema studenten brenner for.

Knut Katerås og Ole Morten Mouridsen viser frem en *Flipover*, et av verktøyene i Stine Sofie Barnehagepakke.

“ Vi har fått kompetanse og trygghet!

- Barnehageansatte har en unik mulighet til å avdekke når et barn er utsatt for vold eller overgrep. Med Stine Sofie Barnehagepakke blir ansatte tryggere på tematikken.

Dette sier Lisbeth Aasgård, styrer i Bodøsjøen Naturbarnehage. I 2020 tok barnehagen i bruk opplæringsprogrammet Stine Sofie Barnehagepakke.

- Allerede etter ett års bruk hadde ansatte en helt annen trygghet i håndtering av saker som om-

handlet vold eller overgrep, forteller hun.

Kunnskap, øvelser og verktøy

Stine Sofie Barnehagepakke er et opplæringsprogram for barnehageansatte om vold og overgrep mot barn.

- Gjennom opplæringen skal ansatte bli bedre rustet til å forebygge, samt avdekke og handle dersom de er bekymret for et barn, sier Ole Morten Mouridsen, rådgiver og pedagog i Stine Sofies Stiftelse.

Lisbeth Aasgård i Bodøsjøen Naturbarnehage

Integrert i hverdagen

Lisbeth forteller at Stine Sofie Barnehagepakke inkluderer gode verktøy som gjør det enklere å ta programmet i bruk i barnehagen.

- Eksempelvis har Flipoveren fin balansegang mellom bilder og snakkepunkter, noe som gjør det lettere å ha samtaler med barna.

- Vold og overgrep mot barn må jobbes med kontinuerlig. Med Stine Sofie Barnehagepakke får våre ansatte kompetanse og trygghet til å jobbe med tematikken året rundt, sier Lisbeth.

Skann QR-koden og se hvor din barnehage kan delta!

**Stine Sofies
Stiftelse**

Stine Sofie Barnehagepakke

- » Opplæringsprogram for barnehageansatte.
- » Målet er å gi ansatte kompetansen som gjør dem bedre rustet til å avdekke vold og overgrep mot barn.
- » Programmet innebærer at 2 ansatte deltar på 3 samlinger. Mellom hver samling tar disse innholdet tilbake til barnehagen. I tillegg til verktøy og undervisningsmateriell kan barnehagene også få veiledning fra Stine Sofies Stiftelse.
- » Til nå har 1200 barnehager tatt programmet i bruk.

Hederlig omtale til Første steg

Første steg fortsetter å sanke hederlige omtaler for sin journalistikk. Denne gangen for sitt temanummer om lek.

TEKST: PAAL SVENDSEN

Under Fagpresseprisen 2024 fikk tidsskriftet hederlig omtale for sin temautgave om lek. Under fjorårets Fagpressepris-utdeling stakk Første steg av med hele tre utmerkelser, to hederlige omtaler og selveste Fagpresseprisen 2023.

– Det er utrolig gøy og veldig stas at en liten redaksjon som Første steg igjen høster heder for sin journalistikk i skarp konkurranse med store og dyktige redaksjoner i Fagpressen. Prisen er en anerkjennelse av journalistikken og fagbladet vi lager, sier redaktør Line Fredheim Storvik.

ROSER TEAMET SITT

Storvik fremhever at hun ikke har gjort jobben med temanummeret om lek alene.

– Jeg deler hederen med mitt team av dyktige folk: frilansjournalistene Kjersti Salvesen, Mikkel Kamp og Merete Sillesen, fotografene Charlotte Wiig, Ingun A. Mæhlum, Helene Bagger og Marianne Otterdahl-Jensen og designeren Erlend Lans Pedersen i Mediamania.

– Felles for alle er at vi har et brennende ønske om å lage god journalistikk som kan gi barnehagelærerne ny kunnskap og inspirasjon og bidra til refleksjon. Det kan igjen ha betydning for barna, sier Storvik. Hun fremhever også fagfolkene Maria Øksnes, Ragnhild Norderhus, Gunilla Isaksen, Terje Melaas, Karen Ingeborg Draugsvoll og Camilla Arnesen som har bidratt gjennom sine fagartikler om lek.

FLERE GRUNNER TIL SUKSESS

Leder Øyvind Kristiansen i Mediamania, som designer Første steg, sier det er flere grunner til at Første steg har suksess. Én er at magasinet går i dybden på temaene. De bruker plass på å presentere problemstillinger og gjør det med overskudd som inspirerer.

NY HEDER: Redaktør Line Fredheim Storvik i Første steg mottok igjen heder for tidsskriftets journalistikk under Fagpresseprisen 2024. Denne gangen for sitt temanummer om lek. Foto: Kristin Slotterøy

– Første steg har gjennom flere år har vært flinke til å velge temaer som angår målgruppen, også når temaet har vært komplisert eller vanskelig. Når leserne ser dette over tid, får de en sterk tillit til fagbladet. På den måten blir Første steg et av de mest relevante magasinene som finnes, sier Kristiansen.

Ansvarlig redaktør i Utdanningsnytt Kaja Mejlbo sier prisen er velfortjent.

– Det er utrolig gøy å få anerkjennelse for journalistikken vår. Jeg er veldig stolt. Første steg sitt temanummer om lek er ikke bare gøyalt og lekkert, det er også svært nyttig, sier Mejlbo.

SETTER LEK PÅ DAGSORDENEN

Storvik sier oppmerksomheten rundt tidsskriftet også gir en mulighet til å vise frem viktige temaer som Medie-Norge ellers skriver lite eller ingenting om.

– Folk utenfor barnehagesektoren kan lett tenke at barn leker for å ha det gøy. De vet lite om at leken er helt avgjørende for barns utvikling, og hva den betyr i barnas liv, og de vet lite om at lek er et forskningsområde på linje med andre viktige områder i samfunnet, sier Storvik.

Dette sier juryen i sin begrunnelse: «Den hederlige omtalen går til et temanummer som tar for seg noe vi alle kan, eller har kunnet, men som journalister sjelden dekker. Temanummeret går rett inn i lesernes arbeidshverdag. Det handler om faglige ståsteder og uenigheter, gode case og praktiske tips, om lek i barnehager.»

paal@utdanningsnytt.no

«Prisen er en
anerkjennelse av
journalistikken
og fagbladet vi
lager.»

Den Norske Barnehagen i London følger den norske rammeplanen, men må dokumentere mye mer enn norske barnehager, **sier Ann Kristine Johansen.**

En barnehage i to kulturer

Ann Kristine Johansen
styrer i Den Norske Barnehagen
i London
ann.johansen@norwegiankindergarten.org.uk
Foto: Elisabeth Aschim

“*I engelske barnehager må alle skader noteres i et detaljert skjema som foreldrene må underskrive.*”

I min nye rolle som styrer i en privat barnehage i London er det mange aspekter jeg må forholde meg til.

NORSKE OG ENGELSKE PLANER

Den Norske Barnehagen i London følger den norske rammeplanen for barnehager, samtidig som vi er underlagt deler av det engelske systemet. Vi må blant annet kartlegge noen barn gjennom det engelske rammeverket Early Years Foundation Stage (EYFS). Vi bruker også kartleggingsverktøyet *Alle Med* fra Norge. Vi må dermed holde oss oppdatert på begge rammeverkene. Personalet må ha opplæring i *Safeguarding Children*, et kurs i å se faresignalene for mis-handling og hvordan dette rapporteres.

I engelske barnehager må alle skader noteres i et detaljert skjema som foreldrene må underskrive. Har det skjedd skader utenfor barnehagen, må dette dokumenteres når barnet leveres. Dette er viktig for ikke å bli feilaktig beskyldt for hendelser.

Alle skoler og barnehager blir vurdert av et statlig organ, OFSTED (Office for Standards in Education, Children's Services and Skills). Organet vurderer barnehagene minimum hvert tredje år og har en fire punkts vurderingsskala. Alt av dokumentasjon og pedagogikk gjennomgås nøye. Skårene er *Outstanding*, *Good*, *Requires Improvement* og *Inadequate*. Vurderes barnehagen til *Inade-*

quate, stenges institusjonen på dagen. Ved siste inspeksjon ble vi vurdert som *Good*.

ULIKE KULTURER

Det er mye i en kultur som ikke kan læres, det må oppleves og erfares. England er fortsatt preget av en hierarkisk kultur. I Norge er det en flatere struktur, der lederne er nærmere de ansatte. Dette innebærer en læringskurve for meg som ny leder i en ukjent kultur, der jeg er ansvarlig for at alt er gjort korrekt i henhold til gjeldende rammeverk.

Selv om vi skal støtte opp under og gi barna erfaringer med engelsk kultur og språk, skal vi også formidle norsk kultur og tradisjoner. Vi skal markere og formidle både Guy Fawkes Night og samefolkets dag. Vi er en frittstående barnehage i Wimbledon uten et system rundt oss. Dette gir frihet til å forme vår barnehage i henhold til vår pedagogiske plattform og hva vi mener er en god barnehage. Samtidig er det utrolig sårbart å være alene. Vi navigerer godt mellom frihet og sårbarhet. Det gjør min jobb som leder mye lettere når jeg ser at barna trives og utvikler seg med trygge og gode pedagoger på laget.

I hvert nummer inviterer vi en styrer til å skrive om et tema styreren brenner for.

Dag Fredriksen

Lyudmyla Roman

Espen Dahlberg

Vibeke Holand Olsen

20

barnehage- lærere om barnehagens utvikling

De mener **barns rett til medvirkning
og tydelige krav til ansatte** er
noe av det viktigste som har skjedd i
barnehagen de siste 20 årene.

TEKST: KJERSTI SALVESEN

FOTO: GEIR DOKKEN, INGUN A. MÆHLUM, PAAL SVENDSEN OG PRIVAT

Iår er det 20 år siden tidsskriftet Første steg ble utgitt for første gang. I den forbindelse har vi spurt 20 barnehagelærere i 20 ulike barnehager i Norge hva de mener er det viktigste som har skjedd i norske barnehager fra 2004 og frem til i dag, og hva som kan bli bedre i fremtiden. På de neste sidene kan du lese hva de svarte.

Josefine Imset

Nina Verpe Deilrind

Heidi Moreno

Aline Nilsen

Irja Ramberg

Maren Bekkenheien

Trine Gundersen

Ellen C. Nenseth Steen

Charlotte S. Ingebretsen

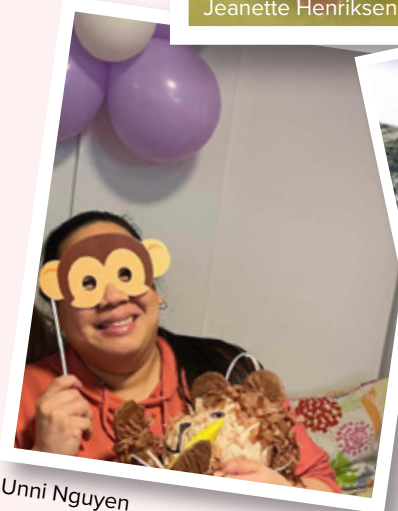
Tone Bjellvåg

Jeanette Henriksen

Sølvi Skiftesvik

Unni Nguyen

Johanna Holmberg

Espen Øby

Tina Pfeifer

Møt de 20 barnehagelærerne på de neste sidene

– Økt bemanning vil gi større arbeidsglede

Charlotte Stavenes Ingebretsen (40)

pedagogisk leder i Læringsverkstedet Hannes Lekestue i Stavanger (musikkbarnehage)

ÅR I YRKET: 18

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Pedagognormen ble skjerpet i 2017, og vi fikk en lovfestet bemanningsnorm. Det har blitt flere og større barnehager, flere barn og flere krav til å sikre den pedagogiske virksomheten. Vi merker et større behov for foreldreveiledning.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi trenger flere ansatte for å kunne sikre nok tid til faglig utvikling og veiledning – uten at det går på bekostning av tid med barna. Økt bemanning vil styrke det relasjonelle arbeidet – og gi større arbeidsglede, forutsigbarhet og trygghet.

– Det er tydeligere krav til voksenrollen enn før

Dag Fredriksen (57)

pedagogisk leder i Åmotmarka barnehage i Kvinesdal (kommunal, fokus på friluftsliv)

ÅR I YRKET: 33

UTDANNING: førskolelærer med videreutdanning i sosialfag med administrasjon, pedagogisk veiledning og naturfag med matematikk

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Da den første rammeplanen kom i 1996, ble det tydeligere og mer forpliktende hva barnehagen skal være faglig, og tydeligere krav til voksenrollen enn før. Barnehageloven har gitt ansatte krav om å passe på at hvert enkelt barn skal ha det godt og ikke bli mobbet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Mer tid til de minste, styrket grunnbemanning, flere spesialpedagoger utover enkeltvedtak og høyere lønn.

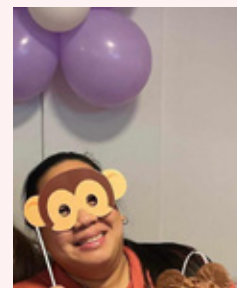
– Barnehagen er blitt en viktig arena for mangfold

Unni Nguyen (35)

pedagogisk leder i Vest-tun barnehage i Porsgrunn, eid av Den Evangelisk Lutherske Frikirke

ÅR I YRKET: 12

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehagen er blitt en viktig arena for mangfold, muligheter og inkludering. Vi har fått økt kunnskap og forskning rundt barns utvikling og lek. Det gir oss et godt grunnlag for å kunne gjøre bevisste og gode valg i arbeidet med barn.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Barnehagen trenger mer kompetanse for å kunne gi barn et best mulig tilbud og flere engasjerte, flinke og rause mennesker som ønsker å gi barn en betydningsfull hverdag.

– Vi bør delta i leken på barnas premisser

Ellen Christine Nenseth Steen (27)

Fagpedagog i Grevle barnehage i Larvik (kommunal)

ÅR I YRKET: 1 (ferdigutdannet i 2023)

UTDANNING: barnehagelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehagen har blitt en del av utdanningsløpet, og pedagogikken har fått større plass. Vi blir nå sett på som en lærende organisasjon.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi har en lang vei å gå med tanke på yrkets status. Jeg tror på mindre barnegrupper og bedre bemanning. Det vil få flere til å bli i yrket, føre til færre sykemeldinger – og påvirke barna på en positiv måte. Det vil også spare samfunnet for mange penger.

Som nyutdannet barnehagelærer brenner Ellen Christine N. Steen for at små mennesker skal bli rustet til å møte samfunnet når de vokser opp.

– Det viktigste for meg i møte med barna er å skape en trygg og god relasjon. Vi trenger å sette oss inn i hva som er best for barna, og bør delta i leken på barnas premisser, sier Steen.

Heidi Moreno (61)

pedagogisk leder og praksislærer i Bekkelaget kirkes barnehage i Oslo (privat)

ÅR I YRKET: 30

UTDANNING: førskolelærer-utdanning med tillegg-utdanning i pedagogisk veiledning

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Satsingen på kvalitet, spesielt for de yngste. Foreldre har fått en tydeligere stemme, og fedrene har kommet på banen. Danningsbegrepet har overtatt for oppdragelse og er flyttet fra hjem til barnehage. Barnehagen har gått fra å være barnepass til å bli en del av utdanningsløpet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Forskning viser at de første seks årene er viktige for barns utvikling, og at den jobben vi gjør, kan være avgjørende for et barn. Det bør gjøres tydelig slik at vår innsats blir verdsatt, anerkjent og lønnet riktig.

– Dagens barn er mer stresset enn før

I løpet av tre tiår har barnehagelærer Heidi Moreno aldri opplevd mer støy og uro i barnehagen enn i dag.

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: GEIR DOKKEN

Dagens barn er mer stresset enn før. Jeg opplever dessverre store endringer fra år til år med en økende uro hos mange barn, sier Moreno. Hun beskriver en barnehagehverdag der barna er veldig opptatt av *MEG*.

– I samlingsstunden er det hyppige avbrytelser. Alle vil fortelle om noe, gjerne i munnen på hverandre, sier barnehagelæreren.

JOBBE MED HJERTET

Da Moreno ble mamma selv, etablerte hun en familiebarnehage, som hun drev i 15 år. Etter endt førskolelærerutdanning har hun blant annet jobbet i kunst- og kultur- og idrettsbarnehage og de siste åtte årene i en kirkebarnehage.

– Barnehagelærere må jobbe med hjertet. I vår profesjon skal vi elske barna, sier Moreno.

Hun opplever mange utålmodige barn som gir uttrykk for at hvert minutt må fylles opp med noe gøy. Det er stadig spørsmål om: «Hva kan vi finne på?»

– også når barna har fått beskjed om at de skal spise om fem minutter og kan se i en bok mens de venter.

– Det er mye støy. Barn som avbryter hverandre og ro-

per, også når du sitter ved siden av dem. Det er en kamp om de voksnes oppmerksomhet, forteller Moreno.

UROLIGE BARN

Uroen gir seg også utslag i garderoben og ved matbordet.

– Det kreves mye av ansatte for å skape en fin stemning ved bordet med gode samtaler, sier den pedagogiske lederen. Hun tror forklaringen på det økte behovet for oppmerksomhet er sammensatt.

– Det har skjedd en endring i synet på barn. Nå er vi opptatt av barnets egenverdi, at vi skal anerkjenne alle som dem de er, og ha barnets perspektiv. Barn har også rett til medvirkning, sier Moreno. Synet på voksenrollen har også endret seg med årene.

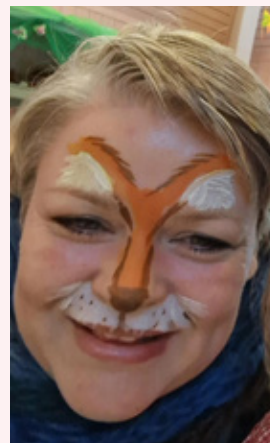
– Den voksne skal være deltakende i barnas lek for å støtte, inkludere og drive leken videre, sier Moreno. Hun tror måten vi lever livet vårt på, er medvirkende til den økte uroen. Det er mange fritidsaktiviteter, bursdagsselskaper, besøk på lekeland og kjøpesentre.

– Noen barn har opptil fem aktiviteter i uken, og noen drar til og med på kjøpesenteret for å «avreagere» etter barnehagen, sier Moreno. Under pandemien var stressnivået langt lavere. Hun tror det kan være fordi foreldrene ikke kunne ta med barna på aktiviteter.

– Hvorfor i all verden er vi tilbake i det samme kjøret? undrer barnehagelæreren.

godkommunikasjon@gmail.com

FLERE UROLIGE BARN:
Barnehagelærer Heidi Moreno har jobbet 30 år i barnehage og aldri opplevd så mange stressede barn som nå. – Noen drar til og med på kjøpesenteret for å «avreagere» etter barnehagen, forteller hun.

– Svenske barnehager forbyr nå bruk av skjerm, og jeg håper vi følger etter

Josefine Imset (47)

pedagogisk leder i Linden Steinerbarnehage i Oslo

ÅR I YRKET: 16

UTDANNING: førskolelærer og steinerpedagog

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehagene har gått fra å tilhøre Barne- og familiedepartementet til å høre under Kunnskapsdepartementet. Rammeplanen fra 2006 førte til økt press på å gi barn formell kunnskap i barnehagen, men også til økt fokus på kvalitet. I rammeplanen fra 2010 kom dannelsesbegrepet og psykisk helse inn – og barnets naturlige nysgjerrighet skal være utgangspunkt for læring. Dette nærmer seg steinerpedagogikkens verdigrunnlag.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Mindre fokus på formell læring. La barn være barn. Svenske barnehager forbyr bruk av skjerm, og jeg håper vi følger etter. Vi trenger full bemanning hele dagen og mindre barnegrupper.

– Barn fortjener å bli møtt med anerkjennelse og respekt for alle følelsene

Jeanette Henriksen (46)

pedagogisk leder i Norlandia
Skyttelveien barnehage i
Drammen (privat)

ÅR I YRKET: 17

UTDANNING: barnehagelærer og
EQ-terapeut

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– For ti år siden opplevde vi at barnehagebarna ikke var så selvregulerte i møte med seg selv og de rundt seg. Vi la mye av ansvaret over på foresatte, men forsto etter hvert at ansvaret i stor grad ligger hos de ansatte. I dag har personalet relasjonsgrupper der vi snakker om egne triggere i møte barn som har store følelsesutbrudd.

Det gjør at vi klarer å møte barn med forståelse og undring – og opplever i langt mindre grad uregulerte barn.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Jeg ønsker meg mer søkelys på at barn fortjener å bli møtt med undring, anerkjennelse og respekt for alle følelsene de har i løpet av en barnehagedag.

– Det viktigste som har skjedd er fremveksten av en privat og mangfoldig barnehagesektor

Espen Dahlberg (53)

styrer i Vollen Montessori Barnehage i Asker

ÅR I YRKET: 22

UTDANNING: barnevernspedagog med videreutdanning i pedagogikk og montessoripedagogikk

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er fremveksten av en privat og mangfoldig barnehagesektor.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Bemanningen, særlig på småbarnsavdelingene. De minste barna trenger mye omsorg og støtte.

– Vi trenger tid til å lytte, sette oss ned og gi barna en god klem

Johanna Holmberg (45)

ressurs til et barn med særskilte behov i Læringsverkstedet Haslum Idrettsbarnehage i Bærum

ÅR I YRKET: 23 (ferdigutdannet i 2021)

UTDANNING: barnehagelærer, kokk, svømmelærer og livredder fra Svenska Livreddnings-sällskapet og EQ-terapeut

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi har fått en norm på antall pedagoger, og et økt fokus på barn som individer og viktigheten av gode relasjoner. Det gjøres i større grad individuelle tilpasninger når det trengs.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Mer tid til barna! Vi trenger tid til å lytte, sette oss ned og gi barna en god klem. Jeg tror dagens barn har godt av å skru ned lyden og hastigheten, lese en bok og filosofere over livet. Vi trenger å skape et miljø der alle kan være seg selv – med toleranse for ulikheter. Lønnsvilkårene bør bli bedre.

– Vi må få økt grunnbemanning i barnehagen

Trine Gundersen (39)

pedagogisk leder i Kolbotn barnehage i Nordre Follo (kommunal)

ÅR I YRKET: 12

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Leken har fått større plass, og tilvenningen har gått fra tre dager til en lengre periode. Barna er med på å bestemme hvordan dagene skal være – innenfor gitte rammer. Det gir trygge relasjoner og et godt barnehagemiljø.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Økt grunnbemanning, slik at barna får den hverdagen de har krav på, og vi får tid til å dokumentere mobbing og krenkelser, slik loven krever.

– Vi har fått mer kunnskap om de minste barna

Irja Ramberg (34)

styrer og pedagogisk leder i Læringsverkstedet Bukkespranget naturbarnehage i Tromsø

ANTALL ÅR I YRKET: 11

UTDANNING: barnehagelærer med videreutdanning i veiledningspedagogikk og barns fysisk-motoriske utvikling

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det har blitt mer faglig fokus på barns perspektiv og de ansattes ansvar for barnas trivsel, trygghet og læring. Vi har fått mer kunnskap om de yngste barna og kunnskap om hvor viktige de første årene i barns liv er.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Grunnbemanningen må økes, slik at de ansatte får en reell mulighet til å bruke sin kompetanse. Kombinert med mindre barnegrupper kan det bidra til økt kvalitet og at flere står lenger i yrket.

– Vi bruker i større grad verktøy for å hjelpe barn å forstå egne følelser

Vibeke Holand Olsen (46)

pedagogisk leder i Eplehagen barnehage på Bjorbekk i Arendal (privat)

ÅR I YRKET: 19

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi har fått en utvidet og bedre rammeplan med hovedvekt på lek, barns medvirkning, likeverd, voksenrollen, livsmestring og helse. Rammeplanen sikrer et godt pedagogisk innhold i barnehagen. Relasjonen mellom voksne og barn er tettere. Vi bruker i større grad verktøy for å hjelpe barn å forstå egne følelser. Respekten for barnas egen stemme er større enn før. Vi er opptatt av hvordan vi kan oppdage og hjelpe de sårbare barna og har fått kunnskap om barn som er utsatt for vold og overgrep.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi trenger økt voksentegethet. Foreldrene bør gjøre barna mer robuste til å tåle livet, sørge for sunn grensesetting og godt kosthold.

– Det har blitt et mangfold av ulike typer barnehager

Tina Pfeifer (42)

daglig leder i Forskningsparken Montessori i Oslo

ANTALL ÅR I YRKET: 16

UTDANNING: utdannet lærer fra Tyskland og montessori-pedagog for barn 3–6 år

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnesynet har endret seg. Vi ser nå på barn som kompetente individer som deltar i samfunnet – og som har rett til medbestemmelse i eget liv. Det har ført til en endring i måten vi møter barn på. Barnehagene ble overført fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet i 2005. Alternativ pedagogikk har fått en større rolle – og det er blitt et mangfold av ulike typer barnehager.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Økt respekt for yrket vårt. Vi trenger flere som vil utdanne seg til barnehagelærer eller fagarbeider.

– Barnehagen er anerkjent som en del av utdanningsløpet

Maren Bekkeheien (43)

støttepedagog i Polarflokken Barnehage, en basebarnehage på Svalbard

ÅR I YRKET: 20

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det har blitt større søkelys på barns medbestemmelse og et inkluderende, trygt og godt barnehagemiljø. Rammeplanen stiller krav til oss som jobber med barn. Barnehagen er anerkjent som en del av utdanningsløpet, og det stilles krav til at barnehagene er en pedagogisk virksomhet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi trenger økt bemanning for å kunne innfri krav og forventninger og for å kunne gi barna den hverdagen vi ønsker og vet de trenger.

– Synet på barn har endret seg

Nina Verpe Deilrind (31)

barnehagelærer i Utforskeren Kanvas-barnehage i Slemmestad i Asker (basebarnehage)

ÅR I YRKET: 14

UTDANNING: barnehagelærer med mastergrad i barneha-geledelse og pedagogikk

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi er i dag mer opptatt av barn som aktører. Det å prøve å forstå hva barnet tenker, og hva som ligger bak væremåten deres, er blitt viktigere. Synet på barn har endret seg, og barn blir tatt mer på alvor.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Økt bemanning slik at vi får tid til å leke og snakke med barna. Det vil føre til bedre relasjoner og økt forståelse for barna.

– Med barna er jeg fri og føler at jeg gjør noe viktig

Ukrainske Lyudmyla Roman er imponert over norske barns selvstendighet og hvor flinke de er til å si hva de mener.

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: INGUN A. MÆHLUM

Norske barnehager er opptatt av at alle barn har ulike talenter og er gode nok som de er. Det norske systemet bygger på prinsippet om at ingen er bedre enn andre, sier Roman, som vokste opp i Ukraina, der hun selv gikk i barnehage – og senere har jobbet.

LITE KONKURRANSE

Roman har bodd i både Spania og Romania før

PEDAGOGISK LEDER: Urainske Lyudmyla Roman i Sommereng barnehage i Tromsø elsker at norske barn er mye ute og synes det er helt utrolig at ettåringene får sove ute i vogn i allslags vær.

hun kom til Norge i 2012. Hun jobbet som danselærer i en ukrainsk barnehage og forteller at det der var en konkurranse mellom barna om å bli best for eksempel i dans.

– De voksne i Ukraina er opptatt av resultatet i alt barn gjør, i større grad enn i Norge, forteller Roman. Hun mener fravær av konkurranse er positivt for den sosiale utviklingen.

– Ulempen er at det legger en demper på barnas

Lyudmyla (Mila) Roman (43)

pedagogisk leder i Sommereng barnehage i Tromsø (kommunal)

ÅR I YRKET: åtte år i Norge, tre år som danselærer i barnehage i Ukraina

UTDANNING: to bachelorgrader og ett år på masternivå; har fått godkjent sju års høyere utdanning som barnehagelærer med psykologi, dans og koreografi

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi har gått fra å passe på barn til å stimulere barns utvikling og sørge for at de får medvirke. Vi er mer opptatt av at barn er unike og må behandles ulikt. Barns utvikling, læring og trivsel er blitt det viktigste i barnehagen.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi trenger flere pedagoger og fagarbeidere. Høyt sykefravær og mangel på vikarer forringer kvaliteten. Åpningstiden bør være kortere.

motivasjon for å bli bedre i noe og utvikle sine personlige evner og skjulte talenter, mener hun.

ELSKER AT BARN ER MYE UTE

Roman liker at ansatte i norske barnehager er opptatt av vennskap og frilek.

– Det er ikke så mange voksenstyrte og skoleforberedende aktiviteter, al a kunst, forming, dans og drama, i Norge som i mange andre land, sier hun. Roman elsker at norske barn er mye ute og kan nyte frisk luft i mange timer.

– Det er helt utrolig at ettåringene får sove ute i vogn i allslags vær!

Roman er imponert over norske barns selvstendighet og hvor flinke de er til å si sine meninger.

– Dette klapper jeg høyt for i Norge, sier hun.

VIL BIDRA TIL Å FORANDRE VERDEN

Det Roman er mest opptatt av som barnehagelærer, er de små menneskene: hvem de er, behovene deres, utviklingen, trivselen og læringen.

– Jeg er opptatt av barnas uttrykk og følelser og vil gi dem muligheten til å lære noe nytt hver dag, sier hun. Sammen med barna er Roman seg selv.

– Med barna er jeg fri og føler at jeg gjør noe viktig. Jeg vil gjerne bidra til å forandre verden til det bedre, sier hun.

godkommunikasjon@gmail.com

– Vi trenger oppgradering av barnehagens uteområder

Aline Nilsen (26)

barnehagelærer i Nystrand barnehage i Porsgrunn (privat)

ÅR I YRKET: 7

UTDANNING: barnehagelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barns rett til medvirkning, et mer helhetlig pedagogisk tilbud og innføringen av rett til barnehageplass for alle barn. Det har blitt økte krav til personalet. Barnehagens rolle som arena for tidlig læring og utvikling er styrket.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi trenger økt bemanning og økt innsats for å sikre at alle barn, uavhengig av bakgrunn eller evner, får like muligheter og støtte i barnehagen. Vi trenger oppgradering og tilpasning av barnehagens uteområder og lekeapparater. Vi bør gi barna flere natur- og utendørsaktiviteter, som kan fremme forståelse og kjærlighet for naturen.

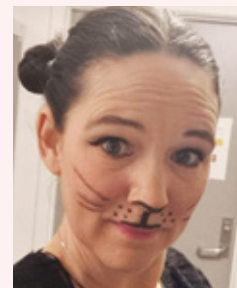
– Det har blitt økt fokus på hvordan vi kan møte barn

Sølvi Skiftesvik (44)

pedagogisk leder Kladden Kanvas-barnehage i Bergen

ÅR I YRKET: 8

UTDANNING: førskolelærer, spesialpedagogikk, Relasjoner og læring i et traumesensitivt perspektiv, EQ-terapeut og tar master i barn og unges psykiske helse

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det har blitt økt fokus på relasjoner og hvordan vi kan møte barn på en best mulig måte.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det må bli bedre voksentetthet, og jeg håper det kommer en lov som sier hvor mange barn det maks kan være på småbarnsavdelingene.

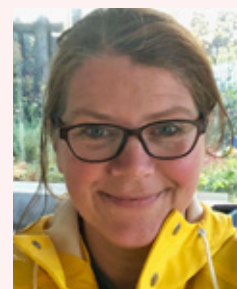
– Barn har fått lovbestemt rett til medvirkning

Tone Bjellvåg (55)

eier og driver Høymyrmarka familiebarnehage i Asker

ÅR I YRKET: 20

UTDANNING: optiker, startet familiebarnehage da jeg ikke fikk barnehageplass til eget barn

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Endringen i hvordan vi ser og møter barn. I 2006 fikk barn lovbestemt rett til medvirkning i barnehagen, og i 2021 kom plikten til å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Barnehageforliket i 2003 førte til at det ble bygd mange nye barnehager, blant annet 1193 familiebarnehager, som bidro til full barnehagedekning i 2006.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– De siste årene har dessverre mange små barnehager blitt lagt ned. Mangfoldet står i fare, og foreldre får mindre valgfrihet. Vi trenger et stort mangfold av private, ideelle og kommunale barnehager.

– Pedagoger trenger å komme seg opp i trærne og by på risikolek

Espen Øby (39)

pedagogisk leder i Nærnes Kystbarnehage i Asker (foreldreleid)

ÅR I YRKET: 13

UTDANNING: førskolelærer

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

- Det er flere pedagoger og økt kunnskap om hjernens utvikling og hva det har å si for pedagogikken. I dag vet vi at omsorg, lek og motorisk aktivitet er viktig for hjernens utvikling, og at stemninger påvirker barna.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

- Barna bør få en «arbeidsmiljølov» på linje med skoleelever og voksne, selv om kapittel 8 i barnehageloven er et stykke på vei. Barns oppholdstid bør reguleres, og leken må få enda mer plass.

Barn trenger omsorgsfulle, lekne og aktive ansatte, sier barnehagelærer Espen Øby.

En av ti ansatte i barnehagene er menn. Espen Østby mener det er viktig med rollemodeller av begge kjønn, men at det viktigste er hva slags rollemodeller vi er. I 2004 var andelen menn som jobbet i barnehager, 6 prosent. Andelen har økt gradvis, til 10,5 prosent i 2023. Øby tror menn i barnehagen ofte har hatt rollen som «den aktive», som lekesloss, klatrer i trær og herjer med barna.

– Kanskje fordi menn i barnehage i mange tilfeller er unge menn som jobber noen år før de begynner å studere? Jeg tenker at pedagoger av begge kjønn trenger å komme seg opp i trærne og by på risikolek, sier Øby. For han er det å gi barna trygghet det viktigste han gjør.

– Når barn er trygge, utforsker de verden gjennom lek. Gjennom leken viser jeg barna at jeg vil være sammen med dem – og de forstår at de er viktige, sier han.

Barnehagen fra 2004 til 2024

Her er høydepunktene.

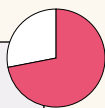
TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK
FOTO: NTB, LINE FREDHEIM STORVIK
OG JØRGEN JELSTAD

2006: Kunnskapsminister Øystein Djupedal presenterer den nye rammeplanen for barnehagene.

2004

72,1 prosent av barn 1-5 år går i barnehage.

2004

Makspris på barnehageplass, prisen er 2750 kroner.

2006

Ny rammeplan, de fem fagområdene i rammeplan fra 1996 utvides med et nytt fagområde, «antall, rom og form» og fagområdet «samfunn, religion og etikk» blir delt i to: «etikk, religion og filosofi» og «nærmiljø og samfunn». Til sammen blir det sju fagområder.

2010

Ny formålsparagraf. Den kristne formålsparagrafen fjernes, og barnehagen skal bygge på samme verdier som skolen: «Barnehagen skal møte barn med tillit og respekt og anerkjenner barndommens egenverdi.»

2003

Barnehagereformen, stortilt utbygging av barnehager, makspris og likebehandling av offentlige og private barnehager.

2004

2005

Ny barnehagelov. Barn får rett til medvirkning, og barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.

2006

2008

6705 barnehager i Norge (toppåret).

2007

2007

Maksprisen er 2330 kroner.

2009

2009

Barn får lovfestet rett til barnehageplass.

2010

2011

2003

5924 barnehager i Norge.

2003

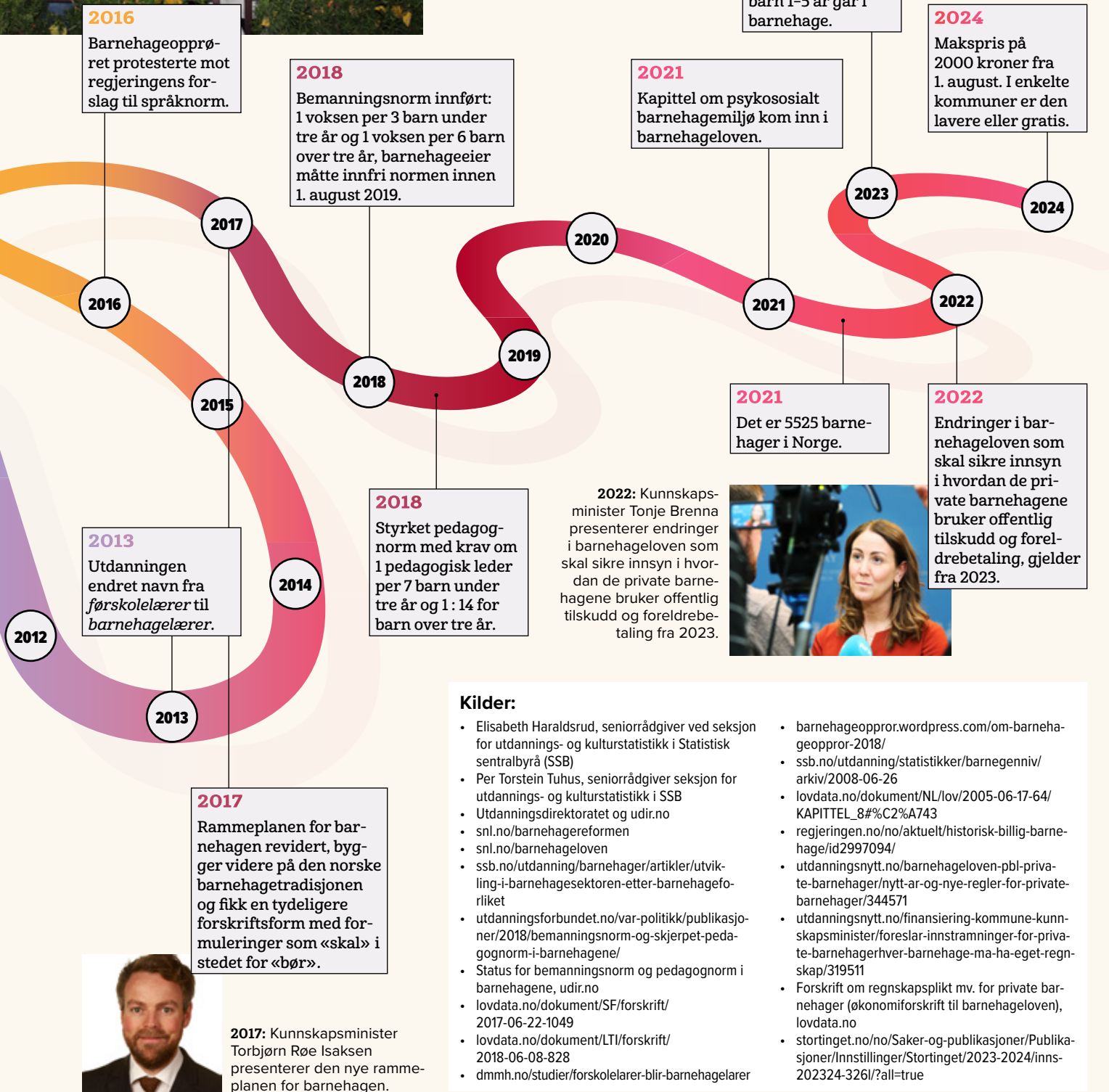
Barnehageforliket. SV tok initiativet til en ny barnehagereform og fikk med seg Frp, Ap og Sp på Stortinget og gikk imot mindretallsregjeringens barnehagepolitikk.

2003: Siv Jensen (Frp) (fra høyre) Øystein Djupedal (SV), Hill-Marta Solberg (AP) og Morten Lund (t.v.) (SP) har blitt enige om en avtale som er starten på en stortilt utbygging av barnehager i Norge.

2016: De startet Barnehageopprøret: Frode Thorjussen (bak f.v.), Kjetil Gryting, Iselin Dagsdotter Sæterdal, Mona-Lisa Angell, Palma Kleppe, Ann Merete Otterstad (foran f.v.) og Anniken Lind.

Kilder:

- Elisabeth Haraldsrud, seniorrådgiver ved seksjon for utdannings- og kulturstatistikk i Statistisk sentralbyrå (SSB)
- Per Torstein Tuhus, seniorrådgiver seksjon for utdannings- og kulturstatistikk i SSB
- Utdanningsdirektoratet og udir.no
- snl.no/barnehagereformen
- snl.no/barnehageloven
- ssb.no/utdanning/barnehager/artikler/utvikling-i-barnehagesektoren-etter-barnehageforliket
- utdanningsforbundet.no/var-politikk/publikasjoner/2018/bemanningsnorm-og-skjerpet-pedagognorm-i-barnehagene/
- Status for bemanningsnorm og pedagognorm i barnehagene, udir.no
- lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-22-1049
- lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2018-06-08-828
- dmmh.no/studier/forskolere-til-barnehagelarer
- barnehageoppror.wordpress.com/om-barnehageoppror-2018/
- ssb.no/utdanning/statistikker/barnegenniv/arkiv/2008-06-26
- lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_8#%C2%A743
- regjeringen.no/no/aktuelt/historisk-billig-barnehage/id2997094/
- utdanningsnytt.no/barnehageloven-pbl-private-barnehager/nytt-ar-og-nye-regler-for-private-barnehager/344571
- utdanningsnytt.no/finansiering-kommune-kunnskapsminister/foreslar-innstramninger-for-private-barnehagerhver-barnehage-ma-ha-eget-regnskap/319511
- Forskrift om regnskapsplikt mv. for private barnehager (økonomiforskrift til barnehageloven), lovdata.no
- stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2023-2024/inns-202324-326/?all=true

Palma Kleppe

Anita Holm Cirotzki

Øystein Djupedal

Kari Carlsen

20

fagfolk om barnehagens utvikling

Her forteller de hva de mener er
det viktigste som har skjedd i barnehagen de
siste 20 årene, **og hva som kan bli bedre.**

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK FOTO: GEIR DOKKEN OG PRIVAT

Elin Eriksen Ødegaard

Robert Ullmann

Berit Bae

Maria Øksnes

Ingunn Størksen

Jan-Erik Johansson

Fagfolkene innen barnehagefeltet trekker frem barns rett til barnehageplass og medvirkning som noe av det viktigste som har skjedd i barnehagen fra 2004 og frem til i dag. Utbyggingen av barnehager og nasjonale normer for bemanning og antallet pedagoger har også vært viktig. Det samme har Barnehageopprøret og ansatte som tør å stå opp for barnehagens verdier og lekens betydning.

Mimi Bjerkestrand

Siv Jensen

Solveig Østrem

Jørn-Tommy Schjelderup

Anne Greve

Svein Ole Sataøen

Tora Korsvold

Tor Eirik Rasmussen

Kristin Rydjord Tholin

Monica Seland

Møt de 20 fagfolkene på de neste sidene

– Barnehagen bør bli gratis for alle barn

Jan-Erik Johansson (77)

professor emeritus i barnehagepedagogikk ved OsloMet

BAKGRUNN: doktorgrad i pedagogikk fra Göteborgs universitet og professor ved OsloMet 1998–2016

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er i dag plass for nesten alle barn i barnehagen, og antall ansatte per gruppe er regulert sammen med gruppestørrelse.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Barnehagen bør bli gratis for alle barn – på samme måte som grunnskole og all annen offentlig utdanning i Norge. Møtet mellom barn og naturen og verden omkring må utvikles i direkte samhandling med kompetente voksne – ikke med digitale hjelpemidler.

– Vi må få mer selvtillit til å tro på og forsvare egenverdien ved livet i barnehagen

Maria Øksnes (50)

professor i pedagogikk ved Institutt for lærerutdanning, NTNU

BAKGRUNN: utdannet barnehagelærer, har forsket på barn, barndom og lek i barnehagen og vært en fortaler for at barns lek har en sentral plass i barnehagen

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er at barnehagefolk har fortsatt å holde i hevd barnehagens tradisjon med vekt på barns perspektiv, lærelyst, nysgjerrighet og lek.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi må få mer selvtillit til å tro på og forsvare egenverdien ved livet i barnehagen og til å fremme barns perspektiv og leken.

– Barnehagen har blitt ein del av utdanningsløpet

Anita Holm Cirotzki (47)

sentralstyremedlem og leiar for kontaktforum barnehage i Utdanningsforbundet

BAKGRUNN: utdanna barnehagelærer og fagleiar for barnehagene ved Svelgen oppvekstsenter

FOTO: STIG WESTON

DET VIKTIGASTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRA:

– Barnehagen har blitt ein del av utdanningsløpet. Vi har fått lovfasta bemanningsnorm og skjerpa pedagognorm.

DETTE KAN BLI BETRE I FRAMTIDA:

– Det må bli betre balanse mellom det ein vil, og det som er mogleg å få til. Den avstanden er for stor i dag. Vi treng auka bemanning, meir tid og betre rammer.

– Barns rett til medvirkning er det viktigste som har skjedd

Kristin Rydjord Tholin (65)

dosent ved Universitetet i Sør-øst-Norge

BAKGRUNN: førskolelærerutdanning og 15 års erfaring fra barnehage, videreutdanning i barnehagepedagogikk og 25 års erfaring som barnehagelærerutdanner

FOTO: KNUT JUL MELAND, USN

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Innføring av § 3 Barns rett til medvirkning og § 16 Rett til barnehageplass i lov om barnehager og at vi ser barn som subjekt.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Personalet bør ha utdanning for pedagogisk arbeid med barn. Vi må få mer oppmerksomhet om formålet og verdiene som er grunnlaget for barns trivsel, utvikling og meningsfulle liv i barnehagen.

– Barnehagelærerne har stått opp for barnehagens verdier

Solveig Østrem (55)

professor i pedagogikk ved OsloMet

BAKGRUNN: utdannet cand.theol. og ph.d. i teologi/etikk, har jobbet med barnehagelærerutdanning siden 1998, ledet i 2009 evalueringen av innføringen av en ny rammeplan, er medlem av Lærerprofesjonens etiske råd

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er at barnehagelærerne har stått opp for barnehagens verdier når disse har vært under press. 7. juni 2016 er en merkedag: Da svarte stortingsflertallet med «samla slakt» på regjeringens forslag om å innføre læringsmål forkledd som «norm for språkutvikling». Stortingsvedtaket viste at det nytter å si ifra, og at det finnes politisk vilje til å hegne om barnehagens formål.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det trengs et kraftig kompetanseløft og politisk vilje til å betale det et reelt kompetanseløft koster. Barnehagelærere må lønnes etter kompetanse, slik at mastergrad gir uttelling. Det er en selvfølge for lærere i skolen og bør blir det i barnehagen også.

De sørget for å gi alle barn rett til barnehageplass

Da Øystein Djupedal og Siv Jensen i hemmelighet forhandlet frem barnehageforliket for 20 år siden, førte det til noe dagens foreldre tar for gitt: retten til barnehageplass og makspris.

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK FOTO: GEIR DOKKEN

Det var vinteren 2002–2003. Barnehage var et hett tema i valgkampen.

– Jeg satt i Europarådet og kjedet meg og tenkte på at de eneste som ikke hadde lovet noe i valgkampen, var Frp, forteller tidligere stortingspolitiker Øystein Djupedal (SV). Han fikk klarering av SV-leder Kristin Halvorsen til å snakke med Siv Jensen (Frp). Da de la frem sitt forslag om et barnehageforlik, hadde de forhandlet i hemmelighet i flere måneder.

FORLIKET KOM SOM ET SJOKK

I barnehageforliket ble de to partiene enige om at alle barn skulle ha rett til barnehageplass, prisen skulle reduseres, det skulle bygges flere barnehager, og kvaliteten skulle opprettholdes. I tillegg skulle private og offentlige barnehager likebehandles når det gjaldt økonomiske rammebetingelser.

– Det kom som et sjokk at SV og Frp satt sammen og forhandlet, forteller Djupedal. Han hadde i hemmelighet fått vite at Ap gikk inn for makspris, og visste at de med Ap sin støtte ville ha flertall for forslaget i Stortinget. De fikk motvillig med seg Krf og Høyre til slutt.

– En morsom parentes er at barnehageforliket kostet 80 milliarder kroner. Det var omtrent like mye som Høyre manglet på å nå sine skatteløfter i samme periode, smiler Djupedal.

BASERT PÅ EGNE ERFARINGER

Utgangspunktet for barnehageforliket var Djupedals egne erfaringer. Da han fikk sine to første barn i 1988 og 1990, hadde de dagmamma i flere år før barna fikk barnehageplass. Prisen var den gangen 3500 kroner per barn pluss matpenger. Familien brukte hver måned en hel lønning på barnehage.

– Da jeg kom på Stortinget i 1993, tenkte jeg: Hvordan

SER TILBAKE: Siv Jensen forteller at FrP sitt utgangspunkt for barnehageforliket var å likebehandle offentlige og private barnehager, slik at de fikk lik statlig finansiering.
Foto: NTB

Siv Jensen (55)

rådgiver i Redningsselskapets paraplyorganisasjon Flyte, som jobber med å forebygge drukningsulykker, foredragsholder og konsulent i næringslivet og har ulike styreverv

BAKGRUNN: utdannet diplomøkonom, tidligere stortingsrepresentant (FrP) (1997–2021), leder av FrP (2006–2021) og finansminister (2013–2020)

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehageforliket, som satte i gang en storstilt utbygging av barnehageplasser, ga forutsigbare rammebetingelser for private aktører og ga foreldrene rett til å velge barnehage.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det bør bli bedre bemanning og bør gjøres noe med de nye innstrammingene i rammebetingelsene til private barnehageaktører.

SATT PÅ STORTINGET:

Tidligere stortingspolitiker Øystein Djupedal (SV) er stolt av barnehage-forliket som han og Siv Jensen (FrP) forhandlet frem i hemmelighet for over 20 år siden.

Øystein Djupedal (64)

regiondirektør i Husbanken

BAKGRUNN: utdannet litograf/offsettrykker, tidligere stortingsrepresentant (SV) (1993–2009), kunnskapsminister (2005–2007) og fylkesmann i Aust-Agder

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehageforliket (2003), som reduserte prisen, satset på kvalitet og ga barn rett til barnehageplass. Det er den største velferdsreformen og likestillingsreformen i moderne tid. Flere kvinner kom ut i arbeidslivet, og vi ble kvitt dagmammaer, som jobbet uten rettigheter. Å flytte barnehagen til Kunnskapsdepartementet var et signal om at barnehagen var en del av kunnskaps-samfunnet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Privatiseringen av barnehagesektoren er gått for langt, og det er skammelig at noen har blitt milliardærer på offentlige penger. Jeg mener det fortsatt er riktig at offentlig og private barnehager skal likebehandles.

«Vi må huske på hvor vi sto. Det var elendig barnehagedekning og vanlig å bruke dagmammaer, som skulle ha svart betaling.»

HISTORISK AVTALE: Her er Morten Lund (f.v.) (SP), Hill-Marta Solberg (AP), Øystein Djupedal (SV) og Siv Jensen (FrP) i november 2002, like etter at de har kommet frem til avtalen som sikret barns rett til barnehageplass, makspris og likestilling av private og offentlige barnehager. Foto: NTB

er det mulig at vi ikke kan ordne barnehageplass til alle barn når vi har sendt folk til månen? Alle barn har rett på skoleplass, så hvorfor har de ikke rett på barnehageplass? forteller Djupedal. En ting han forteller at han ikke forutså den gangen, var resultatene av den private barnehageutbyggingen.

– Det at noen har blitt milliardærer på offentlige penger og har flyttet til Sveits med formuen, er en skammelig utvikling jeg gjerne skulle sett ikke hadde skjedd. Jeg så ikke for meg at vi ga private aktører en honningkrukke de kunne stikke hånden i, og som var risikofri i all fremtid, sier Djupedal.

ØKT TEMPO I UTBYGGINGEN

Siv Jensen forteller at FrP sitt utgangspunkt for barnehageforliket var å likebehandle offentlige og private barnehager, slik at de fikk lik statlig finansiering.

– Det var for få barnehageplasser, og målet vårt var å få opp tempoet i barnehageutbyggingen. Det får du bare hvis du har gode, konkurransedyktige rammebetingelser, sier Jensen og fortsetter:

– Vi må huske på hvor vi sto. Det var elendig barnehagedekning og vanlig med dagmamma, som skulle ha svart betaling. Det var vanskelig for mange familier, fordi de ikke hadde noe alternativ hvis begge foreldre skulle ut i jobb, forteller Jensen. Hun ser ikke noe problem med at enkelte har blitt milliardærer på å bygge og drive private barnehagekonsern.

– Kriteriene for å drive barnehage var like uansett hvilken barnehage du drev. Alle var underlagt samme lover når det gjaldt bemanning, makspris og innhold.

Jeg har aldri skjönt at man skal gjøre det til et problem at man klarer å drive smartere. Vi bør heller tenke hva kommunal sektor gjør feil, påpeker Jensen. Hun mener noen av innstrammningene som er gjort i ettertid, har ført til at populære barnehager ikke har mulighet til å øke antallet plasser.

– Barnehagetilbudet burde styres av foreldrenes etterspørsel, mener Jensen.

FRI LEK VIKTIG

Verken Djupedal eller Jensen vil mene noe om innføringen av pedagogiske programmer som flere barnehager bruker. Djupedal sier han har tillit til at kommunene vet hva de gjør. Han mener det ikke er blitt for mye skole i barnehagene.

– Barnehagen er ikke skole, men en læringsarena. Barn er nysgjerrige og kunnskapssøkende. Setter du pedagogiske leker foran barn, elsker de det, sier Djupedal. Han mener det også er viktig med fri lek uten styring av voksne. Jensen mener det er bra at barnehagen har en blanding av lek og læring.

– Barn elsker å lære nye ting, og om de lærer gjennom lek eller på en annen måte, er bare et pluss, sier hun. Få av dagens barnehageforeldre vet hva barnehageforliket betyr for dem.

– Når jeg nå snakker med småbarnsforeldre, tar de det for gitt at de får barnehageplass. De ønsker makspris og tøffellavstand til barnehagen. Det synes jeg er kjempefint. Før var foreldrene bare lykkelige over å ha fått en barnehageplass, sier Djupedal.

line@utdanningsnytt.no

– Barnehagesektoren har fått økt status

Mimi Bjerkestrand (59)

direktør for etat for barnehage i Bergen kommune

BAKGRUNN: barnehagelærer, tidligere leder i Utdanningsforbundet, har sittet i nasjonale utvalg og råd knyttet til utvikling av sektoren

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Barnehagesektoren fikk økt status og anerkjennelse som en del av barns utdanning da sektoren ble en del av Kunnskapsdepartementet i 2005 og barns rett til barnehageplass ble innført i 2013. En tydelig bemannings- og pedagognorm i 2018 førte til flere barnehagelærere i hver barnehage.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Vi må styrke ledelsen i den enkelte barnehage, fordi det er økte krav til systematisk arbeid med kvalitet og forvaltning. Det bør bli flere barnehagelærere og målrettede tiltak for bedre sosial utjevning.

– Vi må gjøre noe for å rekruttere flere barnehagelærere

Tor Eirik Toft Rasmussen (37)

leder i Foreldreutvalget for barnehager (FUB)

BAKGRUNN: maskinsikkerhetsingeniør, far til to barnehagebarn og sitter i SU i Kanvas Svanholmen i Sandnes

FOTO: FUB/EVEN LUNDEFAR

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Alle har fått rett på barnehageplass i Norge som følge av barnehageforliket. Vi har fått makspris og ordninger som gjør at alle skal ha råd til å sende barna i barnehagen.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Flere voksne per barn i barnehagen i hele åpningstiden. Vi må gjøre noe for å rekruttere flere barnehagelærere. I 2030 vil vi mangle 13 000 barnehagelærere. Dette er en varslet krise.

– Det er behov for en nasjonal ledernorm

Robert Ullmann (58)

daglig leder i barnehagestiftelsen Kanvas

BAKGRUNN: siviløkonom, deltok i gruppen som vurderte den nye barnehagelærerutdanningen, er styreleder i forskerskolen NOR-BARN, Norges første forskerskole rettet mot barnehagesektoren

FOTO: BÅRD GUNDERSEN

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er innføringen av barns rett til medvirkning og nasjonale normer for bemanning og pedagogtettethet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det er behov for å styrke sektoren med en nasjonal ledernorm, å ha minst 50 prosent barnehagelærere og en bemanningsnorm i hele åpningstiden. Vi bør styrke barnehagen som lærende organisasjon med barnehagelektorer, samt styrke rettigheter og ressurser til barn med særskilte behov.

– Barnehagen er nå ansett som en del av utdanningssystemet

Palma Kleppe (47)

daglig leder i Frognerkilen barnehage

BAKGRUNN: barnehagelærer, har og har hatt ulike verv i Utdanningsforbundet, ledet prosjektet «Barnets beste» i Manifest tankesmie, er barnehageaktivist og med i aksjonsgruppen for Barnehageopprøret

FOTO: INGEBORG THORSLAND

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– På bakgrunn av kunnskap om barn og oppvekst har ambisjonene for barnehagen som samfunnsinstitusjon blitt skyhøye. Der barnehage tidligere var barnepass mens foreldrene var på jobb, er barnehagen nå ansett som en del av utdanningssystemet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det er urealistiske forventninger knyttet til hvilken rolle barnehagen skal ha og hva den skal tilføre, sett i forhold til finansiering av både barnehagelærerutdanningen og nivået på ressurser og kompetanse i barnehagene. Barna fortjener så mye mer, og vi trenger politikere som vil prioritere dem!

– Barns rett til medvirkning blir ofte misforstått

Barns rett til medvirkning i barnehagen handler om å ha respekt for barn, mener Berit Bae. Det betyr ikke at barna skal få gjøre alt de vil.

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK FOTO: GEIR DOKKEN

En av de viktigste tingene som har skjedd i den norske barnehagen de siste 20 årene, er barns lovfestede rett til medvirkning som kom i 2005, mener Berit Bae, professor emerita ved OsloMet. Ifølge barnekonvensjonen har barn rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv. Nå lurer Bae på om det var så lurt å knytte denne rettigheten til ordet *medvirkning*.

MÅ TØRRE Å SETTE GRENSE

– Ordet *medvirkning* har vært forstått ulikt og er ofte knyttet til brukermedvirkning. Mange tror det betyr at barn skal få velge og bestemme. Det er misforstått. Medvirkning handler om respekten for barn, og betyr ikke at de skal få viljen sin. Vi skal lytte til barn, og de skal ha en stemme, men det betyr ikke at voksne skal bli usynlige, påpeker Bae. Dersom et barn gjerne vil leke i stedet for å være med på det de voksne foreslår, så skal de voksne høre på barna og forklare dem hvorfor det ikke passer å leke akkurat nå, ifølge Bae.

– Voksne må tørre å sette grenser, og barn må også lære å ta hensyn til andre, mener Bae. Den spreke 80-åringen er fremdeles svært engasjert i barnehagepolitikk.

VIKTIG MED BARNEHAGEOPPRØRET

To andre viktige hendelser i barnehagen de siste 20 årene er, ifølge Bae, at ettåringene er

kommet inn i barnehagen og barnehageopprøret i 2016.

– Ettåringene trenger personale som er gode til å se barn og barnets utvikling. Dagens bemanningssituasjon er for dårlig til å ta imot ettåringene. Det er alvorlig at det kun er full bemanning tre til fire timer om dagen, mener Bae. Som en positiv utvikling trekker hun frem *Barnehageopprøret*, som protesterte mot det nye forslaget til rammeplan i 2016.

– Forslaget brøt med barnehagetradisjonen som bygger på å kombinere omsorg, lek og læring. Da protesterte barnehagefolk og fikk satt en stopper for en nedvurdering av de tradisjonelle barnehageverdiene, særlig leken, forteller Bae. Hun sier barnehage var en mindre synlig samfunnsinstitusjon for 20 år siden enn i dag.

– For 20 år siden var barnehagen for spesielt interesserte. Det er det ikke lenger. Nå må vi forsvare det som var en selvfølge, slik som leken og at læring skjer på mange ulike måter, sier Bae.

line@utdanningsnytt.no

«Vi skal lytte til barn, og de skal ha en stemme, men det betyr ikke at voksne skal bli usynlige.»

A portrait of an elderly woman with short, wavy grey hair and glasses. She is wearing a dark blue jacket over a white and colorful patterned scarf. She is standing in front of a bookshelf filled with books. The background is slightly blurred.

ENGASJERT: – For 20 år siden var barnehagen for spesielt interesserte. Det er det ikke lenger. Nå må vi forsvare det som var en selvfølge, slik som leken, sier professor emerita Berit Bae.

Berit Bae (80)

professor emerita i barnehagepedagogikk ved OsloMet

BAKGRUNN: doktorgrad fra Universitetet i Oslo, institutt for spesialpedagogikk; har i en årrekke drevet forskning, undervisning og formidling i barnehagefeltet og bidratt til utvikling av praksisnær barnehagekunnskap

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Det er en lovfestet rett til barns medvirkning (2005), at flere ettåringer kom inn i barnehagen, og barnehageopprøret i 2016–2017.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Bemanningssituasjonen må bli bedre, og det må bli mer søkelys på arbeid med gode relasjoner, men ikke gjennom programmer.

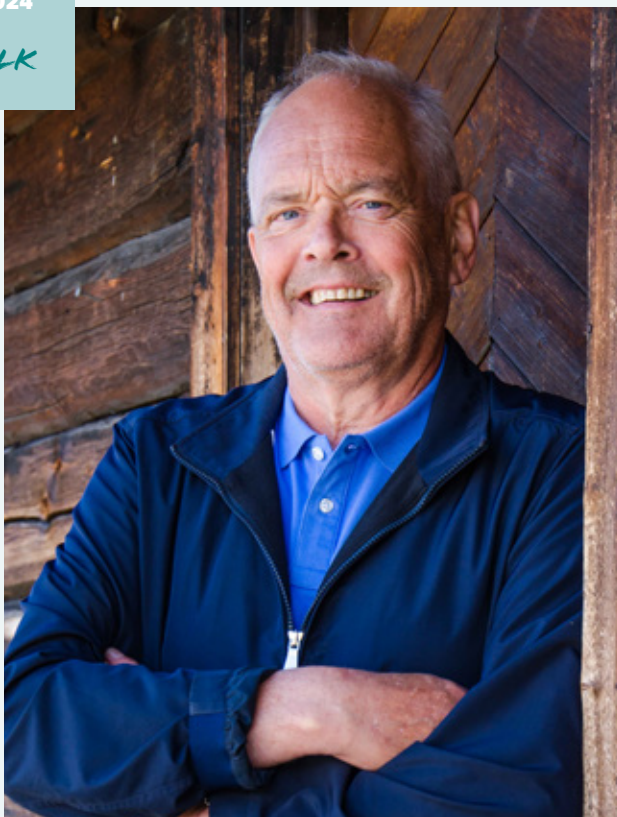

FOTO: SYLVI WITTER RUSÅS

– Vi står i fare for å mangle nok voksne som vil dette yrket med heile sitt hjarte

Svein Ole Sataøen (70)

dosent emeritus ved i barnehagelærerutdanninga ved Høgskulen på Vestlandet

BAKGRUNN: cand.polit. med hovudfag i pedagogikk, forfattar og pådrivar for å få fleire menn inn i utdanninga og barnehagen; har leia utviklingsarbeid nasjonalt og regionalt

DET VIKTIGASTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DEI SISTE 20 ÅRA:

– Vi har fått full barnehagedekning, og barnehagen som pedagogisk opphaldsstad har fått aksept og styrkt posisjon. Barns rett til medverknad er styrkt både i barnehagen sine styringsdokument og i praksis.

DETTE KAN BLI BETRE I FRAMTIDA:

– Rammevilkåra i barnehagen må bli betre. Fleire kompetente voksne er eit «må» for å utvikle endå betre barnehagar. Situasjonen slik han er no, uroar meg: Ungdommen sviktar læraryrka, og vi står i fare for å mangle nok voksne som vil dette yrket med heile sitt hjarte.

– Barnehageansatte er nøkkelen til kvalitet

Ingunn Størksen (54)

professor i psykologi ved Læringsmiljøsentret ved UiS

BAKGRUNN: psykolog med doktorgrad i psykologi, har jobbet med barnehageforskning siden 2005 gjennom flere prosjekt støttet av Norges forskningsråd (NFR)

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi har fått dokumentert at det er variasjoner i barnehagekvalitet, slik at vi kan styrke den gode norske barnehagen ytterligere.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Samfunnet må finne strategier for å rekruttere flere til barnehageyrket, samt legge til rette for god bemanning. Barnehageansatte er nøkkelen til kvalitet. Jeg ønsker et enda tettere samarbeid mellom forskning og praksis for å fremme omsorg, lek og læring i barnehagen.

FOTO: ELISABETH TØNNESSEN, LÆRINGSMILJØSENTERET

– Vi har fått viktige, nasjonale standarder for kvalitet

Jørn-Tommy Schjelderup (55)

administrerende direktør i PBL (Private Barnehagers Landsforbund)

BAKGRUNN: har arbeidet med og for private barnehager siden 2001; tidligere kommunikasjonsdirektør og viseadministrerende direktør i PBL, siden 2022 administrerende direktør

FOTO: PBL

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Utviklingen har vært uvurderlig for velferden til barn og småbarnsfamilier – ikke minst kvinner. Gjennom barnehageforliket satte private og kommunale barnehageeiere fart på utbyggingen, slik at alle kan få en barnehageplass til en overkommelig pris. I tillegg har vi fått viktige, nasjonale standarder for kvalitet som hele sektoren støtter opp om.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Kvaliteten skal bli høyere og jevnere. Det er viktig for alle barn, men spesielt for dem som trenger barnehagen mest. Men høyere og jevnere kvalitet forutsetter også forutsigbar og bærekraftig finansiering og fortsatt valgfrihet for foreldre.

– Vi må ha mer vekt på det barn og personale gjør sammen

Kari Carlsen (69)

professor i forming, Universitetet i Sørøst-Norge

BAKGRUNN: lærerutdanner med doktorgrad i *Forming i barnehagen i lys av Reggio Emilias atelierkultur*, har sittet i planutvalg for lærerutdanninger og er kontaktperson i *Reggio Children*

FOTO: KARETE ROKSVÅG

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Rammeplanens syn på barnet som handlende subjekt i utforskende prosesser, barnehagen som en del av utdanningsløpet og alle barns rett til plass.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Slutt å overstyre barnehagelæreres kompetanse med kjøpte programmer. Vi bør øke faglighet i barnehagelærerutdanningen, som er sterkt svekket med de siste reformene. Vi må ha mer vekt på det barn og personale *gjør* sammen, og sikre tid til skapende prosesser.

FOTO: TERJE RUDI

– Jeg håper at barnehageeiere tilbyr barn grønne miljøer

Elin Eriksen Ødegaard (65)

professor og senterleder for BARNkunne – Senter for barnehageforskning, faglig leder for Forskerskolen NORBARN ved Høgskulen på Vestlandet (HVL)

BAKGRUNN: barnehagelærer med doktorgrad, og en stemme for bærekraft, lek og utforskning i barnehagen

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Utbyggingen av barnehageplasser for alle, satsing på barnehageforskning, opprettelsen av forskningssentre og forskerskolen NORBARN i 2023. Mange ble involvert i prosessen med rammeplanen (2012–2017), som resulterte i en plan som sektoren omfavner.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Jeg håper at barnehageeiere fjerner plastdekke og tilbyr barn grønne og varierte miljøer med mulighet til å leke, bevege seg og utforske. Jeg ønsker også at barnehager som i dag ikke har kapasitet til kvalitetsutvikling, får ledere som har visjoner og tar grep.

Anne Greve (65)

professor i barnehagepedagogikk ved barnehagelærerutdanningen ved OsloMet

BAKGRUNN: førskolelærer, hovedfag i barnehagepedagogikk og doktorgrad, ett år som førsteklasseleærer, førsteamanuensis ved OsloMet

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Tilnærmet full barnehagedekning har ført til langt flere barn under tre år i barnehagen. Det har blitt et mye større læringstrykk, og profesjonen er under press fordi mange barnehageeiere pålegger barnehagene å bruke ulike programmer som uthuler profesjonens faglige dømmekraft.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Det må bli flere barnehagelærere og flere med master. Barnehagelærerne må ha nok kunnskap, handlekraft og dømmekraft, slik tidligere rektor og barnehagelærer Unni Bleken var opptatt av.

Hun er bekymret for lekens fremtid

Professor Anne Greve er bekymret for at alle kravene til det barn skal lære i barnehagen, presser leken mer og mer ut.

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK FOTO: GEIR DOKKEN

Det er større læringstrykk og satsing på tidlig innsats enn før. Jeg er virkelig bekymret for at leken blir presset mer og mer ut av barnehagen. I stedet for at femåringene skal leke skole, bør de løpe rundt og leke. Det er dere siste sjanse før de begynner på skolen, sier Anne Greve, professor i barnehagepedagogikk ved OsloMet.

FLERE ANSATTE = TIDLIG INNSATS

Greve forsker på lek og vennskap og påpeker at noen sikkert vil tenke at hun ber for sin syke mor, men hun er oppriktig bekymret for lekens fremtid.

– Det er ikke slik at bare barn lærer bokstaver tidlig, så utjevner det forskjeller. I England begynner barna på skolen når de er fire år, men der er det ennå store sosiale forskjeller, påpeker Greve. Professoren sier hun ser en tendens de siste 20 årene til at barnehagen skal være mer økonomisk og rasjonell.

– Jeg er bekymret for den utviklingen, fordi de unge utsettes for akademisk kunnskap tidlig, sier professoren. Hun mener flere ansatte, flere barnehagelærere og mindre barnegrupper vil være viktigere for arbeidet med tidlig innsats enn å ta ut barn i språkgrupper.

PROFESJONEN MÅ BLI HØRT

Professoren synes det er bra med full

barnehagedekning og at politikerne har blitt mer opptatt av barnehagen de siste 20 årene. Hun mener det er viktig at politikerne hører på barnehageprofesjonen.

– Vi må ikke legge oss flate for andre profesjoner. Det er bra at økonomer og psykologer er opptatt av barnehagen, men vi må tørre å si at vi er uenige med dem, sier professoren. Hun skulle gjerne sett at flere med bakgrunn som barnehagelærer ble spurt om å være med i politiske

råd og utvalg. En annen utvikling professoren er bekymret for, er at det blir stadig vanskeligere for barnehagelærerne å styre sin egen

hverdag, fordi de får press fra politikere og barnehageeiere om å bruke pedagogiske programmer. Derfor mener hun det er viktig å få inn flere barnehagelærere med master, som kan ha et kritisk blikk på oppgaver de blir pålagt. Greve mener pedagogikkfaget igjen må bli et eget fag i barnehagelærerutdanningen, og at det bør bli mer om estetiske fag.

– Det er mange dyktige barnehagelærere som står på hver dag og tar barna på alvor. Jeg er stolt av å være barnehagelærer, sier Greve.

line@utdanningsnytt.no

«I stedet for at femåringene skal leke skole, bør de løpe rundt og leke.»

PROFESSOR:
Anne Greve mener ordet *livsglede* må inn igjen i rammeplanen. – Det er viktig at barn får leke, sier hun.

– En lovfestet rett til barnehageplass er noe av det viktigste som har skjedd

Tora Korsvold (71)

professor emerita i førskolepedagogikk ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH)

BAKGRUNN: lærer og forfatter med doktorgrad i barnehagens politiske historie, har utviklet og ledet masterstudiet i barnehagekunnskap ved DMMH og er fagansvarlig for barnehagefeltet i Store norske leksikon

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Utbyggingen av barnehagen, lovfestet rett til barnehageplass og makspris har gjort barnehagen til et mer tilgjengelig velferdsgode. Barns medvirkning i barnehagen er også viktig.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Bemanningssituasjonen er et vedvarende problem og krever en politisk løsning. Det må gjøres noe for å få flere til å ta barnehagelærerutdanning. Barnehagelæreren er avgjørende for barnehagens kvalitet.

– Leken må ikke bli redusert til en arena for læring

DET VIKTIGSTE SOM HAR SKJEDD I BARNEHAGEN DE SISTE 20 ÅRENE:

– Vi har fått full barnehagedekning til en overkommelig pris, barns rett til ytring og medvirkning. Et miljø fritt for krenkelser er lovfestet, og kompetansen i sektoren er hevet.

DETTE KAN BLI BEDRE I FREMTIDEN:

– Barnehagens betydning for det grønne skiftet må løftes frem, og leken må ikke bli redusert til en arena for læring. Vi må få en bemanning som sikrer nok ansatte hele dagen, og barnehagelektor bør innføres som en stillingskategori.

Monica Seland (57)

professor i barnehagevitenskap ved Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH)

BAKGRUNN: barnehagelærer med ph.d., har sittet i utvalg som har revidert rammeplanen, underviser og forsker på organisering av barnehager og barn og ansattes erfaringer med ulike pedagogiske praksiser

Få Fiskesprell på besøk i din barnehage!

Fiskesprell årspakke er et nytt kurstilbud fra Fiskesprell. I stedet for å sende barnehageansatte ut på kurs, bringer vi kurset med inn i barnehagen. Kurset inneholder teori om ernæring generelt, og om fisk og sjømat spesielt. Den praktiske delen av kurset gjennomføres innenfor barnehagens åpningstider sammen med ansatte og førskolebarn. Rammeplan for barnehagen og Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltid er en sentral del av kurset.

Bli en Fiskesprell-barnehage!

Vi viser dere hvordan dere kan legge et godt grunnlag for arbeidet med måltids glede og sunne matvaner i barnehagen. Alle tilbud fra Fiskesprell er gratis.

Meld din interesse til:
fiskesprell@seafood.no

Les mer på fiskesprell.no eller ved å scanne koden:

Søk støtte

Vi gir økonomisk støtte til innkjøp av sjømat og ulike arrangement i barnehage og skole.

Kurs

Vi arrangerer gratis kurs over hele landet for deg som jobber, eller utdanner deg til jobb i barnehage og skole.

Undervisning

Fiskesprell tilbyr ulike undervisningsressurser og leksjoner for barnehage, SFO og grunnskolen.

Fiskesprell er et nasjonalt kostholdsprogram i samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Norges sjømatråd. Tiltakene er utviklet i samarbeid med Helsedirektoratet og Havforskningsinstituttet, og er basert på Helsedirektoratets kostråd. Fiskesprell bidrar også til implementering av myndighetenes anbefalinger for mat og måltider i barnehage og skole.

Olivia Wold Lislørud i **2010**

Linnea Sannes
Rønning i **2004**

Peter Aasheim i **2005**

Isak L. Ravndal i **2006**

Elliah Paulukat-Vo i **2011**

20

barn om barnehagen sin

Barna forteller om **sitt beste barnehageminne** og hva de synes kan bli bedre i barnehagen.

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: GEIR DOKKEN OG PRIVAT

Vi har snakket med 20 barn som startet i barnehagen for 20 år siden (2004) og hvert år frem til i dag. Mange mener det å leke og å være ute er det aller beste med å gå i barnehagen. Voksne som ser dem og er med i leken, er også viktig. Og så elsker barna å lære nye ting, som å lage papirfly, spikke sverd, spille teater eller klatre helt til topps i klatretreet.

Selma Meacher-Sollid
i **2022**

Charlotte Isabella
M. Schneider i **2012**

Nikoline Tøften
Nessem i **2017**

Leah Othelie
Myrseth i **2016**

50 FØRSTE STEG 03 2024

Leo Nicolai Konobeevskii
i **2024**

Siri Louise Sæveld i **2007**

Imre Marius S. Opdahl
i **2008**

Sofia Elsness Bratli i **2009**

Jakob Mikael Sem
Siler i **2014**

Christian Schou
Lauvland i **2013**

Ida Petrine Kristoffersen
i **2015**

Olivia Okoroafor i **2019**

Olve Røsegg i **2020**

Kristina Stokke Magnussen
i **2021**

Mohsen Kiswa-Hadad
i **2018**

Møt de 20 barna (noen av dem er blitt voksne)

Linnea Sannes Rønning (20)

Gikk i Brånåstoppen barnehage i Lillestrøm kommune (privat) fra hun var ett år.

I dag studerer hun medie- og interaksjonsdesign ved Universitetet i Bergen (UiB).

– Når jeg kjente duften av havregrøt, visste jeg at min favorittansatte var på jobb

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Å komme til barnehagen når det første som møtte meg var duften av havregrøt. Da visste jeg at min favorittansatte var på jobb: ei ung jente jeg så opp til, og som ble veldig viktig for meg. Dessuten elsket jeg å møte alle vennene mine og har fortsatt kontakt med de fleste av dem.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Større uteområde.

– Vi stablet bøtter oppå hverandre for å lage en trapp opp til taket

Isak L. Ravndal (20)

Gikk i Grünerløkka barnehage i Oslo (kommunal) og deretter i Tjensås barnehage i Stavanger (kommunal). Begynte da han var to år.

I dag studerer han kommunikasjon ved Universitetet i Stavanger (UiS).

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Vennene mine og jeg stablet bøtter oppå hverandre for å lage en trapp opp til taket på skuret der alle utelekene ble oppbevart. Her gjemte vi oss for de voksne. Noen av de jeg ble kjent med i barnehagen, er fortsatt vennene mine.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg hadde alt jeg trengte, og de ansatte var flinke.

– Jeg minnes hvor fri jeg følte meg da vi løp på jordet

Siri Louise Sævoid (17)

Gikk i Steinerbarnehagen på Hurum fra hun var ett år.

I dag går hun på musikklinjen ved St. Hallvard videregående skole i Lier og jobber som artist (SIIR på Spotify).

FOTO: KG PHOTOGRAPHY

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Barnehagen hadde to islandshester– og de fikk vi stelle og ri på innimellom. Jeg husker en sommerdag jeg fikk ri uten sal! En voksen holdt selvfølgelig i tøylene. Jeg minnes hvor fri jeg følte meg da vi løp på jordet.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– De voksne kunne vært flinkere til å se når barn ertet og ikke var snille mot hverandre.

– Barn merker det når voksne er ekte engasjert

Det Peter husker best fra barnehagen var ansatte som var interessert i jobben. Nå arbeider han selv i barnehage og ønsker å være en like god rollemodell.

Peter tror barn merker det når voksne er ekte engasjerte og interesserte i jobben sin.

– Jeg prøver å gjøre en forskjell for barna, slik at de kan få gode opplevelser av lek, læring og mestring, sier Peter. 19-åringen er gjerne med på leken selv og lurer ofte inn litt kunnskap.

– Jeg liker å lese for barna – og synes det er gøy å herje med dem, forteller han. Peter synes det kan være utfordrende å skulle tilpasse seg behovet til hvert enkelt barn. Han forsøker å få tak i hva barna føler.

– Jeg synes det er viktig å erkjenne barnas følelser, både de positive og de negative. Når noe er vanskelig, forsøker jeg å hjelpe barna til å reflektere over situasjonen, sier 19-åringen. Han har foreløpig ikke bestemt seg for om han skal bli barnehagelærer.

Peter Aasheim (19)

Gikk i Valhall barnehage i Porsgrunn (privat) fra han var ett år. I dag er han assistent i Nystrand barnehage i Porsgrunn (privat). Han jobbet et halvt år som servicemedarbeider for et norsk firma i Hellas etter videregående.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Overnattingsturene med førskolegruppen, at vi var ute når det var varmt, og all leken.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Maten, jeg var nok ganske kresen.

– La barn tro på det de vil

Charlotte gikk i en barnehage der barna fikk dyrke fantasi og kreativitet, men det gjorde henne også redd for huldra, hekser og troll.

AV KJERSTI SALVESEN
FOTO: GEIR DOKKEN OG PRIVAT

Charlotte Isabella M. Schneider (13)

Gikk i Aurora Steinerbarnehage på Fjellstrand i Nesodden kommune fra hun var tre år.

I dag går hun på 8. trinn ved Steinerskolen på Nesodden.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

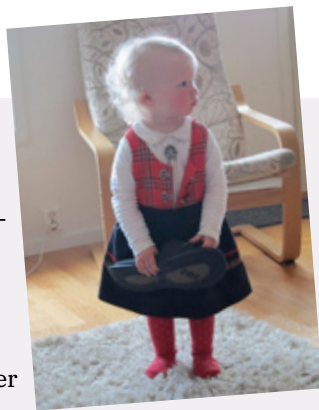
– Samlingsstundene der de voksne fortalte historier som de illustrerte med hånddukker og trefigurer.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– At vi selv fikk bestemme om vi ville tro på skumle ting.

I barnehagen fikk vi bruke fantasien og lekte rolleleker. Jeg likte å male og tegne – og det er fortsatt min hobby. Jeg syntes også historiestundene var veldig fine. Vi samlet oss i et rom der de voksne fortalte historier som de illustrerte med hånddukker og trefigurer, sier Charlotte.

REDD HULDRA SKULLE TA PAPPA

Charlotte ser for seg de små buskene på uteområdet, som hun elsket å leke i.

– Mamma jobbet på en annen avdeling i barnehagen min, og det var fint å kunne treffe henne i utetiden, sier 13-åringen. Hun har veldig mange gode minner fra barnehagen, men er hun tydelig på at noen ting kunne vært annerledes.

– Jeg var veldig mørkeredd som liten og sov alltid med lyset på. Jeg var redd for hekser, troll og alt mulig. Jeg ble livredd da en voksen i barnehagen fortalte om huldra, som stjal menn og tok dem med seg inn i bergsprekken og aldri lot dem komme ut igjen. Jeg ble bekymret for at huldra skulle ta pappa, forteller Charlotte.

– Mamma sa heldigvis at pappa ikke kom til å forsvinne, sier Charlotte, som også minnes en annen hendelse fra barnehagen som har preget henne.

– En voksen fortalte at hun hadde vært ute og grillet da det var mørkt – og sett to hekser som lo mens de fløy over himmelen. Hun sa at heksene fantes på ekte, og det gjorde meg redd, forteller Charlotte.

– Jeg kan fortsatt bli redd i mørket, og det synes jeg er litt kjipt. Jeg ville jo ikke tro på hekser og troll. Min oppfordring er å la barn tro på det de vil. Selv trodde jeg på feer, enhjørninger, julenissen og fine ting, forteller Charlotte.

LOT SOM HUN VAR VENSTREHENDT

Charlotte husker godt hvor stas det var å få hjelpe til på kjøkkenet.

– Jeg la alle skjeene på venstre side av tallerkene. Da jeg var ferdig, ble en ansatt kjempesur fordi skjeene lå på feil side. Jeg ble så skamfull at jeg løy og sa at jeg var venstrehendt. Etter dette spiste jeg med venstre hånd hver gang den ansatte så på meg, minnes Charlotte. 13-åringen mener at voksne i barnehagen trenger å være rausere og vise forståelse.

– Barn gjør ofte dumme ting – og da trenger de ikke voksne som er strenge, eller som kjefter på dem, sier Charlotte.

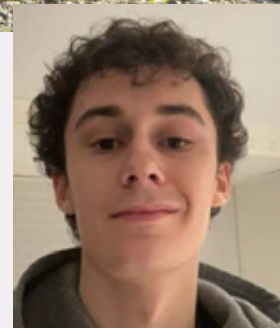
godkommunikasjon@gmail.com

Imre Marius S. Opdahl (19)

Gikk i Haugland gårdsbarnehage i Askøy kommune (privat) fra han var ett år.

I dag går han tredje året på studiespesialiserende på Olsvik videregående skole i Bergen.

– Jeg var blant de som herjet mest på dagen og sovnet først om kvelden

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Vi lekte i en hemmelig hule, som var en «åpning» blant noen store steiner. Det var ikke så mange som visste om den hemmelige hulen. Jeg husker også en overnatting med førskolebarna. Alle hadde med seg hvert sitt kosedyr, og jeg hadde med en isbjørn. Vennen min Mathias og jeg var de som herjet mest på dagen og sovnet først om kvelden.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Ingenting, jeg stortrivdes!

**Christian Schou
Lauvland (12)**

Gikk i Lund barnehage i
Kristiansand kommune (privat)
fra han var ett og et halvt år.

I dag går han på 6. trinn ved
Lovisenlund skole i Kristiansand
og spiller fotball for Donn på
fritiden.

*– Jeg skulle ønske vi
kunne vært mer på tur!*

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Vi fikk lov til å ha vannkrig utendørs på sommeren! Maten var veldig god, særlig ostemørbrødene. Jeg gikk sammen med en som fortsatt er en av mine beste kamerater. Vi er naboer, går i samme klasse og spiller fotball sammen.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg skulle ønske vi kunne vært mer på tur!

– Vi fikk lov til å sette opp små forestillinger i barnehagen, og det elsket jeg

Sofia Elsness Bratli (15)

Gikk i Espira Skolegata barnehage i Askim i Indre Østfold fra hun var ett år.

I dag går hun på 10. trinn på Askim ungdomsskole.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Vi fikk lov til å sette opp show og små forestillinger i barnehagen, og det elsket jeg. Vi hadde et morsomt, kreativt prosjekt: Vi skulle lage Rapunzel-tårnet, som vi pyntet med blomster og perler. Vi følte oss kule og store som fikk være med på dette. Å bli malt med ansiktsmaling av de voksne og å male andre var også gøy.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

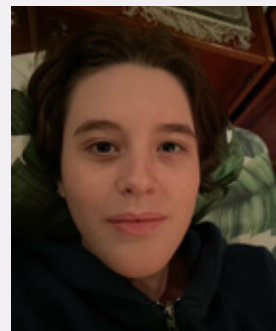
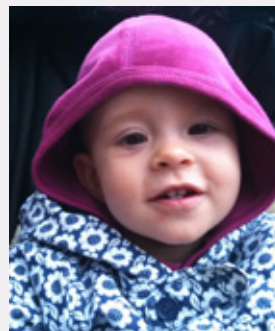
– Jeg likte ikke å være ute i regnet og bli våt – og ville helst være inne.

– Mitt beste minne var da barnehagen fikk kyllinger

Olivia Wold Lislerud (14)

Gikk i Ragnas hage på Torshov i Oslo (privat) fra hun var ett år.

I dag går hun på 9. trinn ved Vollebekk skole i Oslo.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Da barnehagen fikk kyllinger. Dessuten var det gøy da vi dro på hyttetur og overnattet.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Barnehagen min var helt super.

– Jeg husker da jeg endelig fikk til å klatre til topps i klatretreet

Elijah Paulukat-Vo (13)

Gikk i en nå nedlagt familiebarnehage i gamle Buskerud og i Vollen Montessori Barnehage i Asker. Begynte da han var ett år.

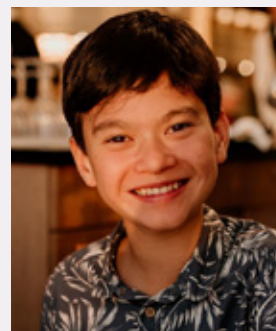
I dag går han på 8. trinn på talentsatsing i klassisk ballett ved Ruseløkka ungdomsskole i Oslo.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Da jeg endelig fikk til å klatre helt til topps i klatretreet, selv om det var litt skummelt. Vi lot ofte som om vi var dyr som lekte i treet. Et annet minne er fra badedagene om sommeren, da vi løp gjennom vannsprederen. Det var også spennende å ha utetid samtidig med elevene på barneskolen. Den gangen følte det som om de var skikkelig store ungdommer.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Ingenting.

– Vi kappet ned små trær og formet sverd

Jakob Mikael Sem Siler (10)

Gikk i Gaustadsnippen barnehage (Emilia Reggio) og Hompetitten Kanvas-barnehage i Oslo, samt Steinerbarnehagen Rotnissen i Trondheim. Begynte da han var ett år.

I dag går han på 5. trinn ved Kringsjø skole i Oslo.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Å spikke tresverd! Vi kappet ned små trær, spikket av barken og formet sverd i barnehagen i Trondheim. Vi pusset

sverdet sånn at det ikke ble for skarpt, og brente inn navnet vårt. Jeg har lekt mye med sverdet – og har det fortsatt.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Gjerdet rundt barnehagen var slitt, og man kunne skjære seg. Jakken min hang fast en gang og fikk en rift. Det var noen metallstenger i en av barnehagene i Oslo som var veldig fristende å ta tungen på om vinteren. Jeg gjorde det én gang.

– De voksne var veldig snille og lekte sammen med oss

Nikoline Tøften Nessem (9)

Gikk i Hebron barnehage (menighetsbarnehage) og Susebakke barnehage (kommunal) i Mysen i Indre Østfold. Begynte da hun var tre år.

I dag går hun på 4. trinn ved Hovin skole i Spydeberg.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Sommerdager med vann, vannkrig og musikk ute. Én gang fikk vi is! Jeg likte også å lage ting og hadde gode venner i Susebakke. De voksne var veldig snille og lekte sammen med oss.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg trivdes ikke i den første barnehagen, fordi det var noen barn som ertet der. I Susebakke var det eneste som kunne vært bedre, at de kunne hatt bamseskinke som pålegg.

– Jeg syntes det var leit at det var gjerde rundt barnehagen. Jeg ville være fri

Mohsen Kisra-Hadad (7)

Gikk i Marienlyst barnehage i Drammen (kommunal) og i Båstadmyra barnehage i Asker (privat). Begynte da han var to år.

I dag går han på 2. trinn ved Vollen Montessori-skole i Asker.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Jeg lagde mitt aller første papirfly i barnehagen! Jeg likte at vi badet når det var varmt ute, og husker at vi kastet møkk på hverandre fra et hull i bakken.

Jeg likte maten godt, spesielt oppkuttet frukt – og så var det gøy med alle sangene vi sang.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg syntes det var leit at det var gjerde rundt barnehagen. Jeg ville være fri.

– Jeg skulle ønske det var mindre erting

Leah Othelie Myrseth (7)

Gikk i Reinsholm barnehage i Verdal og Mære barnehage i Steinkjer. Begynte da hun var ett år.

I dag går hun på 2. trinn ved Mære barneskole.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Vi satt på dissa og sang sanger.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg skulle ønske det var mindre mobbing, erting og barn som ødela leken for andre.

– Jeg skulle ønske barna fikk gjøre mer av det de ville, i barnehagen

Olivia Okoroafor (5)

Gikk i Rakkerungan gårdsbarnehage i Kristiansand. Begynte da hun var 11 måneder.

I dag går hun i 1. klasse på Kringsjø skole i Kristiansand

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Turene til gapahuken, der vi kan klatre og huske.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg skulle ønske at barna fikk gjøre mer av det de ville.

FORNØYDE: Anna Gorskaya og Kirill Konobeevskii setter pris på den interessen ansatte i Vollen Montessori Barnehage viser for sønnen Leos individuelle behov og interesser.

Leo trivdes i barnehagen fra dag én

Leo (1) er en av 46 000 ettåringer som går i norske barnehager. Foreldrene er glade for at de ansatte brukte tid på å skape en trygg relasjon.

AV **KJERSTI SALVESEN** FOTO: **GEIR DOKKEN**

Leo strålte av nysgjerrighet og entusiasme da han startet i barnehagen. Det var tydelig at han var klar for å utforske en ny og spennende verden, sier moren Anna Gorskaya. Han hadde tilvenning før jul og startet i barnehagen i januar i år. Leo er dermed en av over 43 300 ettåringer som går i norske barnehager, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) (2023).

GOD TILKNYTNING

Både Anna og Leos pappa, Kirill Konobeevskii, blir varme i hjertet når de tenker på hvor raskt sønnen knyttet seg til ansatte. Leo var ett år da han startet i Vollen Montessori Barnehage i Asker.

– Han elsker å være omgitt av lek og læring, og vi kunne se at han trivdes fra dag én, sier pappa Kirill. Foreldrene opplevde at personalet gjorde en god jobb med å skape en trygg og kjærlig atmosfære.

– De tok seg tid til å bli kjent med Leo, og det var tydelig at de virkelig brydde seg om trivselen hans, sier moren.

93 PROSENT GÅR I BARNEHAGE

For 20 år siden gikk 37 prosent av norske ettåringer i barnehage, mens prosentandelen for 2023 var 81,8 prosent, ifølge SSB. Det betyr at rundt 43 300 ettåringer gikk i barnehage i 2023. For 20 år siden gikk 72,8 prosent av alle barn mellom ett

og fem år i barnehage, mens tallet i 2023 var 93,8 prosent.

Barnehagemedarbeider i Vollen Montessori Barnehage Christine Halstensen sier de forsøker å fordele tilvenningen slik at det ikke begynner for mange samtidig.

– Hvert barn har én til to voksne de forholder seg til i starten. På den måten blir både barnet og foreldrene trygge, sier Halstensen, som også er student ved barnehagelærerutdanningen ved OsloMet.

SER HVERT BARN S BEHOV

Det som trakk Leos foreldre mot Vollen Montessori Barnehage, var den tydelige satsingen på å skape et læringsmiljø der barna blir oppmuntret til å utforske, være kreative og utvikle seg på sin måte. Foreldrene setter pris på den interessen ansatte viser for Leos individuelle behov og interesser. De erfarer at de ansatte er dedikerte til å skape et miljø der barna ikke bare lærer grunnleggende ferdigheter, men også utvikler en positiv holdning til læring. Før Leo begynte i barnehagen, hadde foreldrene en samtale med de ansatte for å bli kjent.

– Det var en god start på samarbeidet. Sammen utarbeidet vi en plan som tok hensyn til Leos individuelle behov og rutiner, forteller moren. Foreldrene setter pris på det stabile personalet, som fører til en trygg og god hverdag for sønnen.

godkommunikasjon@gmail.com

Leo Nicolai Konobeevskii (1)

Går i Vollen Montessori Barnehage i Asker. Begynte da han var ett år.

Han startet i barnehagen i januar 2024.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Nissefesten vil definitivt være et magisk barnehageminne som han vil se tilbake på med glede, ifølge foreldrene.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Leos foreldre klarer ikke å komme på noe som kan bli bedre.

BARNEHAGEMEDARBEIDER:

Christine Halstensen i Vollen Montessori Barnehage forteller at Leo og andre barn som starter i barnehagen, har én til to voksne de forholder seg til i starten, slik at de skal bli trygge.

Olve Røsegg (5)

Gikk i Beitstad barnehage i Steinkjer kommune (privat) fra han var ett år.

Han begynte på Beitstad skole i høst.

– Jeg liker å leke på puterommet, der vi kan bygge tårn av myke klosser, som vi kan rase

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Å se vennene mine. Jeg liker å leke på puterommet, der vi kan bygge tårn av myke klosser, som vi kan rase etterpå.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Jeg skulle ønske jeg kunne vært sammen med Johannes hele tiden. Han er bestevennen min.

– Vi skulle vært mer på tundraen og sklidd på isen

Kristina Stokke Magnusen (4)

Går i Kullungen barnehage i Longyearbyen på Svalbard. Startet da hun var ett år.

I dag går hun i samme barnehage.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Besøket hos Green Dog (en familiebedrift på Svalbard som arrangerer turer med sledehunder, journ.anm.). Jeg liker turer på tundraen og akedagen på hytta til Mona.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

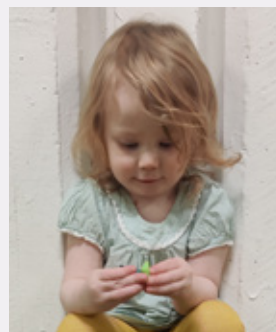
– Vi skulle hatt våt snø til å bygge snømann. Vi skulle vært mer på tundraen og sklidd på isen – og gått oftere til elva.

– Det var kjempeartig med badeland, som de voksne lagde på storrommet

Selma Meacher-Sollid (3)

Gikk i Breivika studentbarnehage i Tromsø (privat) fra hun var ett år, og senere i Bymyra barnehage i Tromsø (kommunal).

I dag går hun fortsatt i Bymyra barnehage.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Julen da julenissen kom med pakker, vi så på Fantorangens julekalender på storrommet, sang fine sanger og feiret Lucia-dagen. Og så var det kjempeartig med Bymyra badeland, som de voksne laget på det andre storrommet.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– Det var kjedelig å bare være inne på slutten i Breivika barnehage, og det var ikke trygt å være på lekeplassen. Pappa forklarer at det ble funnet bly i bakken som var over trygge grenseverdier.

– Det var ingen gjerder rundt barnehagen

Ida Petrine gikk i en barnehage på ei øy sammen med 14 andre barn. Det skapte gode relasjoner.

– Jeg trivdes godt i barnehagen i Oslo, men det kan ikke sammenlignes med hvordan det var i Sandøya Naturbarnehage, sier Ida Petrine. Da familien flyttet til Sandøya, en liten fergetur fra Brevik i Porsgrunn kommune, begynte hun i øyas eneste barnehage.

– Vi gikk på en sti i tre–fire minutter for å komme til barnehagen. Vi var bare 15 barn, og det var lett å bli kjent. Jeg fikk enda bedre kontakt med de voksne her enn i barnehagen i Oslo. Det var så lite – og mye finere og roligere på Sandøya enn i Oslo, forteller Ida Petrine. Her var hun omgitt av stier, strender og sjø.

– Vi gikk ofte på tur, lange turer. Det likte jeg godt. En gang måtte vi gå gjennom en skog – og over en foss for å komme til ei fin eng, der vi slappet av med god mat, forteller Ida Petrine med et varmt smil.

Ida Petrine Kristoffersen (9)

Gikk i Tjernveien barnehage i Oslo (kommunal) og Sandøya Naturbarnehage på Sandøya i Porsgrunn kommune. Begynte da hun var ti måneder.

I dag går hun på 4. trinn ved Drøbak skole i Frogn kommune.

MITT BESTE BARNEHAGEMINNE:

– Turene til stranden på Sandøya.

DETTE KUNNE VÆRT BEDRE:

– I barnehagen i Oslo kunne det ha vært mindre bråk og mer utetid.

Mitt barnehageminne

Kim Wigaard (35)

artist, dirigent og sanglærer

Fra: Oslo

Bor i: Oslo

Familie: forlovet og samboer med programleder Marius Hagen

Aktuell med: ny sesong av Demenskoret på NRK og boken *Musikkens magi*

VIKTIG JOBB: – I barnehagen skaper barna noen av de viktigste barndomsminnene sine, sier dirigent Kim Wigaard (35) fra Demenskoret.

GODE MINNER: Kim Wigaard husker at det var en stor, koselig hage rundt barnehagen han gikk i på Smestad i Oslo. – Det var landlig og fredelig, og jeg slappet godt av, forteller han.

– Å gå i barnehagen føltes som Å VÆRE PÅ HYTTA

Det forteller **dirigent Kim Wigaard i Demenskoret** om tiden i barnehagen.

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: KHOA DANG DO OG PRIVAT

Agå i barnehagen føltes som å være på hytta. Jeg minnes at det var en stor, koselig hage rundt huset. Det var landlig og fredelig, og jeg slappet godt av, sier Kim Wigaard (35), som gikk i Smestadveien barnehage i Oslo.

Han er kjent som dirigenten i den populære serien Demenskoret på NRK.

MOR NUMMER TO

Kim husker de ansatte som hyggelige. Han trekker spesielt frem én av dem.

– Katrine tok så godt vare på meg og var som en mor nummer to. Jeg husker jeg var veldig glad i henne, sier artisten.

Han minnes at det var godt miljø blant barna.

– Barna hadde det gøy, og vi var en samlet gjeng. Jeg hadde en bestevenninne også, men husker dessverre ikke hva hun heter, sier Kim, som også trekker frem samlingsstundene som noe han satt stor pris på.

Han kan bare erindre ett dårlig minne fra Smestadveien barnehage.

– Jeg var alltid så glad når jeg kom i barnehagen. Ofte løp jeg inn, og en dag snublet jeg øverst i den brune steintrappen. Jeg har fortsatt et arr øverst på nesen etter fallet, sier Kim, som minnes at såret måtte limes.

PERFECT MATCH

Det året Kim var førskolebarn, startet han i en ny barnehage på Skøyen. I Skøyen barnehage ble han kjent med Benedicte, som ble hans beste venninne.

– Benedicte er fortsatt bestevenninnen min, sier han.

Kim og Benedicte følte seg som en perfekt match.

– Vi likte hverandre godt og syntes vi passet bra sammen. Vi var like gamle og fant ut at lillesøstrene mine

er født samme år som hennes to yngre brødre. Vi tullet med at både vi og småsøsknene våre skulle bli kjærester. Det var før jeg skjønnte hvilken legning jeg hadde, sier Kim med et smil.

GIKK HJEM SELV

Kim følte seg voksen det året han gikk i Skøyen barnehage.

– Vi fikk matteundervisning og gjorde skoleforberedelser. Det likte jeg godt, sier han.

Familien bodde bare to minutter fra barnehagen, noe som føltes trygt.

– Mamma hadde fri fra jobb én dag i uken.

Da hentet hun meg tidlig, og det var så koselig. Vi dro hjem og spilte piano og sang. Etter hvert fikk jeg lov til å gå hjem fra barnehagen selv, sier han.

Kim elsket å synge allerede den gangen og har et bilde i hodet av seg selv der han sitter i husken og synger «Norge i rødt, hvitt og blått».

HYLLER BARNEHAGELÆRERNE

– Det viktigste vi kan gi barn, er tid og trygghet. Det er krevende i en tid med mindre ressurser og mer ansvar for de ansatte i barnehagene. Jeg har venner som er pedagogiske ledere, og FOR en jobb de gjør! Samfunnet bør verdsette dem mer for arbeidet de gjør, gjennom bedre lønn. I barnehagen skaper barna noen av de viktigste barndomsminnene sine. Hvordan barna har det i barnehagen, preger dem resten av livet, sier Kim og trekker en parallell til «Demenskoret».

Det jobber flere frivillige i koret. Dessuten har de en pianist, og de pårørende er til stede.

– Jeg kjenner det når vi bare er to på jobb, for å si det sånn. For å skape trygge og gode fellesskap trengs det voksne som selv føler seg ivaretatt og liker jobben sin, fastslår Kim Wigaard.

godkommunikasjon@gmail.com

«Katrine tok
så godt vare
på meg og var
som en mor
nummer to.»

Futt og fart med rytme koffert

Fengende rim og rullende rytmer kan skape liv og røre i barnekropper. Ta en koffert og pakk for en reise til sang-, rim- og regleland.

En musikalsk koffert kan inneholde ressurser som får fram sang- og dansegleden i barnegruppa. Det kan være en liten musikkspiller, sangkort, instrumenter og rim- og regletekster av ulike slag. Noen dansesjal i tyll eller organsa gjør dansen til en spektakulær fargefest. Ved å finne rytmen sammen blir det sving på språktilegnelsen.

Trude Anette Brendeland

trubrende@hotmail.com

Barnehagelærer, forfatter og foredragsholder som står bak fantasifantasten.no. Hun jobber i Eventyrhuset lekeverksted i samarbeid med Fantoft gård Sammen-barnehage i Bergen. Hun gir deg ideer til hvordan du kan bruke bøker som inspirasjon til samlinger, lek og språkstimulering.

Rim og regler er en mellommenneskelig urkilde til ryt-misk aktivitet.

Du kan samle ti muntlige regler til kofferten – gjerne slike man kan lage bevegelser til. Søk på internett etter regler og rim som virkelige svinger, eller bruk rytmiske vers fra sanger eller bøker. Det er ekstra spennende å utnytte repertoaret til menneskelige kilder, som besteforeldre og garvede barnehageansatte. Konkretiser reglene for barna ved hjelp av ting og legg dem i et regleskrin som barna kan trekke fra. Det er best å kunne rimene utenat, men hvis hukommelsen trenger hjelp, kan du notere tekstene og legge dem sammen med konkretene i skrinet.

For ekstra lekenhet kan det gjerne høre med en rollefigur til kofferten.

Legg oppi en hatt, en sløyfe eller et enkelt plagg som kan vekke figuren til live. Figuren bør ha et navn som svinger like mye som det hun/han byr på – Trudelude Rantantan Chikaboombangbang, Sture Lure Singstar eller Rotta Rumba Rattata. En slik figur kan komme vandrende med rytmekofferten i planlagte samlingsstunder, eller dukke opp i spontane øyeblikk. Det kan være å møte barna på stien i skogen, skape liv midt i utetiden eller forgylle øyeblikket mens barna venter på frukten.

Finn noen fengende sanger og presenter dem i form av sangkort eller konkrete til kofferten.

Lag en fiskestang med klype i enden og skap litt spenning ved at barna kan fiske hver sin sang. Ved å vende kofferten og slenge over et stoff som gir assosiasjoner til havet, får man en liten fiskedam med sangskatter.

Plipp, plopp og plaske (barna gjentar)

Nå skal fiske (barna gjentar)

Vente, vente, vente, ahhhh

Dra, dra, dra, dra, draaaa (sammen mens vi klapper på lårene og hever hendene i været)

Hvilken sang, hvilken sang

vil vi synge dagen lang? (sammen mens vi klapper i hendene)

Se video
av hvordan du kan
bruke kofferten i praksis
på utdanningsnytt.no/
forste-steg

«ETTER AT SKO-PROSJEKTET
KOM I GANG, OPPLEVER VI
ENDA MER GLEDE OG
HUMOR BLANT BARNA.»

Barnehage med skodilla

I Sirtun barnehage har de laget en
magisk verden av sko.

TEKSTET: MERETE SILLESEN FOTO: MARIANNE OTTERDAHL-JENSEN

SKOAVTRYKK: Leah Williams Flåm (2), August Steen (3) og Hermine
Falck Grøgaard (2) i Sirtun barnehage synes det er gøy å putte skoene i
malingen, slik at de kan lage fine avtrykk på papiret.

SKOEVENTYR: Hermine Falck Grøgaard (2), Ragna Ødegaarden Theting (3), Samiya Tsugaeva (3) og Iver Stige Mindrebø (4) følger med når barnehagelærer Elin Køhler forteller eventyret om de tre skodyrene og trollet som bor i en sko.

I

Siritun barnehage i Kragerø har de ansatte satt i gang et helt spesielt sko-prosjekt, etter at de ansatte observerte barnas interesse for sko.

– Vi fant fort ut at sko gir et mylder av muligheter, der alle fagområder i rammeplanen blir dekket, forteller styrer Kristin Falck. Barna bruker skoer i byggeleken, og de ansatte og barna lager det utroligste av skoene. Det er alt fra skoeshyller til blomstervaser, skodyr og skotrykk.

SKOENE ER MED OVERALT

– Små barn kan sammenlignes med forskere i måten de møter omgivelsene på. De griper verden for å begripe den og utforsker den med alle sansene, sier barnehagelærer Elin Køhler.

– Og alle barn har førstehåndserfaring med sko, legger styrer Kristin til.

Foreldre donerte sko til barnehagen, som startet med å la de minste barna utforske skoene.

De hadde et ønske om å utfordre gamle praksiser, som det å male med pensel ved bordet. Dermed kom tanken om å utforske trykketeknikk med sko og maling. Styreren påpeker at små barn har en naturlig trang til å bevege seg.

– Med sko som materiale føltes det naturlig å ta i bruk hele gulvet, som ble dekket med papir.

Siritun barnehage

Det er Kragerøs eldste barnehage.

Den er kommunal og har fire avdelinger med 65 barn.

Barna dyppet skoene i maling og fikk bevege seg fritt rundt. De voksne ga rom for litt kaos, og barna frydet seg, forteller styreren. Da Første steg var på besøk, fikk vi se barna i kreativ lek med maling, silkeleire og planting og på tur. Skoene var med overalt, både inne og ute.

– Etter at sko-prosjektet kom i gang, opplever vi enda mer glede og humor blant barna, sier barnehagelærer Elin Køhler.

SKOESKER SOM BYGGEKLOSSER

Barna har laget avtrykk av sine egne sko i silkeleire. Det ble en fin erfaring, der barna observerte hverandres avtrykk med interesse. Avtrykkene

PLANTING:

Iver Stige Mindrebø, Hermine Falck Grøgaard og Ragna Ødegaarden Theting får god hjelp av styrer Kristin Falck og barnehagelærer Elin Køhler når de skal plante lyng i støvler.

TÅFISPANNE:

Etter at skoprojektet kom i gang, opplever vi enda mer glede og humor blant barna, sier barnehagelærer Elin Køhler (t.h.) og styrer Kristin Falck, som er med på moroa når August Steen (3) og Samiya Tsugaeva (3) legger alle skoene i bålpanna.

ble skåret ut og tørket. Ragna Ødegaarden Theting (5) forteller at hun liker regnbuefarger best, men at hun valgte mørkegrønn silkeleire, for den er så fin til skoavtrykk.

– Etter hvert som prosjektet utviklet seg, tok vi kontakt med en lokal skobutikk, som donerte skoer. Det ble starten på blant annet skoeshyller, som vi festet på veggene med borrelås. Vi måtte prøve oss frem for å se om hyllene var festet godt nok til å tåle voksensko eller barnesko, forteller barnehagelærer Elin. Skoene ble etter hvert også tatt i bruk som byggeklosser i konstruksjonslek.

EVENTYR MED SKODYR

Det vrirler av sko i barnehagen: små, store, pyntede og fargerike, noen er skumle troll mens andre kan være forskjellige dyr. Når barnehagelæreren setter seg bak bordet og finner frem skoene til Bukkene Bruse-eventyret, følger barna

STYRER: – Vi hadde et ønske om å utfordre gamle praktiser, og da kom tanken om å utforske trykkekunsten med sko og maling, forteller styrer Kristin Falck i Sirtun barnehage.

VURDERER: Når Iver Stige Mindrebø (4) skal plante røsslyng i en støvel, må han først finne ut om støvelen er stor nok, og får det bekreftet av styrer Kristin Falck.

SILKELEIRE: Ragna Ødegaarden Theting (5) velger fargen mørk grønn når hun skal lage skoavtrykk i silkeleiren. Ola Stige Mindrebø (2) er litt betenkt og ser på sammen med barnehagelærer Elin Køhler.

godt med. Her er det både den lille, den mellomste og den største skoen som tramper på trollets hus. Det bor selvsagt i en sko.

Etter eventyrstunden er det tid for planting av røsslyng i støvler. Her undersøker barna om støvlene er store nok eller for små til plantene. Da Første steg etterpå går ut på tur sammen med barna, dukker det stadig opp ulike skodyr langs veien. Det er barnehagelæreren som har gått i forveien og plassert dem. Iver Stige Mindrebø (4) teller at de har funnet 13 skodyr på veien. Alle er ulike, de kan ha både trådhår, stofftunge og øyne.

– Denne erfaringen gir grunnlag for tanker og undringer. Hva finner skoene på når vi er ute på tur? spør styrer Kristin med et lurt smil.

– Vi bruker skodyrene i mange sammenhenger. Vi setter dem for eksempel opp som ulike lag på fotballbanen, sammen med en ball, forteller

«VI ER VANT TIL Å JOBBE TEMABASERT OVER TID, OG HER FØLGER VI BOKSTAVELIG TALT BARNAS SPOR.»

GJENBRUK: Barnehagelærer Elin Køhler forteller at de har fått donert skoer fra lokale butikker, som barna bruker i byggelek.

Kristin. På lekeplassen får skodyrene være med og skli eller huske. Skodyrene vil leke i barnehagen også, der barna ofte tildeler dem ulike roller.

GLEDEN VED GJENKJENNELSE

Ved å ha skoene tilgjengelige på avdelingene har de ansatte observert at barna selv tar initiativ til lek, og det blir mye skoprovning. Barna erfarer forskjellen på å gå med sko som er laget av tre, i forhold til myke tøfler. Barna lærer samspill, blant annet ved å male hverandres føtter.

– Vi dokumenterer og synliggjør prosessen underveis ved å henge opp produkter fra tidligere aktiviteter. Vi kommer sammen rundt bildene og tar del i hverandres opplevelsesverden, både verbalt og nonverbalt, forteller barnehagelærer Elin. Slik skapes en felles opplevelse og begrepsforståelse.

PYNTET SKO:

Ragna Ødegaarden
Theting, Iver Stige
Mindrebø og
Hermine Falck
Grøgaard viser stolt frem et av de fine skodyrene, de har pyntet med farger og glitter.

Hva heter skoene? Var skoene tunge eller lette?

– Vi gleder oss til å skape mer hverdagsmagi med sko i barnehagen, sier styren.

– Vi er vant til å jobbe temabasert over tid, og her følger vi bokstavelig talt barnas spor. Vi er bevisste på at temaet må fange barna, noe skoprosjektet i stor grad gjør. Og veien blir til mens vi går.

ramesil@hotmail.com

ANNONSE

Ny energi rett rundt hjørnet?

Søve er Norges ledende produsent av miljøsertifiserte lekeapparater og aktivitets- og parkløsninger for skikkelig bruk utendørs. Denne energien har vi levert i snart 50 år og den kjennetegnes av høy kvalitet og sikkerhet, solid håndverk, lang levetid og rask leveringstid.

Se mer på søve.no

søve

20 års barnehagepolitikk – historien om barnehagen som utdanning

I 2005 ble barnehagen innlemmet i utdanningssystemet, og de siste 20 årenes barnehagepolitikk er historien om en massiv ekspansjon og ideologiske dragkamper om barnehagens formål.

20 år har gått siden Første steg så dags lys. Den gang eskalerte den politiske interessen for barnehagen som samfunnsinstitusjon. Etter de to store milepælene barnehageloven av 1975 og rammeplanen av 1995 kan overføringen av ansvaret for barnehagen til Kunnskapsdepartementet i 2005 omtales som den tredje milepælen i den norske barnehagens historie. Første stegs historie løper med andre ord parallelt med barnehagens utvikling som del av utdanningssystemet.

Barnehagen har en nesten 200 år lang historie i Norge, men i denne teksten vil jeg kun gi et riss av de 20 siste årenes barnehagepolitiske forløp. Ønsket er å løfte frem de viktigste hendelsene med betydning for hvordan barnehagen i dag blir sett som en naturlig og nær sagt uunngåelig del av alle barns utdanning.

MASSIV UTBYGGING OG STØRRE BARNEHAGER

Etter at et samlet storting i 2003 inngikk det såkalte barnehageforliket – en avtale for å sikre full barnehagedekning, makspris og økonomisk likeverdig behandling av kommunale og private barnehager – ekspanderte sektoren voldsomt.

I 2004 gikk det om lag 213 000 barn i til sammen 6 035 barnehager. Dekningsgraden lå på drøyt 70 prosent, og under halvparten av landets ett- og toåringer gikk i barnehage. I årene som fulgte, foregikk det en formidabel utbygging. Bare fra 2004 til 2008 ble det opprettet 670 nye barnehager – det åpnet én ny barnehage nærmest annenhver dag. Antallet barnehagebarn økte i samme periode med mer enn 12 000 i året.

I 2009 ble så retten til barnehageplass lovfestet, og to år senere ble de statlige øremerkede midlene som hadde sikret utbyggingen av sektoren, innlemmet i kommunenes

rammefinansiering. I 2013, som er året vi har hatt flest barnehagebarn i Norge, rommet barnehagene over 287 000 barn. Da var dekningsgraden nådd 90 prosent, og nesten 8 av 10 ett- og toåringer var nå blitt barnehagebarn.

Dekningsgraden har for øvrig fortsatt å stige, og i dag er den snau 94 prosent. Andelen av landets ett- og toåringer som går i barnehage, har steget til nesten 90 prosent. Samtidig har antallet barnehager sunket drastisk. Siden topp-punktet i 2008 har nær 1 400 barnehager blitt nedlagt, og i årene etter 2019 har det i snitt forsvunnet to barnehager i uka.

Dermed har ikke bare sektoren vokst slik at nær sagt alle barn nå går i barnehage, men den enkelte barnehage har også vokst. I 2004 var den gjennomsnittlige barnehagestørrelsen 35 barn. I dag er den rett over 50 barn. Dette betyr en størrelsesøkning på om lag 30 prosent på to tiår. Samtidig har andelen barn med avtalt oppholdstid under 25 timer i uka sunket fra drøye 10 prosent til 1 promille.

EN HISTORIE OM DRAGKAMPER

I de snart 20 årene barnehagen har vært å regne som del av utdanningssystemet, er det særlig dragkampen mellom en barnehagepedagogisk vektlegging av barndommens egenverdi «her og nå» og en mer fremtidsrettet og samfunnsorientert tilgang til barnehagens innhold og oppgaver som har preget barnehagepolitikken. Samtidig har også barnehagens bemanningssituasjon og behovet for flere barnehagelærere stått på den politiske agendaen, uten at dette har ført til større merkbare endringer i sektoren.

BARNDOMMENS EGENVERDI

I 2004 ble barnehagespørsmål fortsatt behandlet innenfor det barne- og familiepolitiske domenet, og våren 2005 ble dagens barnehagelov vedtatt. Etter at FNs barnekonvensjon

NY RAMMEPLAN: Kunnskapsminister Øystein Djupedal (SV) slo av en prat med noen av barna i Løfstrud barnehage i Oslo da han presenterte den nye rammeplanen for barnehager i 2006. Foto: NTB

to år tidligere ble inkorporert i den norske menneskerettsloven, ble nå barns rett til medvirkning hjemlet i barnehageloven.

Høsten 2005 ble så barnehagen formelt innlemmet i utdanningssystemet, og fra januar 2006 ble Kunnskapsdepartementet (KD) opprettet. KD fastsatte nå en ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, der det blant annet ble fremhevet at barnehagen normalt ikke skal vurdere måloppnåelse hos enkeltbarn i forhold til gitte kriterier. Videre ble anerkjennelse av barndommens egenverdi hjemlet i lovs form, da barnehagen i 2010 fikk ny formålsparagraf. Begrunnelsen for dette var nettopp å signalisere tydelig at barnehagen ikke er en del av opplæringsløpet, selv om den nå, på innsiden av utdanningssystemet, i større grad blir sett i sammenheng med skolens virksomhet.

FERDIGHETSTRENING OG SKOLEFORBEREDELSE

I 2006, ikke lenge etter at den nye rammeplanen ble vedtatt, la KD frem sin første stortingsmelding. Her ble barnehagen tillagt en viktig rolle som tidlig innsats. Fokus var rettet mot barnehagens bidrag til barns språkutvikling, med

forventning om at barnehagen måtte bli bedre til å avdekke eventuelle språkforsinkelser. I 2009 foreslo så regjeringen, med stortingsmelding 41 *Kvalitet i barnehagen*, at alle treåringer skulle tilbys en språkkartlegging i barnehagen.

Lignende forslag, både om krav til ulike former for ferdighetskartlegginger, innføring av læringsmål og spesifikke arbeidsmetoder for å sikre barn likere forutsetninger ved skolestart, har fulgt barnehagen frem til i dag. Ønsket har hele veien vært at barnehagen i større grad skal bidra til å løse den store samfunnsutfordringen med å sikre sosial utjevning.

MOTSTAND MOT MÅLING AV BARN

Slike forslag til endringer av barnehagens formål og praksis har for øvrig nokså kontinuerlig blitt møtt med motstand, og

” Forslag til endringer av barnehagens formål og praksis har kontinuerlig blitt møtt med motstand.

” Høsten 2005 ble så barnehagen formelt innlemmet i utdannings-systemet.

FLERE SMÅ BARN:

I 2004 gikk under halvparten av landets ett- og toåringer i barnehage, mens nesten 8 av 10 ett- og toåringer var barnehagebarn i 2013. Foto: NTB

da regjeringen i 2016 foreslo å innføre en veiledende norm for barns språkferdigheter før skolestart, fattet Stortinget to relativt likelydende vedtak om at det på ingen måte skulle legges til rette for mer dokumentasjon, måling og kartlegging av det enkelte barn. Likevel fjernet KD setningen om at barnehagen normalt ikke skal vurdere enkeltbarn etter gitte kriterier, da ny rammeplan ble fastsatt i 2017.

FRA FØRSKOLELÆRER TIL BARNEHAGELÆRER

Også barnehagelærernes yrkestittel kan ses i lys av den politisk ideologiske dragkampen om barnehagens formål og funksjon som utdanning. Frem til 2013 var tittelen «førskolelærer», selv om man i 1975 valgte å endre fellesbetegnelsen «daginstitusjoner for barn» til «barnehage», fordi alternativet «førskole» på en uønsket måte rettet oppmerksomheten for mye mot skolen. Å endre yrkestittelen til «barnehagelærer» begrunnet KD med at det kunne bidra til at barnehagen fikk en tydelig og selvstendig plass i utdanningssystemet.

I 2004 var for øvrig 33,5 prosent av barnehagens ansatte førskolelærere, men den voldsomme utbyggingen medførte at dispensasjonstillene økte kraftig, fra snaut 1 200 til drøyt 3 600 årsverk i 2013. På denne tiden hadde ingen av de politiske partiene i sine programmer noen form for forpliktende formuleringer som adresserte den store barnehagelæremangelen.

Dette endret seg fra 2017, da barnehagelovens pedagogisk norm ble styrket. I dag ligger barnehagelærerandelen på drøye 42 prosent, og nå har så godt som alle stortingspartier programfestet at barnehagelærerandelen må økes til minst 50 prosent. I tillegg til vektleggingen av økt barnehagelærerandel ble det i 2018 også vedtatt en bemanningsnorm for barnehagen. Selv om denne normen kan anses som en milepæl, fordi den lovfester et minimumsnivå av ansatte, har ikke bemanningsnormen ført til større endringer i sektoren.

EN BARNEHAGE PREGET AV VOKSESMERTER

Barnehagens utvikling fra 2004 og frem til i dag har vært preget av ekspansjon og politisk ideologiske dragkamper som har gitt oss en barnehagesektor som kan sies å være preget av voksesmerter. Politiske ambisjoner, forventninger og krav til hva barnehagen skal være, synes på den

ene siden å stå i konflikt med den barnehagepedagogiske fagtradisjonen som utgjør fundamentet i barnehagens lov- og planverk, og på den andre siden med rammene barnehagen er gitt hva gjelder bemanningstetthet og krav om barnehagelærerkompetanse.

I dag mangler barnehagen godt over dobbelt så mange barnehagelærere for å oppfylle lovens normkrav som da barnehagen ble innlemmet i utdanningssystemet for 20 år siden. I tillegg ser vi en alarmerende nedgang i søkningen til barnehagelærerutdanningen. Bare de to siste årene har antallet førstevalgssøkere sunket med nesten 44 prosent, og i 2023 var det for første gang flere studieplasser enn søkere.

Med utgangspunkt i de siste 20 årenes utvikling er spørsmålet som blir stadig mer presserende å besvare: Hvor vil vi egentlig med barnehagen som del av utdanningssystemet? Og svaret finner vi trolig i i hvilken grad man politisk velger å satse på den barnehagepedagogiske fagtradisjonen og barnehagelærernes kompetanse som toneangivende for den videre utviklingen. Uten en kraftig satsing som sikrer økt bemanning i form av flere barnehagelærere, og en samtidig avvisning av forventningene om at barnehagen skal sikre sosial utjevning, er det vanskelig å se for seg en barnehage i stand til å ivareta sitt demokratisk vedtatte formål om å anerkjenne barndommens egenverdi.

Litteratur

Denne listen er ikke uttømmende, men presenterer kildene det i størst grad vises til i teksten.

Barnehageloven. (2005). *Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven)* (Rundskriv F-08/2006).

NOU 2007:6. (2007). *Formål for framtida. Formål for barnehagen og opplæringen*. Kunnskapsdepartementet.

Ot.prp. nr. 23 (1974–75) *Lov om barnehager m. v.* Forbruker- og administrasjonsdepartementet.

Rammeplanen. (2006). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (F-4205 B). St.meld. nr. 24 (2002-2003). *Barnehagetilbud til alle – økonomi, mangfold og valgfrihet*. Barne- og familiedepartementet.

St.meld. nr. 16 (2006-2007). *... og ingen stod igjen. Tidlig innsats for livslang læring*. Kunnskapsdepartementet.

St.meld. nr. 41 (2008-2009). *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.

Statistisk sentralbyrås barnehagestatistikk, hentet 11.4.2024, fra: <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehage>

Utdanningsdirektoratets barnehagestatistikk, hentet 11.4.2024, fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/>

Leserne er fornøyd med Første steg

Hele ni av ti lesere er fornøyd med tidsskriftet og sier det er en viktig kanal for å tilegne seg informasjon om barnehagefeltet.

TEKST: PAAL SVENDSEN

Det viser en undersøkelse Kantar Media har gjort på vegne av Første steg og Utdanningsnytt. Hele 92 prosent er svært fornøyd eller ganske fornøyd med tidsskriftet blant utvalget på 228 lesere. 63 prosent foretrekker å lese Første steg på papir, mens 26 prosent leser tidsskriftet både på print og som e-blad, viser undersøkelsen. Første steg er også en av de viktigste kanalene for å tilegne seg stoff fra barnehagefeltet.

– De gode tallene kan bety at mange foretrekker nisjeblader i et informasjonssamfunn med et hav av kanaler, sier ansvarlig redaktør Line Fredheim Storvik i Første steg.

VIKTIGSTE KANALEN

– Det er bra at leserne er fornøyd med produktet vi lager, og at det er en av de viktigste kanalene for å tilegne seg fagstoff fra barnehagefeltet i skarp konkurranse med en rekke ulike kanaler, sier Storvik. Hun sier tidsskriftet skal være relevant, bidra til refleksjon og gjøre kompliserte problemstillinger lettere tilgjengelig. Første steg har 71 000 lesere, ifølge Kantar.

– Vi skal være et verktøy for de ansatte, et sted de kan få ny kunnskap, hente ideer og inspirasjon. Vi skal være praksisnære, det vil si at forskningen og sakene vi skriver om, skal være relevante for arbeidshverdagen til barnehageansatte, sier hun. Storvik forteller at tidsskriftet også skal utfordre og provosere og gjerne få leserne til å tenke: Wow – er det mulig?

FORSKNING OG ARBEIDSSITUASJON

Leserne er mest interessert i å lese om barnehageansattes arbeidssituasjon (95 prosent) og fag- og forskningsartikler (96 prosent). Nesten 8 av 10 lesere er fornøyd med hvordan Første steg dekker disse områdene. Mange er også interessert i saker som går i dybden og gjerne avslører noe (92 prosent), og saker til inspirasjon med tips og råd (85 prosent).

– Til tross for veldig gode tilbakemeldinger vil vi fortsette å utvikle tidsskriftet. Det vil alltid være noen som

FORNØYD: – Det er bra at Første steg er en av de viktigste kanalene for å tilegne seg fagstoff fra barnehagefeltet, sier ansvarlig redaktør Line Fredheim Storvik i Første steg. Foto: Kristin Slotterøy

ikke liker det vi lager, eller som ønsker seg mer eller mindre av noe, slik er det i alle medier, påpeker Storvik.

Første steg har flest lesere på Vestlandet, i Trøndelag og i Akershus. 13 prosent av leserne er under 35 år, 36 prosent er 35–50 år og 26 prosent 50–61 år, mens 26 prosent er over 61 år. Nesten halvparten er trofaste lesere av alle de fire utgavene i året.

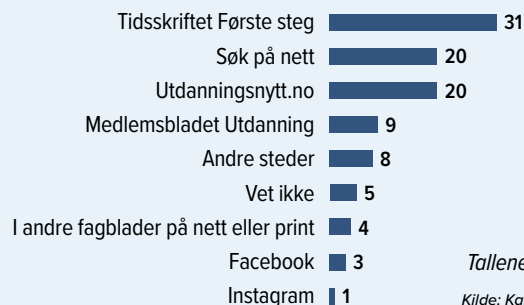
SVÆRT GODE RESULTAT

– Når 92 prosent av leserne er svært eller ganske fornøyd med Første steg, er det et svært godt resultat. Lesere av fagblader er som regel godt fornøyde lesere, men det er sjelden vi måler tilfredsheten over 90 prosent, sier seniorrådgiver Nils Petter Strømmen i Kantar Media. Han påpeker at de har trukket utvalg og gjennomført undersøkelsen etter samfunnsvitenskapelig metode, så utvalget skal gjenspeile leserne.

Første steg en del av nettstedet utdanningsnytt.no. I samme undersøkelse svarer 60 prosent at de besøker utdanningsnytt.no ukentlig, og 81 % sier at de er fornøyde med innholdet på nettstedet.

paal@utdanningsnytt.no

Hvilken plattform eller kanaler benytter du mest for å tilegne deg stoff fra barnehagefeltet?

Tallene er i prosent.

Kilde: Kantar Media 2024

Ledelse i den eldste barnehagelærerutdanningen

Lederne av de første barnehagelærerutdanningene i Norge **var opptatt av omsorg og barns medvirkning allerede på 1950-tallet.**

Denne artikkelen handler om fremveksten av barnehagelærerutdanningen i velferdsstatens første periode i 1940- til 1960-årene. Når vi ser historisk på den første barnehagelærerutdanningen, er det interessant å se på hva slags forestillinger om familie- og samfunnsliv som eksisterte. Hvordan fremmet de første kvinnelige lederne av den norske barnehagelærerutdanningen sine ideer?

EN VELUTRUSTET DAME

«En velutrustet ung dame» var avisoppslaget våren 1948 da Turi Sverdrup Lunden fikk stillingen som leder ved den nyopprettede barnehagelærerutdanningen i Bergen. Turi Sverdrup Lunden svarer kjapt og engasjert i intervjuet: «Jeg mener, at i byer og tettbygde strøk burde barnehagen bli obligatorisk for barn under skolepliktig alder. Det tror jeg ville være godt for den oppvoksende slekt, og så ville en jo derved få frigjort mye kvinnelig arbeidskraft – noe som jo teller mye akkurat nå.» Journalisten lar imidlertid temaet «barnehagesaken» ligge, og spør i stedet om Turi Sverdrup Lundens alder: «De er så ung, ser vi, at det er fullt tillatt å spørre ikke bare om Deres utdanning, men også Deres fødselsår.» I avisoppslaget heter det at Turi er født i 1923, og har magistergrad i pedagogikk med psykologi og sosiologi som støttefag fra Universitetet i Oslo. Hun har praksis fra både barnehage- og skolepsykologisk kontor. Dessuten har hun undervist som vikar både ved en yrkes-skole og Oslo lærerskole. «Ja, og siste høst underviste jeg ved Barnevernsakademiet i Oslo»,¹ sier hun i intervjuet. Den påtroppende lederen understreker barnehagens rolle i å «frigjøre kvinnelig arbeidskraft», det vil si å være en

pedagogisk institusjon for barn på dagtid mens mødrene er på jobb. Denne oppfordringen kom paradoksalt nok i en periode da samfunnets husmorprosjekt skjøt fart, og flertallet av mødrene var hjemmearbeidende.

HUSMORPOLITIKKEN

I velferdsstatens første fase var samfunnet preget av husmorprosjektet og en harmonisering. Å være husmor ble normen for kvinner. *Husmorisering* av samfunnet betydde at politikken la til rette for et husmorliv. I 1950 var andelen kvinner som var registrert som husmødre, 53 prosent. I 1960 hadde denne andelen steget til 55 prosent. Husmorpolitikken ble sett på som en anerkjennelse av det nødvendige arbeidet som ble utført i hjemmet. Husmorpolitikken skulle dessuten gi bedre folkehelse, med vekt på ikke bare et sunt og næringsrikt kosthold og et velstelt hjem, men også på barnas trivsel (Korsvold, 2008, s. 116–119; Slottemo, 2021, s. 100–106). Utviklingen av hjemmearbeidende kvinner var dermed et svar på den allmenne moderniseringen av samfunnet. Da hjem og arbeidsplass skilte lag under industrialiseringen på 1800-tallet, ble det kvinnes oppgave å ta seg av alle gjøremål i hjemmet. I 1950-årene og begynnelsen av 1960-årene skjedde en ytterligere forsterkning av arbeiderbevegelsens prinsipper fra mellomkrigsårene: Gifte kvinner skulle nærmest slippe lønnet arbeid, og hjemmehustruen ble sett på som et sosialt framskritt (Slottemo, 2021, s. 103–104).

ØKT VELFERD

Statens husmopolitikk støttet opp under en mannlig forsørgermodell og en kvinnelig omsorgsmodell. At flere av

¹ Kilde: Avisutklipp vår 1948, vennligst utlånt av Lundens datter Tone Margrethe Berg Aasen, og sannsynligvis et oppslag i Bergens Tidende.

ENGASJERTE: De første lederne av barnehagelærerutdanningene var aktive, engasjerte og initiativrige kvinner. De bidro både til opprettelsen av nye barnehager og til kvinnefrigjøringen på 1970-tallet. Her er barnehagelærere i Midtbyen Barnehage i Trondheim i 1961.

Foto: Schrøder, Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

PIONER: Pedagogen Turi Sverdrup Berg var en av pionerne innen barnehagelærerutdanningen i Norge. Hun hadde sterk innflytelse på utformingen av og innholdet i barnehagelærerutdanningen i Bergen. Foto: ukjent

” Barnehagelærernes fagkompetanse var helt avgjørende for oppstarten av nye barnehager og utdanningsinstitusjoner.

UNDERVISTE: Turi Sverdrup Berg underviste studenter ved barnehagelærerutdanningen i Bergen fra 1951 til 1989. Hun var inspirert av blant annet Friedrich Fröbel, Johann Heinrich Pestalozzi og Arnold Gesell når hun underviste i pedagogisk filosofi. Foto: ukjent

OMSORG VIKTIG: Norske barnehagelærereinner som var aktive både i barnehagelærerutdanningen og i Barnehagelærerinnenenes Landsforbund, var opptatt av omsorgen for barnet. Her fra Voldsminde barnehage i Trondheim i 1953. Foto: Schrøder, Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

barna hadde mødrene kontinuerlig til stede gjennom hverdagen, ble oppfattet som et privilegium for flere. For første gang fikk flere gifte arbeidermødre mulighet til å være hjemme med barna, ikke minst på grunn av økende velstand. Husmørpolitikken innebar en ny form for velferd for store grupper i samfunnet, for både menn, kvinner og barn. Den var likevel ikke uten problemer. Selv om husmødrenes arbeid med barna i hjemmet var høyt verdsatt retorisk, ble det store forskjeller mellom barn. Husmørpolitikken fikk negative konsekvenser for barn dersom ektemannens lønnsinntekt falt bort (Korsvold, 2008, s. 117–118).

KOMBINERE LØNNS- OG FAMILIEARBEID

Norsk kvinnesaksforening gikk inn for at kvinner burde kunne kombinere lønnsarbeid med familiearbeid, slik vi så lederen for barnehagelærerutdanningen i Bergen, Turi Sverdrup Lunden, argumentere for. Turi Sverdrup Lunden (senere Sverdrup Berg) (1923–2017) var leder ved utdanningen i Bergen, det opprinnelige Småbarnspedagogisk

” Kvinnene som var sentrale i den første utdanningen, var også sentrale i den første fagorganiseringen av barnehagelærereinner.

Akademi, i perioden 1951–1989. Hun tok tidlig til orde for at flere barnehager ville frigjøre kvinner til lønnet arbeid. Det fantes altså stemmer i utdanningen som motsatte seg samtidens husmorprosjekt og ville utvide kvinners handlingsrom (Sverdrup Berg, 1988). Bakgrunnen var at kvinner over tid hadde blitt mer økonomisk uavhengige av menn, fordi staten bygde ut en rekke trygdeordninger, som barne-trygden. Det gjorde kvinner mindre avhengige av menn.

HUSMORBARNEHAGENE

Både opptakskravene til utdanningen og utbyggingen av husmorbarnehager der de kommende yrkesutøverne praktiserte, la bestemte føringer for utdanningen. Husmødrenes barnehager hadde sin største vekst i 1950- og 1960-årene (Korsvold, 2005 s. 66–68).

Husmorbarnehagene ble brukt av mødrene som var hjemmearbeidende, og de var gjerne fra middelklassen i byene. Mødre og husmødre som var aktive i Husmorforbundet, hadde en velorganisert og godt drevet organisasjon i ryggen. Tidens barnehagelærere hadde solid praksiskunnskap om barn, ledelse og drift av barnehager gjennom utdanningen sin. Barnehagelærernes fagkompetanse var helt avgjørende for oppstarten av nye barnehager og utdanningsinstitusjoner. Etableringen av Komiteen for Husmødrenes Barnehager i 1950-årene førte til at ideen om barnehage spredte seg til flere byer. Komiteen jobbet for å få opprettet flere barnehager. Husmødrenes organisa-

HUSMORBARNEHAGE: Husmorbarnehagene ble brukt av mødrene som var hjemmearbeidende, og de var gjerne fra middelklassen i byene. Barna sitter og tegner i Husmødrenes barnehage på Grefsen i Oslo i 1954. Foto: Leif Krohn Ørnelund, Oslo museum

sjon bidro både til barnehagens systematiske utbredelse, tilgjengelighet og kontinuitet (Korsvold, 2005, s. 66–67).

OPPTAKSKRAV TIL UTDANNINGEN

Opptakskravene kunne variere fra utdanning til utdanning, men var i grove trekk følgende: Elevene, som de het, måtte ha avsluttet skolegang, helst i form av realskoleeksamen, fullført husmorskole og minst et halvt års praksis i spedbarns- og/eller barnepleie. Det var med andre ord omfattende opptakskrav (Korsvold 2005, s. 135–145). Realskole tilsvarte en treårig skole etter det som på dette tidspunktet var en sjuårig folkeskole. Som utdannede barnehagelærere utgjorde de en høyt utdannet yrkesgruppe etter datidens målestokk (Bye, 2022, s. 67–68; Korsvold, 1990, s. 568).

Astrid Vatne (1913–2002) var den første lederen av Menighetspleiens Barnevernsinstitutt i Trondheim. Hun ledet utdanningen i byen fra Barnevernsinstituttet ble etablert i 1947, til hun gikk av med pensjon i 1980. Vatne påpekte at utdanningen betydde mye for husmoryrket. Selv om opptakskravene bidro til å understreke at dette var en utdanning også for husmødre, påpekte Vatne at stadig flere kvinner hadde forsørgeransvar. En trengte derfor flere daghem for barn som hadde yrkesaktive mødre, og der det var ansatt utdannede barnehagelærere.

BARNEHAGELÆRERINNENE STARTET FORENING

Kvinnene som var sentrale i den første utdanningen, var også

sentrale i den første fagorganiseringen av barnehagelærere. Utdanningsinstitusjonene rekrutterte kvinner til undervisningsstillinger fra deres fagorganisasjon (Greve mfl., 2014). Fagorganisasjonene ga kvinnene på 1950- og 1960-tallet en arena der de kunne være aktive og danne nettverk. Det hadde stor betydning for barnehagens utbredelse. Barnehagelærere gikk inn i lederposisjoner og var synlige i den offentlige debatten. Det hadde betydning for det neste tiåret, 1970-tallet.

OPPTATT AV OMSORG

Barnehagelærere som var aktive både i utdanningen og i Barnehagelærerinnenenes Landsforbund i velferdsstatens første periode, var opptatt av omsorgen for barnet. Synet på omsorg fikk senere betydning for den nye loven om barn og foreldre og for Barneombudet som kom i 1970-årene (Korsvold, 2022). Utdanningen skulle skape et framtidig demokratisk lederskap, og dette lederskapet innebar i praksis å lære barn å bli hjelpsomme og omtenksomme og å vise omsorg for andre. Ideer hos de første lederne var verdier som velferdsstaten senere kom til å bygge på. Det vil si en barnehage for fellesskap og samarbeid, likhet og sosial rettferdighet. Barnehagebarnet var slik et tidlig velferdsbarn, og ideen om barns medvirkning startet i barnehagen (Korsvold, 1990).

ENDRINGER

Lederen ved den første utdanningen i Bergen mente yrkesaktive kvinner var en del av kvinnenes frigjøring. Fra

Fag og forskning

DAGHJEM:

Etterstad daghjem i Oslo var et av flere daghjem som ble etablert på 1950-tallet for barn som hadde yrkesaktive mødre. De ble i løpet av 1970-årene til hel-dagsbarnehager. Foto: Aftenposten

LÆRER: Astrid Vatne var utdannet lærer fra Volda i 1938 og var også en av pionerne innen barnehagelærer-utdanningen i Norge. Hun var rektor ved Dronning Mauds Minne Høgskole fra 1947 til 1980. Foto: ukjent

slutten av 1960-tallet tok den nye, radikale kvinnebevegelsen avstand fra husmoridealene. Et husmorideal som i sin tid hadde gitt kvinner frihet *fra* å være i arbeid og frihet *til* å være hjemme med barn, endret seg. Nå var ønsket en annen frihet, frihet *fra* hjemmet og frihet *til* lønnet arbeid.

Flere barnehager ville gi kvinner mulighet til å ta utdanning og delta i arbeidslivet. «Barnehagene ville frigjøre kvinnene», for å bruke Turi Sverdrup Lundens ord.

AVSLUTNING

De første lederne av barnehagelærerutdanningene var aktive, engasjerte og initiativrike kvinner som hadde omfattende lederoppgaver. Innenfor de forestillinger om familie- og samfunnsliv som eksisterte på 1950- og 1960-tallet, sprengte de ofte grenser for tidens husmordominans. De var opptatt av både kvinners frigjøring og barns omsorg og egenaktivitet. De bidro både til opprettelsen av nye barnehager og til kvinnefrigjøringen på 1970-tallet. De første kvinnelige lederne av den norske barnehagelærerutdanningen fremmet sine ideer både gjennom utdanningen, husmorbarnehagene og fagorganisasjoner.

Litteratur

- Bye, K. A. (2022). Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning 75 år. Trondheim: DMMH. <https://intranett.dmmh.no/media/dokumenter/om-dmmh/dmmh-75-ar-inkl-kol-27-03-23bga-3-2.pdf>
- Greve, A., Jansen, T. T. og Solheim, M. (2014). *Kritisk og begeistret: Barnehagelærernes fagpolitiske historie*. Fagbokforlaget.
- Korsvold, T. (1990). Et kvinneyrke vokser fram. Barnehagelærerinnenenes kvalifikasjons-grunnlag pionerfasen. *Historisk tidsskrift*, 69 (4), 558–575.
- Korsvold, T. (2005). *For alle barn! Barnehagens framvekst i velferdsstaten*. Abstrakt.
- Korsvold, T. (2008). *Barn og barndom i velferdsstatens småbarnspolitikk: En sammenlignende studie av Norge, Sverige og Tyskland 1945–2000*. Universitetsforlaget.
- Korsvold, T. (2022). Early childhood education in Norway: From private initiative to state intervention. I D. Caroli (red.), *History of early education institutions in Europe from WWII until the recent reforms* (93–117). Clueb.
- Slottemo, H. (2021). *Norge på 1900-tallet: Forskjell og fellesskap*. Cappelen Damm Akademisk.
- Sverdrup Berg, T. (1988). *Førskolelærerutdanning i Bergen gjennom 40 år*. Bergen Lærerhøgskoles skriftserie nr. 3. <https://www.nb.no/items/079acd43503449516715027e42202338?page=7&searchText=uri%20Sverdrup%20Berg>

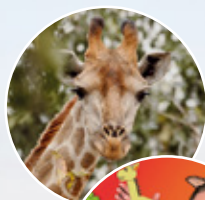
ANNONSE

Bli med på safari i Malawi!

Nytt og variert pedagogisk opplegg fra FORUT tilpasset rammeplanen.

Lær om Malawi, trygge barn, vann og ville dyr.

Ny barnemusikk fra Silje og Maria

FORUT
Barneaksjonen

Informasjon og påmelding på forut.no/barn

Anmeldt av

Kirsten Flaten
dosent i spesialpedagogikk ved
Høgskulen på Vestlandet (HVL)
kirsten.flaten@hvl.no

Elisabeth Solheim Buøen, May Britt Drugli & Ratib Lekhal

Bedre samspillskvalitet

Cappelen Damm Akademisk (2024)
172 sider

God bok om samspel med barn

Ei bok som gir deg ny innsikt i kva som er viktig for å få til eit godt samspel med barn i barnehagen.

Boka forklarar barna sine kjenslemessige behov, og korleis vaksne kan støtte dei.

Boka er nummer seks i serien *De yngste i barnehagen*, og forfattarane har grundig innsikt i samspel med barn. Teksten er tredelt og gir lesarane teoretisk forståing av kva samspelskvalitet er, og kunnskap om det norske forskingsprosjektet Trygg før 3 og om praktisk arbeid med samspel i barnehage.

BARN OG UTVIKLING

I boka kan du lese om kva som påverkar barn si utvikling. Barn utviklar seg i samspel med omgivnadane, der barnet sjølv er aktivt påverkar samspelet. Barns hjerne skal gjennom mykje utvikling i oppveksten, ei utvikling påverka av det sosiale samspelet. Samstundes er barnet i ein emosjonell utviklingsfase, der barn lærer gjennom samspel, observasjon og sine rollemodellar. Det er gode påminningar om kor mykje små barn tek imot og vert prega av erfaringar i kvardagen, for eksempel

høge og sinte stemmer. Godt samspel mellom personale og barn gir grunnlag for ein kvalitativt god barnehage, ifølgje forfattarane.

PRAKTISK BOK

Ein del av boka er svært praktisk retta, og viser kor viktig det er med organisering av dagen og eit samkøyrte personale. Små barn treng rutinar for å oppleve trygg føreseielegheit, ifølgje forfattarane. Kartleggingsprogrammet CLASS sine kvalitetsindikatorar vert gjennomgått og forklarte, og forfattarane ser på dette som eit nyttig verktøy for å etablere ein kvalitativt god barnehage. God samspelskvalitet vert eksemplifisert så konkret som å bruke varm, roleg stemme og blikkontakt med barnet. Dei tek opp kva som karakteriserer eit negativt klima. Forfattarane oppfordrar til at tilsette er sensitive overfor barna sine behov. Boka har refleksjonsoppgåver som de kan drøfte på personalmøte eller i lunsjpau-sen. Her er mange tips å ta med seg inn i den daglege kommunikasjonen med barn og kollegaer.

Nora Bilalovic Kulset
Hva er musikk – egentlig?
Fagbokforlaget (2024)
130 sider

Hva gjør musikken med oss? Hvordan oppsto musikk, og hva betyr det å være musikalsk? Det får du svar på i denne boka. Den handler om hvorfor og hvordan musikk er en viktig del av å være et menneske. Du kan lese om hva musikk betyr for fellesskap, helsen vår og i kriser, og hvorfor musikk vekker følelser. Musikksmak, musikk som kunst og musikk som makt er andre tema.

Gerd Lise M.N. Nordbotten
Barns fysiske vekst og utvikling
Cappelen Damm Akademisk (2024)
238 sider

En bok om hvilken betydning fysisk aktiv lek og kosthold har for barns fysiske vekst, utvikling og helse. Målet er å inspirere barnehagelærere til å gi barn daglige og positive opplevelser gjennom fysisk aktiv lek. Du får kunnskap om hva fysisk aktivitet betyr for kroppens organer, og eksempler på aktiviteter som stimulerer utholdenhet, muskler, spenst, hurtighet og koordinasjon.

Marit Heldal, Trond Løge Hagen, Ingvild Olsen Olausen og Gry Mette D. Haugen
Barnehagelæreren i en foranderlig verden
Fagbokforlaget (2023)
247 sider

I denne boka kan du lese om betydningen av barnehagelærerrollen og kunnskap om tidlig barndom i et samfunn preget av mangfold og forandring, som følge av klimaendringer, migrasjon og krig. Du får praksisfortellinger fra en barnehage i en flyktningleir i Hellas. Andre temaer er barns motstandskraft, traumer, naturen som ressurs, kultursensitivitet og familieførståelse.

Hva er en pedagogisk aktivitet i barnehagen?

Mye kan tyde på at noen barnehageansatte kan ha en for snever forståelse av hva som er pedagogiske aktiviteter.

Et intervju jeg hadde med to styrere i forbindelse med et faglig prosjekt om studentenes læring i praksis, kom en av dem inn på at det ikke var så mange timene i løpet av dagen at de var tre ansatte til stede på avdelingene, og at det skapte utfordringer knyttet til det å planlegge dagen. «Når du skal gjøre pedagogiske aktiviteter med ungene, hva er det beste tidspunktet? Er vi nok folk? Pedagogisk aktivitet, det tenker jeg skal stå høyt på planen hver eneste dag.» Hvilken forståelse av pedagogisk aktivitet er det som kommer til uttrykk her?

BARNEHAGEANSATTES FORSTÅELSE

Det kan synes som om *pedagogisk aktivitet* i dette eksempelet forstås som en planlagt og avgrenset aktivitet som foregår på visse tider av dagen, og som det ideelt sett skal legges opp til hver dag. Det kan se ut som styrerne tenker på pedagogisk aktivitet som en aktivitet som er planlagt ut fra, og som skal bidra til å oppfylle ett eller flere mål i rammeplanens fagområder?

Pedagogisk aktivitet settes ut fra en slik forståelse i kontrast til aktiviteter som *ikke* er pedagogiske. Man skiller *pedagogiske aktiviteter* fra *hverdagslige og praktiske aktiviteter* og *gjøremål*. Innebærer dette en for snever forståelse av pedagogisk aktivitet? En slik forståelse betyr at mesteparten av barnehagehverdagen er fylt med aktiviteter som *ikke* er pedagogiske. Fører en slik forståelse av pedagogisk aktivitet til at barnehagen i begrenset grad fremstår som en pedagogisk institusjon, forstått som en institusjon som driver med pedagogikk og bidrar til barns læring, allsidige utvikling og danning?

EN ALTERNATIV FORSTÅELSE

En alternativ måte å tenke på er å betrakte alt man gjør sammen med barn i barnehagen, som pedagogiske akti-

viteter. For å nå målene i rammeplanen om barns læring, allsidige utvikling og danning må vi tenke pedagogikk inn i alt vi gjør sammen med barna i barnehagen. Vi må ikke bare tilrettelegge for *formelle læringssituasjoner*, men også for *uformell læring*. Enhver situasjon i barnehagehverdagen gir muligheter for uformell læring. Er vi bevisst på det, kan vi sørge for pedagogisk innhold i alle hverdagsaktiviteter og praktiske gjøremål i barnehagen, slik at disse bidrar til barns læring og utvikling. Skal barnehagen nå målene om at barna skal utvikle sosial kompetanse, motorikk, språk, selvbilde og mestringsfølelse, må barnehageansatte sørge for pedagogisk innhold i alle hverdagssituasjoner og hverdagslige gjøremål og aktiviteter. Det kan være gjennom lek, måltider, rydding, av- og påkledningssituasjoner i garderoben, bleieskift og høytlesning og på turer. Alle situasjoner og aktiviteter som involverer barn, er mulige læringssituasjoner for barna. De gir muligheter for relasjonsbygging, mestringsopplevelse og læring ut fra barnehagens fagområder. Alle disse hverdagssituasjonene er pedagogiske situasjoner som krever pedagogisk kompetanse og pedagogisk ledelse, slik at de bidrar til barns læring, utvikling og danning.

PEDAGOGISK LEDELSE

Pedagogisk ledelse i barnehagen handler om å tilrettelegge for og lede pedagogiske aktiviteter med barn. Det krever at også personalet lærer og utvikler seg, slik at de er i stand til å lede barns læring og utvikling både gjennom planlagte og spontane aktiviteter og i utførelsen av praktiske hverdagsaktiviteter sammen med barn. Pedagogisk ledelse handler om ledelse av både barn og medarbeideres læring og utvikling. Ut fra dette kan pedagogisk ledelse defineres på følgende måte:

Pedagogisk ledelse dreier seg om å lede det pedagogiske

I HVERDAGEN: Skal barnehagen nå målene om at barna skal utvikle sosial kompetanse, motorikk, språk og mestringsfølelse, må barnehageansatte sørge for pedagogisk innhold i alle hverdagssituasjoner, som på turer, i lek og under måltider, mener artikkelforfatteren. Illustrasjonsfoto: Adobe Stock

arbeidet relatert til kjerneaktivitetene i barnehagen knyttet til barns lek, læring, omsorg og danning. Pedagogisk ledelse handler videre om å initiere, lede og motivere refleksjons- og læringsprosesser blant de ansatte i barnehagen for at barnehagen skal utføre det pedagogiske arbeidet med kvalitet, og sikre at barnehagen drives og utvikles i tråd med samfunnsmandatet og verdigrunnlaget til barnehagen og er en lærende organisasjon (jf. Wadel, 2023).

Pedagogisk ledelse i barnehagen handler ut fra denne definisjonen om å lede både barnas og de ansattes læring og utvikling. Det er viktig at de ansatte har nødvendig kompetanse slik at de kan nå målene i barnehagens styringsdokumenter. Pedagogisk ledelse av barn og medarbeidere henger nært sammen.

PEDAGOGISK AKTIVITET

Kunnskap om og evne til å forstå barns utvikling og hvordan barn lærer, er av avgjørende betydning i utøvelsen av pedagogisk ledelse. Pedagogisk ledelse handler altså konkret om å sørge for pedagogisk innhold og dermed læring og utvikling hos barn i alle hverdagssituasjoner og hverdagsaktivite-

ter i barnehagen. Dette betyr at pedagogisk ledelse vil være innvevd i alle hverdagslige og praktiske gjøremål i barnehagen, som måltider, turer og levering om morgenen. Det er viktig at alt det praktiske som skjer i barnehagen sammen med barna, blir sett på som pedagogiske aktiviteter. Pedagogisk aktivitet er all aktivitet som bidrar til barns læring og utvikling. Det gir lite mening å skille praktiske aktiviteter fra pedagogiske aktiviteter i barnehagen (Børhaug & Lotsberg, 2014; 2016; Lotsberg & Børhaug, 2022).

LÆRING I ALLE AKTIVITETER

Ansatte i barnehagen driver altså med pedagogisk le-

” For å nå målene i rammeplanen om barns læring, allsidige utvikling og danning, må vi tenke pedagogikk inn i alt vi gjør sammen med barna i barnehagen.

Fag og forskning

” Kunnskap om og evne til å forstå barns utvikling og hvordan barn lærer, er av avgjørende betydning i utøvelsen av pedagogisk ledelse.

HER OG NÅ: Spontane aktiviteter, som når barn oppdager en sopp i naturen, er også en pedagogisk aktivitet, selv om den ikke er planlagt, mener artikkelforfatteren.

delse når de gjennom planlagte og spontane aktiviteter og i utførelsen av praktiske gjøremål sammen med barn handler slik at det bidrar til barnas læring og utvikling. Ved å tenke at alle aktiviteter i barnehagen bidrar til barns læring, allsidige utvikling og danning blir alle aktiviteter også pedagogiske aktiviteter. Pedagogiske aktiviteter skjer gjennom hele barnehagehverdagen. Det er ikke avgrenset til planlagte aktiviteter på bestemte tidspunkt, slik som samlingsstunden.

Litteratur

- Børhaug, K. & Lotsberg, D. Ø. (2014). Frå kollegafellesskap til ledelseshierarki? De pedagogiske lederne i barnehagens ledelsesprosess. *Tidsskrift for nordisk barnehageforskning*, 7 (13), 1–17.
- Børhaug, K. & Lotsberg, D. Ø. (2016). *Barnehageleing i praksis*. Samlaget.
- Lotsberg, D.Ø. & Børhaug, K. (2022). Faglige hierarkier og verdvalg. *Barnehagefolk*, 39(1), 21–24.
- Wadel, C.C. (2023). *Ledelse av og i barnehagen*. Fagbokforlaget.

ANNONSE

HURRA for **Første steg** som feirer sin 20. årgang!

Vi gratulerer redaktør Line Fredheim Storvik og hennes team og takker for det gode og inspirerende samarbeidet.

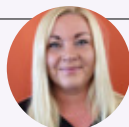
Stor jubileumshilsen ønskes av kollegaer i

Utdanningsnytt, Utdanning, Bedre Skole, Yrke og Spesialpedagogikk

UTDANNINGSNYTT

Agnes-Margrethe Bjørvand, førstelektor i nordisk litteratur og norskfaglig ansvarlig i barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Agder (UiA). agnes-margrethe.bjorvand@uia.no

Cecilie Dyrkorn Fodstad, førstelektor i norsk ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH). cecilie.fodstad@dmmh.no

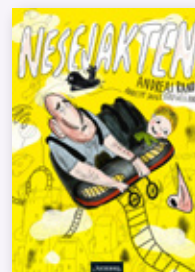

Hege Østmo-Sæter Olsnes **Rot og Bjørne rydder**

Aschehoug (2023)
Bildebok, fra 2 år
35 sider

Å leke er gøy, men å rydde opp etterpå er kjedelig. Det synes i alle fall de to vennene Rot og Bjørne. Derfor vil Rot heller rydde neste dag. Bjørne, derimot, får ikke sove i kaos, og lempet alle lekene over på Rot sin side av rommet. Slik ødelegger han alt, synes Rot, som er så sint at han slett ikke får sove. Da er det at Rot får en idé. I denne gøyale boka tematiseres en sentral del av leken, nemlig det å rydde og samtidig gi

plass for ny lek. Boka tar en viktig og hverdagslig aktivitet på leket alvor, og den kan inspirere små lesere til å rydde bort noe for å skape noe annet.

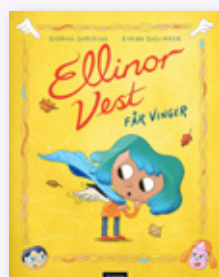
Andreas Rand og
Annette Saugestad
Helland

Nesejakten

Aschehoug (2023)
Bildebok, fra 4 år
50 sider

Viktor vil finne på noe ute, men faren hans er skikkelig treg og

vil bare være inne. Men så begynner de å leke «Hvor er nesa di?», og da faller nesa til pappa av. Den flyr ut fra balkongen og opp i en lastebil, og pappa og Viktor blir nødt til å følge etter for å finne nesa. Og dermed blir det en gøy utedag likevel. Dette er ei leken og humoristisk bok som også er en liten kjærlighetshistorie mellom far og sønn.

Gudrun Skretting og Eivind Gulliksen **Ellinor Vest får vinger**

Aschehoug (2023)
Bildebok, fra 3 år
54 sider

En dag våkner Ellinor Vest og har fått vinger. Det er full krise, for hva vil de andre barna i barnehagen si når hun er så annerledes? Ellinor prøver på alle måter å skjule vingene, men til slutt blir det umulig. Men så viser det seg plutselig at hun ikke er den eneste i barnehagen som er litt annerledes. Dette er ei virkelig fin bok å bruke som utgangspunkt for å snakke om hvordan vi alle er forskjellige og kan ulike ting.

Fridtjof Stensæth Josefsen & Bård Sletvold Torkildsen **Korpset som tok til høyre i stedet for venstre**

Cappelen Damm (2024)
Bildebok, fra 3 år
41 sider

Dette er ei sprellsk bildebok om et 17. mai-korps som går jorda rundt. Korpslederen tar nemlig til høyre i stedet for til venstre i et veikryss, og dermed passerer de Gokk før de kommer til blant annet Italia, Egypt og Hellas. Den entusiastiske korpslederen holder imidlertid fast ved at de er fremme rundt neste sving. Boka har alt som skal til for at store og små lesere kan få seg mang ei god latterkule.

Anna Fiske **Hvordan snakker man om døden?**

Cappelen Damm (2023)
Fagbildebok, fra 3 år
73 sider

Hvordan er det når noen dør? Skal alle dø? Skal jeg dø? Barn lurer på mange ting som har å gjøre med både livet og døden, og det er nettopp det denne boka handler om. På en angstreduserende måte klarer Anna Fiske å tematisere døden som en naturlig del av livet, noe som angår både dyr, planter og mennesker. Dette er ei virkelig god samtalebok som gir mange svar og kanskje også noen nye spørsmål.

Barnehager verden rundt

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK
FOTO: AFP/NTB OG ADOBE STOCK

1 SVERIGE

Dårlig system for overgangen til skolen

SVENSKER LÆRERE I BARNEHAGER OG SKOLER SAVNER

et felles system for overføring av informasjon om barna ved overgangen til skolen, viser studien *Lärares roll och utmaningar i arbetet med barns tidliga skolövergångar*. Studien bygger på samtaler med 65 lærere i barnehager, i førskolegrupper og på 1. til 3. trinn. Noen lærere i studien vil at barna skal komme som ubeskrevne blad til skolen. Studien viser at overgangen mellom barnehage og skole er svært ulik, og det skaper forskjeller i barns mulighet for utvikling og læring, ifølge forsker Therese Welén. I et eksempel fra studien ble lærerne invitert til barnehagen for selv å se hvordan barna fungerte, uten at noen sa noe. I et annet eksempel var både foreldre og barn med på overleveringssamtalen med skolen, og da ble resultatene annerledes, sier forskeren. (Förskolan)

2 VIETNAM

Barnehage i fjellandsby

Barn leker utenfor en barnehage i en fjellandsby i Son La-provinsen i Vietnam, kjent for sine bølgende åser, frodige daler og terrasser med rismarker. (NTB)

3 KINA

Danser folkedans i barnehagen

Fem år gamle Zhuang Enqi (foran) danser den tradisjonelle kinesiske folkedansen Yingge-dans i barnehagen i Shantou City i Kina. Videoen med hennes dans fikk millioner av visninger på nett. Denne tradisjonelle dansen, som betyr «dans til heltenes sang» dateres tilbake til Ming-dynastiet (1368–1644). Den blir ofte fremført under tradisjonelle kinesiske festivaler. Nå begynner stadig flere unge å praktisere folkedansen, som kombinerer opera, dans og kampsport. (NTB)

5 DANMARK

Sliter med å få tak i pedagoger

Danske barnehager sliter med å rekruttere pedagoger, viser prosjektet *Flere pædagoger i daginstitutioner* fra Danmarks Evalueringsinstitut. 86 prosent av kommunene har vanskelig for å få tak i nok pedagoger til barnehagene, og 49 prosent av kommunene opplever utfordringer med å beholde dem. (bupl.dk)

4 USA

Takket nei til gratis barnehage

Ett år før Ethan Quinn var gammel nok til å begynne på skolen, hadde foreldrene mulighet til å la sønnen gå i en «overgangsbarnehage» i California. Det er et gratis tilbud til noen fireåringer og gjelder halv plass. Det gikk ikke for Ethans foreldre, som er i full jobb. De valgte å sende sønnen til en privat barnehage i stedet, til 400 dollar i uken (ca. 4300 norske kroner). (NTB)

2025 er eit jubileumsår for barnehagen

Neste år kan vi feire heile tre jubileum i barnehagesektoren. Det er viktig å markere slike hendingar.

”
Det er viktigare enn på lenge at profesjonen sjølv markerer hendingar som rettar søkelyset mot oppgåva og mandatet til barnehagen.

2025 vert barnehagelærarutdanninga 90 år, barnehagelova 50 år, og vi skal feire 20 år med Barnehagedagen. Barnehagen har utvikla seg til å bli ein viktig samfunnsinstitusjon. Er det likevel behov for å markere slike hendingar? Mitt svar er ja!

KRISER OG UTFORDRINGAR

Barnehagesektoren har hatt det tøft over tid. Sektoren opplever bemanningskrise, vikar-krise, rekrutteringsutfordringar, skyhøgt sjukefråvær og låg pensjonsalder. Den nordiske barnehagetradisjonen, der leiken står i høgsetet, er under press, og vi ser ei aukande interesse frå eksterne partar som vil inn og definere kva barnehage skal vere, og korleis rammeplanen skal tolkast. Det er derfor viktigare enn på lenge at profesjonen sjølv markerer hendingar som rettar søkelyset mot oppgåva og mandatet til barnehagen.

EIT UTSTILLINGSVINDAUGE

Barnehagedagen er ein slik arena. Barnehagedagen er mange stader ein etablert dag og dermed eit unikt utstillingsvindaug.

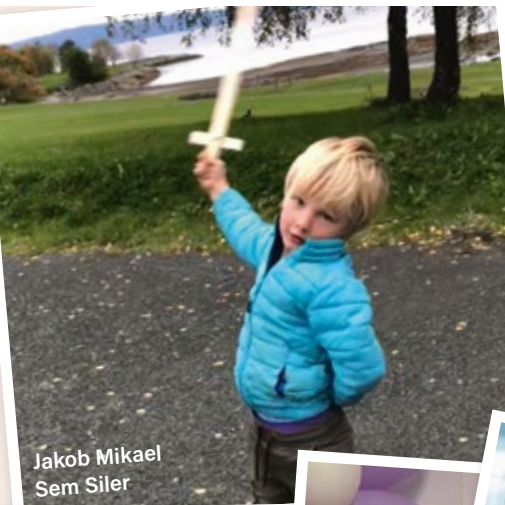
Målet med Barnehagedagen er å synleggjere at barnehagen som pedagogisk institusjon kan spele ei viktig rolle i barns liv. Dagen gir dermed profesjonen ei gyllen moglegheit til å fremme barnehagen som ein viktig arbeidsplass. Vi som profesjon bør nytte denne moglegheita.

BRUK BARNEHAGEDAGEN

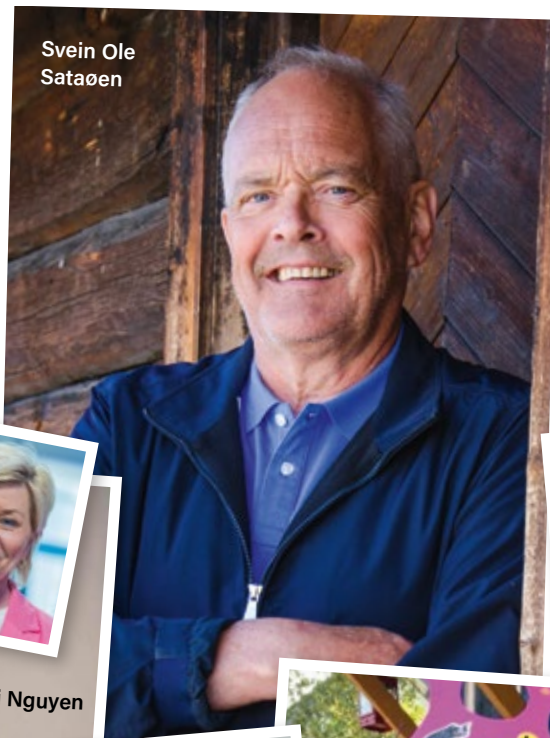
Det er ingen fasit på korleis ein kan bruke dagen, det viktigaste er at profesjonen tek han i bruk. Ein kan til dømes synleggjere kvifor leiken er viktig for barn si utvikling, kva barnehagelærarkompetanse kan tilføre, og kvifor det er behov for fleire nære kompetente tilsette. Set temaet på agendaen i personalgruppa, i lokallaget og i klubben. Korleis kan vi nytte dagen? Korleis kan vi fremme årets tema? Kan vi bruke dagen på andre måtar enn vi har gjort før? Moglegheitene er mange! Barnehagedagen 11. mars 2025 har det viktige slagordet «La leiken leve». Eg håpar alle barnehagar markerer dagen og startar planlegginga allereie no.

Anita Holm Cirotzki
sentralstyremedlem og leiar
i kontaktforum barnehage i
Utdanningsforbundet
anitaholm.cirozki@utdanningsforbundet.no

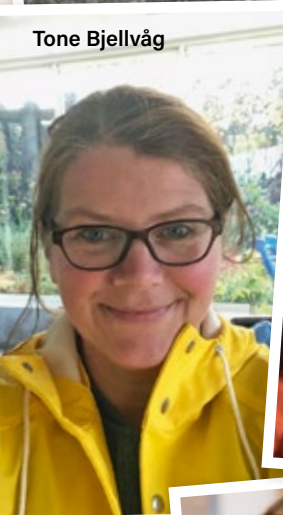
Jakob Mikael
Sem Siler

Svein Ole
Sataøen

Kristina Stokke
Magnusen

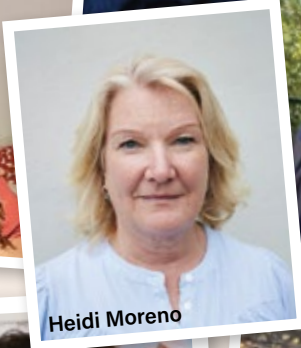
Tone Bjellvåg

Siv Jensen

Unni Nguyen

Heidi Moreno

Olivia Okoroafor

Tora Korsvold

Jørn-Tommy
Schjelderup

Kristin Rydjord Tholin

Sofia Elsness
Bratli

Jeanette
Henriksen

Jan-Erik
Johansson

Charlotte Isabella
M. Schneider

Vibeke Holand
Olsen